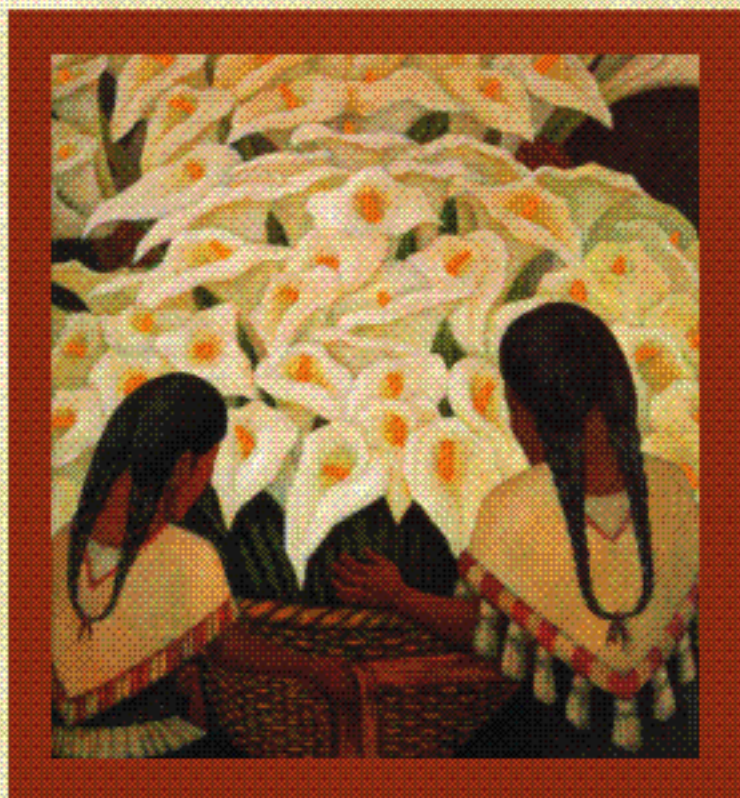

TTB ÖYKÜ ANLATI YARIŞMALARINDAN

ÖYKÜLER

Yayın No: 012/01

TTB ÖYKÜ ANLATI YARIŞMALARINDAN
ÖYKÜLER

Őubat 2001

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ MERKEZ KONSEYİ

GMK Bulvarı Şehit Daniş Tunalıgil Sok. No:2 Kat:4, 06570 Maltepe / ANKARA

Tel: (0 312) 231 31 79 Faks: (0 312) 231 19 52-53

e-posta: ttb@ttb.org.tr

<http://www.ttb.org.tr>

ISBN 975-6984-22-8

Kapak-Sayfa Düzeni

Sinan Solmaz

İÇİNDEKİLER

NEŞİ VARMIŞ? <i>ALPER AKÇAM</i>	9
EŞİNİZİ BEKLEYİNİZ <i>BURCU BELEN</i>	29
“ZAMAN TANI...” <i>BURCU BELEN</i>	35
PRATİSYEN HEKİMİN NOT DEFTERİNDEN <i>ŞÜKRÜ BİLGE</i>	41
ÜÇGENLER <i>RUKİYE ÇETİN</i>	67
SEVGİ YANSIMASI <i>MELİH ELÇİN</i>	77
ÜÇ PALMIYE <i>MELİH ELÇİN</i>	83
GÜNLÜĞÜMDEN: VEYSİ <i>TOLGA ERSOY</i>	89
DÜN <i>SEÇKİN GÜNDÜZ</i>	97
SIRADAN BİR ZORUNLU HİZMET ÖYKÜSÜ <i>KAYIHAN PALA</i>	113
MOR BEBEK <i>MÜZEYYEN SOYALP</i>	123
ŞİRE TÜNNE- SÜT YOK <i>NECDET TAMAMOĞULLARI</i>	129
ŞAİRİN ÖLÜMÜ <i>NECDET TAMAMOĞULLARI</i>	141
UMUDUN KÖR EBESİ <i>NECDET TAMAMOĞULLARI</i>	147
KAN KARDEŞİ <i>AKIN YILDIZ</i>	157

Bir zamanlar bir öyküde

Ve bir önsöz'de

İkimiz de öykü anlatıcılarıyız. Hayır aslında onumuz da...Alper, Burcu, Şükrü, Rukiye, Tolga, Seçkin, Müzeyyen, Kayıhan, Necdet, Akın ve Melih...Yooo, aslında onbirimiz de değil; hepimiz... Hekimlik bir öykü dinleme, öykü anlatabilme mesleği... Hergün onlarca, yüzlerce gerçek yaşam öyküsü dinleriz biz. "Hastanın öyküsü" diye yazarız hasta dosyalarımıza. **Sirtüstü uzanmış gece göğüne bakıyoruz. Öykülerin başladığı yerdir burası: geceleyin dogmaları aşırıp bazen inanç olarak geri veren bu yıldız bolluğunun desteğiyle başlar öyküler.** Bir sağlık ocağında, bir hastane polikliniğinde, bir hasta odasında. Bizim için öykülerin başladığı yerdir burası: Sahici yaşamların tüm içtenliğiyle anlatıldığı, paylaşıldığı bu zengin ortamların desteğiyle başlar bizim anlattığımız öyküler. Kimi zaman hastalarımızın, bize başvuranların, kimi zamansa doğrudan bizim yaşamlarımızın aktarımıdır anlattıklarımız. **Yıldız kümelerini ilk keşfedip onlara ad verenler öykücülerdi.** Bu doğruydu. Bizim öykücülerimiz de yaşananları farklı bir dille aktarılmasıyla "sağlık sektörümüzün"; ülkemizin çeşitli yörelerinin, hayatların nerdeyse yeniden keşfi oluyordu. **Bir avuç yıldız arasına düşsel bir çizgi çekince, kimlik ve birer imge kazanıyordu.** Yıldızlar çizgiye işlenmiş yıldızlar bir anlatıya işlenmiş olaylar gibiydi. Yıldızların küme oluşturduğunu düşünmek kuşkusuz ne yıldızları ne de onları çeviren kara boşluğu değiştirdi. **Değiştirdiği şey insanların geceleyin göğü okuma biçimiydi.** Bizim öykülerimizle sizler; göğü okuma biçiminizi değiştirebilirsiniz. Bu da bizi, TTB'yi öykücülerini çok mutlu eder. Yaşadığımız olumsuz iklime sıcaklık katacak bu etkinliğimiz böylece amacına ulaşır.

Haklarında birşeyler yazdığımız kişileri bizden ayıran şey öznel ya da nesnel bilgi değil, anlattığımız öyküde onlarca yaşanan zamandır. **Bu ayırım biz, öykü anlatıcılarına bütünü bilme üstünlüğü sağlar...** Yine de zaman öykü kahramanlarıdır. Yalnızca zaman değil, anlatılana dek öykü de onlarıdır. Bu öykülerdeki her bir yaşam - hasta, sağlık çalışanı- bizim çok önemseydiğimiz ve örgütsel varlık nedenimizdir. Hekimlerin, sağlık çalışanlarının özlük hakları için uğraşırken; halkımızın ulaşılabilir bir sağlık hizmeti alması için çaba gösterirken bu yaşamlar, bu öyküler aklımızdadır. **Yaşam yaşandığıınca anlatılan bir öyküdür.** İnsan yaşamının daha nitelikli olması için çaba gösterirken, **anlatının gizi olan mercikleri traşlıyarak** bize öykü olarak ulaştıran bu kitabın değerli yazarlarına, çeşitli nedenlerle öyküleri buraya ulaşamayan diğer yazarlara bu çaba içinde yer alan ve kitabı yayına hazırlayan Tolga'ya, Hülya'ya ve öyküleri değerlendiren değerli yazarlara teşekkür ediyor, iyi okumalar diliyorum.

Dr. Füsun Sayek
TTB Merkez Konseyi Başkanı

J.Berger (ve yüzlerimiz, kalbim, fotoğraflar kadar kısa ömürlü....kitabından)

SUNU

Türk Tabipleri Birliği 1994-99 yılları arasında düzenlediği öykü ve anlatı yarışmalarında dereceye giren çalışmaların bir kısmını bu küçük kitapta topladık. "Bir kısmını" ifadesini üzümlere ancak zorunlu olarak kullanmak zorunda kaldık. Öncelikle "teknik olanaksızlıklar" ödül alan tüm çalışmalara yer vermemizi olanaksız kıldı. Bu nedenle, çok istememize rağmen özel ödül ve mansiyon alan çalışmalar kitap dışında kaldı, yalnızca sıralamaya giren çalışmalar kitap sürecine dahil edildi. Katılımcıların anlayışla karşılayacağını umuyoruz. Kitap hazırlanırken sıralamaya giren eser sahiplerine uzun aralıklarla üç kere olmak üzere mektup yazılarak eserlerin, mümkünse disket kaydı ile birlikte gönderilmesi istendi. Neredeyse bir yılı aşan sürede yanıt alamadıklarımız oldu ve doğal olarak bu çalışmalarda kitaba dahil edilemedi.

Kitapta on beş öykü yer alıyor. Yukarıda andığımız "nedenlerin" desteği ile de öyküler, aldıkları derece ya da katılım yılına göre değil yazarlarının alfabetik sıralamasına göre kitapta dizildiler.

TTB öykü - anlatı yarışmalarının katılımcılarının önemli bir kısmının hekim olması öykülerin dünyasını oluşumunu doğrudan etkiliyordu. Bu kitapta yer alan öykülerin önemli bir kısmı da "bu dünyayı" anlatıyor; hastalar, sağlık sektöründeki insanın konumu, hekim hasta, hekim-insan ilişkileri... Bu şekilde de öyküler salt birer öykü olmanın ötesinde, Türkiye'nin sağlık tablosunu neredeyse bütün yönleriyle ortaya koyan özellikler içeren belgelere dönüşüyor. Çalışmaya bu şekilde de çok önemli buluyoruz.

Yalnızca katılımcılar ve hekimlerle değil okuyucularla birlikte; olumsuzluklardan doğan acıların değil güzelliklerin öyküleştireleceği günlere...

Tolga Ersoy

NESİ VARMIŞ?

ALPER AKÇAM

ÖYKÜLER

10

Sıcaktı, çok sıcaktı Açık pencereden içeri kavurucu bir esinti giriyordu. Kavurucu esintinin savurduğu perde kimi yapının dışında, kimi acilin içindekilerin üstünde sallanıyordu. Camı kapatmak da olacak iş değildi. Sıcak hava yakıyor, dili damağı kurutuyor, ter akıtıyordu bedenlerinden. Kalabalığın, hastalarla, hasta yakınlarıyla süreklı tartışmanın, sürtüşmenin gerginliği ekleniyordu sığağı, yorgunluğına.

Hastanın adını ve soyadını yazdı kayıt defterine. Bu hasta da karnesini getirmemişti. “Acil geldim” diyen elini kolunu sallayarak, bağırarak giriyordu içeriye. Evrak, karne sorulunca da olay çıkıyordu. Karneleri, kağıtları yemek zevki vardı sanki, o karneleri, vizite kağıtlarını eline alınca haz duyuyordu, doyuma ulaşıyordu sanki! Göreviydi, sormalıydı. Sigorta hastanesinin işlemi evraksız, belgesiz olur muydu?

“Tamam kardeşim. Bakıyoruz hastana, gerekeni yapacağız. Sen git sigorta belgesini getir.”

“Bakacaksanız bakın!” diye yanıtladı hasta sahibi ” Acil deyince anlamıyor musunuz? Tutturmuşsunuz karne de karne! Önce işinizi yapın!”

Sabahtan bu yana kırkınıcı “Ya Sabır!”dı çektiğı. Her gelen hastayla dalaşmak, kavga etmek işten bile değildi.

“İşimizi siz mi öğreteceksiniz bize? Gördüğün gibi hasta muayene masasının üstünde ve hemşire hanım tansiyonunu alıyor; şimdi de ben muayene edeceğim. Bakmıyacağız dedik mi? Bakıyoruz elbet; siz gidin karnesini getirin.”

“Yok karne! Belki evde de yok! Karne olmayınca ölelim mi?”

“Kim diyor size ölün diye? Yatırırsın muayene parasını , karneni getirince geri alırsın!”

“Ya param da yoksa Burası devletin, milletin hastanesi değil mi? Yemin etmediniz mi siz? Bakmak, tedavi etmek zorundasınız!”

Konuştukça geriliyordu sinirleri, konuştukça artıyordu havanın sıcaklığı, göğsünün sıkışması... Elleri titremeye başlamıştı bile. Şu “Yemin etmediniz mi?” sözü yok muydu? Kimin ağzından duysa, o ağza bir yumruk atası geliyordu! İyi ki yemin etmişlerdi; sanki zorunluydular, her isteyen her dediğini yapmaya! Memurun, mühendisin, askerin, polisın, yazarın, sanatçının, ressamın, hakimin, savcının, ev kadınının, toplumdaki hiç kimsenin eni sonu belli bir zorunluluğı, ilkesi olmayacak, herkes işini, yasaları, toplumla ilişkisini gönölünce düzenleyecek, herkes kendini bazı zırhların , kuralların arkasında koruyacak;

hastaneye, hekime gelindi mi akan sular duracaktı! “Yemin etmedin mi?” dedin mi iş bitiyordu! Kılı kırk yaran, sicile geçecek cezalar vermek için gerekçe arayan denetmenler bile mum kesiliyordu “Yemin etmedin mi?” diye sorup saldırıya geçen hastaların ve hasta yakınlarının karşısında. Sorumluluk yalnızca personelin ve özellikle de hekimindi...

Elleri titriyordu gene. Göğsü sıkışıyordu. Aldırmamalıydı. Yanıt vermemeliydi. Her hastanın yanında üçlü dörtlü guruplarla grip acili dol-duran insanları görmezden gelmeliydi, yüzlerine gülmeli, sırtlarını okşamalı, pisliğe, kargaşaya, bakımsızlığa, istismara aldırmamalı, bir yandan hasta yakınlarının cebine muayenehane kartı koymalıydı. Biliyordu o zaman iyi doktor olacağını, o zaman kavga çıkmayacağını... Ama yapamıyordu. Hastanenin, hekimin kullanılmasına, acil servisin olmadık nazlar için bunaltılmasına, hastanede sigara içilip yerlere izmarit atılmasına, hastalara uygunsuz yiyecekler taşınmasına, böceklerin hastaların üstünde başında gezinmelerine, ortalığı gürültü ve pislik götürmesine duyarsız kalamıyordu. Çalışan, çok çalışan, bir günlük ömürde iki günlük yıpranan bir insan olarak, bir hekim olarak onun da hakları olmalıydı, koşulları olmalıydı. Hastayla sessiz ve dingin bir ortamda karşılaşma istemi çok fazla bir şey miydi? Hasta muayene ederken ensesinde duran hasta yakınlarının sigara dumanlarını, ağızlarının sarımsak kokularına katlanmak zorunda mıydı? Denetçi gibi başına dikilen aymaz insanların bitmeyen sorularına bitmeyecek yanıtlar veriyordu. Konuşmaktan, ağız tartışmasından çalışmaya zaman bırakmıyordu insanlar. Kalabalık, gürültü istemiyordu başında... İstemeyince de olay çıkıyordu. Hastalar ve yakınları ne istiyorlarsa anında yapılsın, o kalabalıkta anlamsız her başvuru anlayışla karşılansın, tüm olanaklar kullanılarak yalnızca o hastayla ilgilenilsin isteniyordu; ayrıca güler yüz de eksik olmamalıydı!

“Niye böyle yaparsınız yahu! İşiniz gücünüz vatandaşa güçlük çikarmak. Yok karneymiş, kağıtmış. Bizim paramızla kurulmuş bu hastane. Siz de bizim paramızla çalışıyorsunuz. Yapacaksanız adam gibi yapın vazifenizi!”

Az önce hastanın karnesini istediği için tartışmaya başladığı hasta yakını konuşmayı sürdürüyordu. Arkasında sendikacılar vardı, arkasında televizyoncular vardı, arkasında bağlı olduğu kuruluşun başındaki bürokratlar vardı. Yanıt vermediği halde, hastasını muayene etmekte olan doktora ileri geri konuşmayı sürdürüyordu. Hekimin işvereni, denetmeni, hocasıydı! Durmaksızın konuşuyor, durmaksızın kişikirtiyordu.

Karşısındaki bir doktordu ve; “Yemin etmişti!”; hastanın, hasta yakınının istediğini yapmak zorundaydı!

Kendi kendine “Acil” tanısı koyan acil serviste alıyordu soluğu. Nöbete başlayalı daha iki saat olmuştu ve elliye geçmişti acile yapılan başvuru sayısı. Baş ağrısı, diş ağrısı, toplumsal ve çevresel sıkıntılardan kaynaklanan yansıtma, uyduruk hastalık bulguları ardarda yağıyordu kapıdan içeri. İçeri her giren de hemen karşısında doktoru bulmak, doktorla konuşmak istiyordu. Haklıydılar. Bir hastayla üç kişi, beş kişi, altı kişi giriyordular acile... ”Doktor nerde doktor!” diye bağıryorlardı. Onlar hep haklıydılar! Arkalarında bürokratlar, sayıslar, televizyoncular, sendikacılar vardı.

“Sancı var karnımda. İçerim bulanıyor. Kaç senedir böyleyim. İki gündür hiç duramaz oldum.”

Sağ üst kadran duyarlıydı. Hasta obes, iyice yağlanmış, boğum boğum olmuştu karın derisi. Memelerinin altı kilolardan, havasızlıktan ve seyrek yıkanmaktan kıpkırmızı yara olmuştu. Ter kokuyordu. Bu hastaya, “Hadi bıraktık yılları, iki gündür ağrın var da, neden normal iş saatinde polikliniğe, muayene yerine gelmedin, hastalığın için gereken araştırmayı yaptırmadın? Burası acil servis, böyle muayene için buralara gelirseniz gerçekten acil hastalara da zaman kalmaz elbet!” demeliydi. Diyemiyordu. Yeni bir tartışmaya, yeni bir kavgaya kapı açmak istemiyordu. Susmalıydı. En az konuşmayla götürmeliydi işi. Konuşmak, başa bela almaktı bu hastanede. Ayrıca, herşeyi ve herkesi düzeltemezdi. Kendini korumalıydı. Tartışmamalıydı. Göğsünün sıkışması başlayabilirdi. Niçin sık yıkanmadığını da sormamalıydı hastaya? Neden sarımsak kokuları içinde, ter kokuları içinde geldiğini, neden yakınının onu muayene eden doktorun ensesine sigara dumanı üflediğini, neden bir başkasının en kısa zamanda yolunu kesip döveceğini belli eden baş sallamalarıyla doktoru korkutmaya çalıştığını da sormamalıydı. “Neden sık yıkanmıyorsun?” sorusunun “Kocanla neden sık yatmıyorsun?” anlamında algılandığını, yıkanmanın yalnızca cinsel ilişki sonrası başvuru olan bir kutsal inanç işlemi olduğunu öğrenmişti. O sorunun yol açtığı kavgaları anımsıyordu. Yıkanmayla , kirle ilgili söyleşiler tehlikeliydi, yasak bölgeye giriyordu.

“Kaç doğum yaptın?”

“Ne bilirim ben? Sekiz mi, on mu ne.”

“Sen bilmeyince ben mi bileceğim kaç çocuk doğurduğunu?”

Gene duramamış, sürtüşmeye yol açacak sözler söylemeye başlamıştı. Ama, bu denli de aymaz, bu denli tembel olmamalıydı insanlar. Kaç doğum yaptığını bile bilmeyen bir insanla nasıl iletişim kurulurdu?

Sağ kaburga altına giren derince bir el muayenesiyle zıplamıştı hasta...

“Safra kesende rahatsızlık. Çok doğum yapmışsın, kilolusun. Safra kesen hastalanmış. Öncelikle kilo vermelisin. Yağsız besleneceksin, kızartma yemeyeceksin.”

“Dahiliye doktoru mide ülseri dediği.”

“Bence ülser değil hanım. Ayrıca mide ülseri midir, safra kesesi taşı mıdır, onun araştırması poliklinikte olur. Ultrason çekilmeli önce. Burada olmaz. Burası acil. Ağrını dindiririz ancak. Şu anda acil başka bir girişime, operasyona filan gerek yok.”

“Şimdi çekseniz ne olur yani ultrasonu? Nasıl hastane bu? İşiniz gücünüz oyalamak, kandırmak! Bugün git, yarın gel!”

Başka bir hasta yakınıydı konuşan. Konuşuyor ve ellerinin titremesine, kalbinin hızlı çarpmasına neden oluyordu. Şeytan, eski günlerdeki gibi “Vur şu adamın suratının ortasına, hastanenin nasıl olacağını anlatsın!” diyordu. Şeytanı dinlememeliydi. Konuşan ucuz politikacıların, yoz sendikacıların, alçak politikacıların üstüne saldırdığı bir aymaz insandı. Bir tek o muydu saygısız olan? Hangi birine vuracaktı, hangi birini eğitecekti?

“Ben zaten doğru dürüst bir şey yemiyorum. Çalışmam da çoktur. Bahçe yaparım. Beş altı sene önce serum tedavisi yaptılar doğumdan sonra, ondan sonra böyle oldum.”

Allahtan ondan önce muayene ettiği hasta konuşmuştu. Hastaneyi beğenmeyen, aşağılayıcı bir sesle saldırıya hazırlanan hasta yakınına vereceği yanıt askıda kalmıştı.

Hiçbir hasta da kabul etmezdi yediğini! Hele de kadınlar! Ya serum şişmanlatmıştır, ya da ilaç! Bir tek serum takılması, bedeninden su-sam sümbül gibi yağ taşmasına yeterdi, büklüm büklüm göbeği olmasına yeterdi!

“İntramusküler Baralgin yapalım hemşire hanım.”

Deftere eğilip yapılacak tedaviyi yazdı. Alnına, koltuğunun altına aşağı akan terin duracağı yoktu. Bir beş dakika olanak bulsa, nöbet odasına kadar çıkıp bir soğuk duş yapabilse iyi olacaktı.

“Yap bir iğne, sepetle gitsin!”

Elleri cebindeydi hasta yakınının. Karnesiz gelmiş, yanıt vermediği halde saldırgan konuşmalarını sürdüren adamdı o. Sırtarak duruyordu kapının yanında. Kapıdan dört refakatçi eşliğinde, tepesini tutarak yeni bir hasta giriyordu. Sigorta Hastanesinin Acil Servis'ine yeni ve çok acil bir "beyin ağrısı" daha gelmişti.! Olmayan şeylerin ağıramıyacağı tehlikeli esprisiyle doktor odasında gülücükler yaratan yaşlı göz hekimini unutup önündeki hastaya bakmalıydı. Şu konuşan adama da birinin yanıt vermesi gerekirdi artık!

"Kimseyi sepetlemiyoruz beyefendi. Olası bir safra koliği nedeniyle spazm çözücü bir enjeksiyon yaptırıyorum. Bir süre de gözlem altında tutacağım hastayı. Burada yapılabilecek işlem budur. Bir meslektaşımız mide ülseri demiş, hastalığın hangisi olduğunun kesin aydınlanması, ondan sonra tedavinin programlanması gerekir. Kalabalığı görüyorsunuz, tüm bunların yeri burası değil. Siz şimdi dışarı çıkın, ben yeni gelen hastaya bakacağım."

"Çıkmasam ne olur?" saldırısını duymazdan gelip arkasını döndü. Gözlem odasına doğru yürüdü. Orada yüksek ateşli, ateşe bağlı havale geçirmiş bir çocuk vardı. Onun durumunu sormalıydı önce.

Gözlem odalarının ikisi de doluydu. Gecedен kalmış, düşük tansiyonlu iki bağırsak enfeksiyonu, bir saat önce gelmiş göğüs ağrılı, elektrosu normal gözükmele birlikte olası koroner sorunu olan bir hasta, yüksek ateşli, havale geçirmiş bir çocuk ilk aklına gelenlerdi. Diğerlerini karıştırıyor olabilirdi. Yeniden sorması gerekti. Bu arada acile yeni giren hastanın yakınlarının hemen doktor istemelerin yanıtlamak, kapıdan girmeye hazırlanan bir başkası için de orada olmak gerekti. Aslında tüm bunları bir kenara bırakıp eli cebinde söylenip duran saldırgan, aşağılayıcı bakışlı, sırtkan adamın ağzına iki tane vurup beyaz gömleği fırlatıp bir kenara bu hastaneden kaçmak en güzel düşünceydi ama; aması çoktu...

Çocuk uzmanıyla iç hastalıkları uzmanını arayıp acile uğramalarını söylemek gerekti. Nöbetteyken gereksiz yere diğer hekimleri çağırma-yı, kendi sorumluluğunu başkalarına yıkıp kurtulmayı pek sezmezdi. Bugün işler ters gidiyordu. Bugün biraz gevşetebilirdi ilkelerini. Kendisini bir gecede beş kez, altı kez çağırdıkları, uygunsuz, gereksiz nedenlerle yatağından, sofrasından kaldırdıkları olmuyor muydu? Olabilirdi. Birileri sorumluluktan kaçıyor, zırt pırt çağırıyorlar diye aynı yanlışın onun da yapması gerekmezdi. Bunca yoğun çalışan bir hastanenin çıkışında evinde rahatça yemek yemesi, sıkıntısız uyuyabilmesi çok görülmeliydi hekime. Herkes öyle düşünüyordu ama... Bu hafta hemen her gece uyandırılmış, kimi geceler iki, üç kez çağırılmıştı. Has-

ta yakınlarından çekinen, sorumluluk almak istemeyen her nöbetçi hekim telefona sarılıyordu. “Cerrah gelsin!” Bir haftadır çalışma saatleri dışında yirmi kez gelmişti acile. Dört operasyon yapmıştı. Çoğunluğu gereksizdi çağrılarının.

Cumartesiydi. Tüm haftanın yorgunluğu vardı üstünde. Bir gün önce de sabah sekizde girdiği olağan ameliyatlardan saat ikide çıkabilmişti. Sonra da poliklinikte altmış hasta bakmış, bir de acil ameliyat yapmıştı gece yarısı. Ayaklarının altı yanıyor, dizleri ağrıyordu.

Gözlem odalarını aceleyle dolaştı, hastaların başına dolmuş yakınlarının sorularından, sarımsak kokan soluklarından ve odaların oksijeni kalmamış kirli havasından çabucak çıkıp döndü. Hasta yakınlarının bir kısmını dışarı çıkarmak için itişmesi gerekmişti.

“Necip, adam gitti mi karneyi getirmeye?”

“Yok doktor bey. Dışarıda söylenip duruyor.”

“Alın hastayı içerdeki gözlem odasına. O adama da söyle. Hasta biraz tedavide kalacakmış diye. Gitsin karneyi getirsin.”

Yanıt vermedi nöbetçi memur Necip. Hasta yakınları memurun, hemşirenin sözüne pek aldırılmazlardı. Tartışma ve kavga için tercih ettikleri hekimlerdi!

“Karneyi getirmezse parasını yatırsın. Belgesini getirir geri alır parasını. Konuş da hallet şu işi.”

Yanıt vermedi nöbetçi memur. Yeni gelen hastaların kayıtlarını yapıyordu. İyi memurdu Necip; işi paylaşıyordu. Elini deftere, karneye sürmeyen, yazışmalara karışmayan memurlar da vardı.

Günlerden Cumartesiydi. Hava çok sıcaktı. Açık pencereden içeri vuran kavurucu rüzgar perdeyi de üstlerine savuruyordu. Camı kapatamıyorlardı; hamam gibi oluyordu içerisi. Telefon çalıyordu.

“Sizi istiyorlar doktor bey.”

“Buyrun...”

“Doktor bey, ben nöbetçi ebe. Serviste erkek ziyaretçiler var. Çıkaramadım dışarı. Doğum salonuna bile giriyorlar.”

“Tamam, tamam...”

“Bana ne ziyaretçiden , ben kapıcı mıyım?” diyemiyordu. Kapıcıyı, ebeyi, hemşireyi dinlemiyordu insanlar. Arkalarında saylavlar, bakanlar, televizyon program yapımcıları vardı. Onlar her zaman haklıydılar.

Ameliyathaneye, doğumhaneye de gireceklerdi; kendi karılarını, kızlarını kiskanacaklar, ama başkalarının kadınlarının doğum yaptığı yerlere, üçer dörder ayrı hastanın alaçık yattığı odalara girmekte sakınca görmeyeceklerdi elbet!

Kapıdaki Mesut görmemiş miydi onun nöbetçi olduğunu? Adını vermemiş miydi ziyaret isteyenlere? Yıllardır oturtmaya çalıştığı, belli saatler dışındaki ziyaret yasağı ilkesini unutmuş muydu bu kentin insanları? Az mı gitmişti mahkemelere, az mı kavga etmişti, az mı ameliyatlı hastasını yitirmişti gereksiz ziyaretçiler yüzünden? Kabarak gezen, sağa sola komutlar yağdıran, gece yarılarında sarhoş yalpalamaları, peltek konuşmalarıyla dingonun ahırına girer gibi hasta ziyaretine gelen birilerine, geceli gündüzlü çalışan hekime, yoksunluk içindeki hastaneye saygı duymayı, hastanede önceliğin hasta sağlığı, hastane temizliği, sessizliğinde olması gerektiğini öğretmeye kalkıştığı için az mı politikacı, sendikacı, gazeteci, bürokrat düşmanı olmuştu? Hastane kapısındaki tüm insanların yasa karşısında eşit haklara sahip yurttaşlar ve eşit insanlar olduğunu söylediğinde, hep ayrıcalıklı, hep öncelikli olanların garip ve öfkeli bakışlarıyla az mı karşılaşmıştı? Daha bu körolası kente ilk geldiği günlerin nöbeti değil miydi, o koca sendika genel başkanını da belediye başkanını da ziyaret saatleri dışında geldikleri için içeri almadığı? Belki de o yüzden son verilmişti görevine... Aylarca açıkta kalmıştı. Onun açıkta kalması bir yana, koca kasabanın hastaneleri cerrahsız çalışmamışlar, hastalar cankurtaranlarla Ankara yollarında ölüme varan sıkıntılar yaşamamışlar mıydı? Ve bu binlerce yıllık tefeci bezirgan kırması toplumun en tepesindeki bürokratların, bile bile, koca kasabanın birkaç darbeyi bozmasının hatırına cerrahsız kalmasına göz yumduklarını herkes görmemiş miydi? Ya şimdi bu olağan saati dışındaki ziyaret neyin nesiydi? Uğruna onca sıkıntı çektiği ilkelerini kimseye çiğnetemezdi; ne denli yoğun, ne denli yorgun olursa olsun!

Acildeki hasta ve hasta yakını kalabalığını yarıp dışarı çıktı. Hastane giriş kapısına doğru yürüdü. Mesut'un başını oğul vermiş arılar gibi sarmıştı insanlar. Öfkeli sesler yükseliyordu aralardan. İçeri girmek istiyorlardı. Oysa daha iki saat vardı ziyaret saatine. Elleri, kolları yiyecek doluydu insanların. Onlarcaydılar, biraz sonra yüzlerce olacaktılar. Ortalama her bir hastaya günde elliye yakın konuk geliyordu. Gelenekti, alışkanlıktı bu. Yatakların başı, hasta koşulları hincainç doluyordu. Lahmacun ve pide kokuları ağız kokularına, ter kokularına karışıyordu.

“Mesut!”

“Buyrun doktor bey.”

“Kadın doğum servisine erkek ziyaretçiler dolmuş, doğumhaneye kadar girmişler. Nasıl çıktılar?”

“Ben kimseyi bırakmıyorum yukarı Vallahi doktor beyim! Arka kapıdan girmişlerdir belki. Kaloriferci açık bırakmıştır.”

“Emniyet bekçisi yok mu?”

“Yok doktor bey. İzinliymiş bugün. İzinli olmasa da yararı yoktu; ziyarete, tartışmaya karışmayız diyor bekçiler. Onların görevi buradan karakola adli rapor taşımakmış. Dün gece bizim arkadaşı, Recep'i dövmüş hasta yakınları.”

“Kapat kapıyı, çık kadın doğuma! O ziyaretçileri indir!”

Mesut gönülsüz kalktı yerinden. Gidip gitmemek arası duruyordu.

“Dinlemiyorlar bizi doktor beyim. Üstümüze yürüyorlar. Yolumuzu kesiyorlar, mahallede dövmeye geliyorlar.”

Yani, “Git sen indir ziyaretçileri!” diyordu Mesut... Kıpırdanmadan duruyordu. Gönülsüzdü.

“Tamam ben onları indireceğim ama sen santral ara, arka kapı için santralına telefon etsin. Kapıyı kilitlesinler. Olur olmaz saatte çöp atılmasın, morga gidilecekse acildeki anahtar kullanınsınlar.”

Koşa koşa çıkmalıydı merdivenleri. Doğumhanedeki kabadayıları dışarı çıkarmalıydı. Sonra acile inmeliydi yeniden. Muayene bekleyenlere bakmalı, yakınlarıyla tartışmalı, gözlem odalarını boşaltmalıydı.

“Ne var yani, beş dakika bir girsek!”

“Burası hastane kardeşim. Üç dakkası, beş dakkası yok. Ziyaret saatini bekleyeceksin”

Hem yürüyor hem arkasından konuşanlara yanıt veriyordu.

“Köyden geldik doktor beyim. Hemen bir görüp gideceğiz.” Uzaklaşmıştı, yüzlerini görmüyordu. Yüzleri gözünün önündeydi. Konuşan kadın tanış birisi olmalıydı.

“Olmaz hanım. Bir tek sen değilsin ki... Sen girersen, diğerleri niye girmesin? İki yüz hasta var hastanede. Her hastaya günde elli altmış ziyaretçi geliyor. Hastanede temizlik, sessizlik olur mu?”

Koşar gibi yürüyordu; merdivenleri koşarak çıkıyordu. Acilden uzak olmak iyiydi! Orası bir içneli fıçıydı.

Kadın doğum servisindeki karmaşayla, saldırgan, izinsiz konuklarla uğraşmayı bitirip aşağı yöneldiğinde sırtına aşağı akan terlerin ıslattığı beyaz gömleğinin derisine yapıştığını duyumsadı. Hızlı yürüyordu. İzinsiz konukları önüne katmıştı. Kararlıydı. Onlar da anlamışlardı öfkesini; ayrıca taniyor olmalıydılar. Çok direnmeden çıkmışlardı servisten. Acile yaklaşırken hemşirenin, hademenin sıkıntılı yüzleri çıktı koridora... Acilin içi de dışı da dolmuş olmalıydı. Çoktu hasta. “Ömür biter, hasta bitmez!”di. Kalabalığın içinde gerçekten acil olanlar da vardı. Onlara daha çok zaman ayırabilmenin bir yolunu bulmalıydı. Bulamazdı. Herşeyden önce sınırları sağlam değildi. Tartışmasız dakika geçmiyor du neredeyse.

Sıcak demir yanığı olan bir hasta gelmişti bir kamyonetin arkasından. Üstü başı yağ, kir içinde bir özel hadde işçisiydi yanan. Ayak bileğinin üstündeki kirli pantolonun , kirli çorabın ve kirli etin kokuları birbirine karışmıştı. Kanıyordu ayak bileği. Yüzü ve elleri kasılmıştı hastanın, bakışları acılıydı. Derine girmiş olmalıydı sıcak demir. Demir sıcak olduğundan ve dağılayarak yardığından dokuları az kanıyordu. Yağ kokuyordu yaralı işçi, kan kokuyordu, karşılığı alınmamış emek, kötü yazgı ve yoksulluk kokuyordu. Arkada inleyen, karın ağrılı, baş ağrılı hastalara kulaklarını kapatıp önce bu yaralıyla ilgilenmeliydi. Çok da sürmemeliydi işi. Diğerlerinin yakınları olay çıkarabilirlerdi. Arkalarında televizyonlar, bakanlar, sayıtlar vardı. Onlar hep haklıydılar.

“Fizyolojik serum aç Mehmet. Yıkayalım yarayı. Furacin pomatla saralım. Hemşire hanım, siz de antibiyotikli, analjezikli bir serum hazırlayın!”

Nöbetçi memurun başını sarmıştı hastayı getirenler.

“Tamam, şimdi getiririz vizite kağıdını.” Varsa getirirlerdi... “Şimdi” diye gider bir daha gelmezlerdi. Çoğunluğu sigortasızdı hadde işçilerinin. İş kazası geçirinca başlardı sigortaları.

Acilin kapısı gürültüyle açıldı. Battaniyeyle taşınan sakallı genç bir yüz vardı karşısında. Yaralı olmalıydı. Kireç gibiydi, kanının epeyce bir kısmını yitirmiş birisinin yüzüydü gördüğü. Battaniyenin altından kan damlıyordu.

“Şu kenardaki sedyenin üstüne koyun. Ne oldu buna?”

“Ormanda kütük yuvarlandı üstüne. Devlet hastanesine götürdük. Buraya gönderdiler.” Ellerindeki kağıt parçası, yaralının yüzündeki ağrıyı, korkuyu örtmeye yetmiyordu. “Ortopedi uzmanı izinli olduğundan...” diye yazıyordu kağıt parçasında. Hiç bitmezdi devlet hastanesi

hekimlerinin izinleri, raporları. Asıl izinli olan kendi ortopedistleriydi oysa. Yaralının bacak kemiği kasları ve deriyi parçalamış, dışarı kadar taşmıştı. Onun onarması, onun izlemesi gerekecekti. Devlet hastanesi gene bir beden çalımıyla sigortaya atıvermişti bakması gereken sigortasız hastayı. Oysa kasabanın yüzde doksanı sigortalıydı; onlara bakmayı bile yetiştiremiyordu sigorta hastanesi... Üstüne de diğer hastanenin alicengiz oyunları, kaytarmaları... Bu kentın ve bu hastanenin yazgısı böyle yazılmıştı; kendi yazgısını yazanına şeytan görsündü yüzünü!

“Anladık ortopedicileri yokmuş da, bir gazlı bez de mi koyulmaz yaraya? Böylece gönderilir mi hasta?”

“Bilmeyiz doktor bey. Bize hemen sigortaya gidin dediler. İçeri bile almadılar hastayı.” Hastanın başındakiler köylü giyimliydi. Kasketlerini çıkarmışlar, önlerinde tutuyorlardı. Ter vardı alınlarında. Garip ve uysaldılar. Battaniyeyi ve içindeki soluk yüzlü yaralıları kaniyle ve eti yırtıp dışarı çıkmış kemiğiyle birlikte sedyenin üstüne bırakmışlardı. Elleri ve kasketleri sıcağa karşı giyinmiş oldukları ceketlerinin önündeydi.

“Tamam siz dışarıda bekleyin. Biz gerekeni yaparız. Yalnız ücret yatırmanız gerekecek.”

“Paramız yok doktor beyim. Biz garibanız zaten. Bu delikanlının da kimi kimsesi yok.”

“Anladım da kardeşim, burası sigorta hastanesi. Ücretsiz tedavi olmaz. Paranız yoksa tutanak tutar yatırırız hastayı. Para bulunacak. Bizim de başımızda denetmenler var, tek tek karıştırırlar sayfaları, açtığımız ararlar. Zorunluyuz.”

“Elbet doktor beyim; biliriz... Allah sizden razı olsun!”

İkiletmeden çıktılar acilden yaralının yakınları... Onlar televizyonların aldatmadığı, arsız politikacıların insanlıklarını yıkamadığı üretken dağlılardı. Hekime, aydına, yol gösterene saygı duyanlardı. Bir onlar kalmıştı mesleğin arkasında; bir onlar kalmıştı emeğin ve aydınlığın ne olduğunu bilen...

Kentin yüzde doksanı sigortalıydı. Ne gecesi, ne gündüzü vardı hastanenin. Acilin kapısından aynı anda üç dört hasta birden girerdi. Bir de Devlet Hastanesini taşıyorlardı sırtlarında. Ufacık gerekçelerle bu yana doğru postalarlardı sigortasız hastaları da ... Hemen her hafta sonu, her bayram bir yazı gelirdi, “Ameliyathanemiz ilaçlandığından acil hastaların kabulü.” diye... Ne izinleri biterdi, ne ilaçlamaları, ne de

raporları. Muayenehaneleri hiç kapanmazdı ama acil servisleri çalışmazdı. Orası angarya yeriydi çünkü. Yirmi yıldır böyleydi. Kentin ve sigorta hastanesinin yazgısını değiştirmeye kimsenin gücü yetmeyecek gibiydi.

“Ortopedi servisini arayın. Alçı getirsin personel. Bir de yatak ayarlasınlar.”

Boş yatak kalmış mıydı? Bilmiyordu. Daha hastaneyi gezip dolaşmaya, yatan hastalara bakmaya zaman bulamamıştı.

Nöbetçi hemşirenin telefona uzanmasını bekleyememişti acilin kapısı! Gürültü ve bağırmaıyla çarpmıştı arkasına! Kanlar içinde, sedyeye yan yatırılmış bir adam taşınyordu içeriye.

“Nasıl hastane bu kardeşim, sedyeyi de biz mi taşıyacağız?”

Öfkeliydi sedyeyi taşıyanlar. Öfkeliydiler, çünkü, acildeki sedye taşıyabilecek tek hademenin, kısa boylu, sarı saçlı Hakkı'nın o anda bacağı sıcak demirle yanmış işçinin pansumanını yapmakta olduğunu, sonra az önce bir battaniye içinde getirilmiş bacak kemiği dışardaki yaralının onarımı için hekime yardım edeceğini, bu arada kanlanmış, kirlenmiş aletlerini yıkayıp yeniden steril etmesi gerektiğini, kanlanmış yerleri paspaslaması gerektiğini, arada bir hastaya idrar sondası takacağını, gözlem odasındaki boşalmış oksijen tüpünü değiştireceğini, ancak tüm bunlardan sonra boşalabileceğini bilmiyorlardı. Bir değil üç Hakkı olsa yetişemezdi bunca işe, bunca kalabalığa... Öfkeli hasta yakınları tüm bunları bilmiyorlardı; bilseler de farketmezdi; onlar bağırabilirler, öfkelenebilirlerdi; onlar her zaman haklıydılar. Arkalarında televizyoncular, sayımlar, bakanlar vardı. Hakkı, sendikasız, arkasız bir hizmetliydi. Üç kuruşa bir ay çalışır, dikiş atar, yara sarar, alçı yapar, sonda koyar, pansumanlara bakar, paspasla, temizlikle ilgilenir, sedye taşırdı. Hakkı yorulmaz, acıkmaz, susamaz; sövülmeye, dövülmeye yanıt veremezdi!

Sedyenin üstündeki yaralının sırtından aşağı kanlar akıyordu. Tartıacak, anlatacak, gerekçeler sunacak zaman değildi.

“Ne oldu hastanıza?”

“Kamyonetten cam indirirken tabakalar sırtına düştü. Çabuk olun, kanıyor. Çok yara var sırtında.”

“Şu içerdeki masaya alın.”

Ayağı yanmış hadde işçisi vardı içerde. Daha sarılmamıştı yarası.

“Tamam Hakkı, biraz acele et! O yaralı bir köşede dinlensin. Bunu al masaya. Soy sırtını, yaralarını bir görelim.”

Kayıt işini memura bırakıp Hakkı'ya yardıma koştu. Yaralının kanlı gömleği kendi beyaz gömleğine sürülünce önü kırmızı bir haritaya dönüverdi. Adamın sırtında yirmiye yakın, otuz, kırk santim uzunlukta, uzun ve ikişer santim derinlikte, deri ve kas kesisi vardı. Şakır şakır kanıyordu yaraları. Adamın sırtından kan kaynıyordu. Her tabaka cam ayrı bir yeri kesmişti. Bir saatte dikilmezdi bunca yara! İçerisi hasta doluydu, içerisi insan, hasta yakını doluydu. Günlerden Cumartesiydi. Hava çok sıcaktı. Saat sürerdi bu yaraları dikmek. Bu hastalara kim bakacaktı?

“Hastaların yanında kimse kalmasin beyler! Herkes dışarı! Çalışamayız yoksa!”

Elleriyle kanlı gömleğiyle kalabalığa doğru birkaç adım atıp geri döndü. Bazı hasta yakınları dışarı çıkmaya doğru yönlendiler. Yaralı çok olunca, hasta çok olunca, çok ender olarak bağırmadan, kavga etmeden çıkarlardı acilden. İzlemeleri, denetlemeleri, hekimin yüzüne sigara üflemeleri, ensesinden sarmısaklı soluklarını göndermeleri, ceplerini karıştırmaları, arada bir efelenmeleri, yemin etmiş olduğunu anımsatmaları ve ilk fırsatta kavga çıkarmaları gerekirdi!

“İğneli çift sıfır ipek olacaktı Mehmet. Birkaç paket aç. İğnesi keskin olsun!”

“Keskin iğneli yok doktor bey. Hep yuvarlak iğneli.”

“Geçen nöbette de söyledim. Niye almamışlar?”

“Ben bilmem doktor bey. Geçen hafta gecede ydim.”

En çok kanayan yerden başlamalıydı dikmeye! Başı ağrıyanlara, karnı ağrıyanlara, koca sıkıntısıyla hastalık numarasına yatmış tombul kadınlara, ev baskısıyla bayılmış genç kızlara boş vermeliydi. Ayak bileğinin sarılmış yanığıyla köşede renk atmış oturan işçinin damarına girilmeliydi, vizite kağıdı geldiyse iş göremezlik belgesi düzenlenmeliydi; tüm bunları sonraya bırakmalıydı. Bacak kemiği dışarıda gözükün yaralıyı da sonraya bırakmalıydı. Kapıdan girmekte olan, hastane dış kapısından içeri yönlene hastaları, iç hastalıkları kliniğinde yatan ve tansiyonunun düştüğü bildirilen mide kanamalı hastayı da sonraya bırakmalıydı; yok, öyle olmazdı! Birisi telefon edip kasabanın kapalı kan merkezi görevlilerini bulmalıydı, mutlak kan bulunmalıydı o kanamalı hastaya. Kanama durmazsa ameliyat gerekecekti. Bir tek hemşireyle mide kanaması ameliyatı yapmak zorunda kalacaktı. Bu arada

hastalar gelecekerdi acile, ardarda, söverek, bağırarak; vizite kağıtsız, sigorta karnesiz. Sonra hastane müdür yardımcısı arayacaktı telefonla, Ankara'dan sıkı bir denetmenin geldiğini, en kısa zamanda tüm sigortasız hastaların ücret işlemlerinin ve sigortalıların belgelerinin denetleneceğini, işlemlerde kusuru bulunan hekimlere sicillerine işlenecek cezalar verileceğini söyleyecekti. Bu arada radyo ve televizyonlardaki haberlerde sağlık ve sosyal güvenlik bakanlarından birisinin bir hastanede başhekimin kapısını tekmelediğini, bir diğer bakanın hastaların yanında hekimi paylayarak, en küçük bir yakınmada hastaların mutlaka kendisini aramalarını istediğini, "Size bakmayan hekimin, hemşirenin ben icabına bakarım!" dediğini duyacaktı.

Öncelikle bu kanama durdurulmalıydı! Derisi de öyle bir kalındı ki adamın! Ucu yuvarlak iğne zor geçiyordu adamın kalın derisinden. Kan akıyordu adamın üstüste yirmi yerden kesilmiş sırtından. Kendi beyaz gömleği iyice kan olmuştu, kıpkırmızı olmuştu önü. Eldivenin bir parmağı yırtıktı; yaralı, bir hastalık taşıyıcıysa, binlerce kez olduğu gibi gene tehlikeli bir hastalığın bulaşma olasılığıyla karşı karşıyaydı. Eldiven de kalmamıştı acilde. Satın alma Ankara'dan yapılacaktı; beklemeleleri gerekecekti. Eskiden olduğu gibi eldivenleri yıkayıp kurulayıp steril edebilirlerdi. Onu yapmaya da çalışanları yetişmezdi.

"Telefon doktor bey! Dışardan arıyorlar."

"Sen konuş Necip, baksana işim var."

"Hasta soruyorlar doktor bey, burda kaydı yok aradıkları adın. İlle de doktorla görüşeceklermiş."

"Yaralı var, onunla ilgileniyor desene!"

"Dedim, söz anlamıyor ki adam."

"Kapat öyleyse telefonu."

Telefonda karşıya söz anlatmaya çalışan memurun yüzü allak bulaktı. Bir şeyler söylemeye çalışıyordu, beceremiyordu. Konuşmayı unutmuş gibiydi.

"Ne oldu Necip?"

"Küfrediyorlar. Doktorundan memuruna dedi adam. Ana avrat... Buraya gelecekermiş; göstereceklermiş!"

Az sonra da kapıya gelirlerdi kavga etmeye. Hastaneye, doktora gelince kabadayılığı tutuyordu insanların. Onlar her zaman haklıydılar!

"Doktor nerde? Doktoor... " Gözlem odasına aldıkları şişman kadın bağıırıyordu.

"Hay doktoruna da, sana da..."

Alçak sesle söyleniyordu. Eli cebinde dolanıp duran hasta yakını kavga etmek için fırsat kolluyordu, duymamalıydı.

Hastanenin bahçesinden ardarda gelen korna sesleri ve motor gürültüleriyle irkildi. Büyük bir iş kazası, bir otobüs devrilmesi gibi en kötü olasılıklar gelip oturmuştu içine. Göğsü iyice sıkışıyordu artık. İlk fırsatta bir anjio yaptırmalıydı. Bunca sıkıntıya dayanacak yürek var mıydı? Elleri zangır zangır titrer olmuştu. Bu ne terslik, ne uğursuzluktu böyle? "Mesleğinin de, hastanesinin de, nöbetinin de..." Son attığı dikişin ipini kesip başını kaldırdı, camdan dışarı baktı. Farlarını yakmış iki minibüs, bir özel araba vardı acilin önünde. Gürültüyle, çığlıkla boşalıyordu araçlar.

"Sedye... Sedye getirin!"

Kim götürecekti sedyeyi? Herkes birşeyle uğraşıyordu. Gözlem odasında damara girmeye, serum takmaya çalışan hemşireye bağıırıyordu bir hasta, başındaki bir yakını "orospu!" lu sözcükler taşıyan sövgüler yağdırıyordu, eli cebindeydi, ter içindeki hemşire için bir yandan zorla gerçekleşecek cinsel düşler kuruyor olmalıydı.

Küfürler , bağıışmalar içinde girdiler...

"Allah belanızı versin!" diyordu birisi. "Eşşoğlueşşekler" diye katılıyordu bir başkası. Yaralının kanyıla batmış, kıpkırmızı olmuş gömleği sıyrıp atmalı, elindeki porteküyü, pensi, makası bırakmalı, daha girerken sövmeye başlayan şu hayvanlara girişmeliydi. Öfkesi bitene kadar vurmalydı! Onlar da ona vuracaklardı elbet; değerdi, birkaç yumruk atabilse rahatlayacaktı; içine birikmiş, sıkışmış herşey fırlayıp çıkacak, rahatlayacaktı; dayak yeme pahasına razıydı şu adamlara saldırmaya.

Gürültüyle açılmıştı kapı, üç kişinin kucakladığı kaskatı bir kadın bedeni geliyordu. Acilin içine açılmış, öfke saçan gözlerle, söverek girmiş hasta taşıyıcıları sedyelerin üstünü, kanayan yaraları, deriden fırlamış kemikleri, üstü başı kan olmuş hekimi, karmaşayı, yoğunluğu görünce duraladılar. Kollarının üstündeki kadın gibi kıpırtısız kaldılar bir an.

"Doktor nerde doktor?" dedi birisi;

"Gel, gel, burdayım!" dedi, elindeki dikiş attığı porteküyü öfkeyle salladığının ayrırmında değildi.

Kollarındaki kadın kaskatıydı. Katatonikti. Yumrukları ve göz kapakları kilitlenmişti. Çok uzaktan anlaşılıyordu; bir yansıma, ruhsal gerilimin yol açtığı bir nevroz , yeni bir hastalık numarasıydı gelen. Bir mahalle de ardından gelmişti. Akrabalar, komşular, çocuklar, yaşlılar; kapının içinde yığılmıştılar; içeri girmek için birbirlerini iteliyorlardı. Çocuğun biri ağzındaki simiti gevelerken akmış sümüğünü de yalıyordu. Hastayla birlikte gelmişti, acilin kapısından doluşan kalabalığın içindeydi. Üç ya da dört yaşında olmalıydı. İri iri açılmıştı gözleri. Kanlı elbiseli doktora, ona bakıyordu.

Gene bir kadın kocasının, evinin, çevresinin ilgisini çekebilmek için, dört duvar arasındaki kısır yazgısını kırabilmek için hastalığı, hastaneyi kullanıyordu! Gene bir kadın kaskatı kesilmişti. Ne zamanı vardı ona ayıracak, ne de gücü! Kendini kullanan bir insandı sedyenin üstündeki; sosyal ve ruhsal sorunlarını o sıkışık anındaki doktora aktarmak, ona yılmak isteyen bir oyuncuydu; rol kesiyordu; dayanılmazdı!

"Bırakın hastanızı, şu yerdeki sedyenin üstüne bırakın!"

"Bir baksanız. Önce. Ölüp gitti birdenbire. Çok ağır."

"Siz"li konuşma içerdeki onca yaralının hatırına, kan olmuş beyaz gömleğin hatırına, eldeki kanlı aletlerin hatırınaydı. "Ölüp gitti" dedikleri yumruklarını ve göz kapaklarını sıkı sıkı kapatmış bir sahtekardı. Bir istismarcıydı. Ona vurmak geçiyordu içinden; tokat atmak, bağırıp çağırarak, acilin kapısından dışarı atmamak geçiyordu. Kendi canı da sikkindi, hiç istemediği koşullarda çalışıyordu, ne bayılmaya, ne yoruldu, yeter artık!" demeye hakkı vardı. O, yemin etmişti. Tanrı yemini çıkarmanın da, yemini edenin de...

"Tamam, şimdi hemen bu yaralıyı filan bırakıp, kanamayı başverip ona bakacağım. Söz veriyorum. Önce ona bakacağım. Siz dışarı çıkın lütfen."

Çıktılar, sigorta hastanelerinin acil servisine, sigorta hastasının yakınına yakışmayan bir davranışı yaptıkları, hekimin bir sözüyle çıkmıştı. Onlar çıkmasalardı iş daha da zor olacaktı; çok zor olacaktı. Kapının içindeki kalabalık birer ikişer, gönülsüzce dışarı çıkarken, kalabalığın arasındaki çocuklardan birisi, az önce simidini sümüğüyle buluşturup yiyen, koca koca bakan çocuk simitini düşürdü elinden. "Anneeee!" diye zırladı. Kocaman gözleri kapanmıştı, yaş akıyordu gözlerinden. Simit için miydi çılgınlıkları, kulak tırmalayan sesi, kanlı gömlekleli doktora mı, kan içinde yatan hastalara mı, sedyenin üstüne bırakılmış, yumrukları sıkılmış, gözleri kapalı kadına mı; kimse bilemezdi. "Anneeee!" diye bağırıyordu avaz avaz. Birisi kolundan çekti.

"Hay senin annenin...! dedi; "senin... " Ne işi vardı bu çocuğun bu acilin ortasında, ne işi vardı bu gürültünün, bu çılgılığın bunca işin arasında. Göğsü sıkışmış, tüm bedeni gerilmişti. Patlayacak gibiydi, elleri titremeye başlamıştı.

Önce ona bakacaktı; söz vermişti! Bıraktı sırtındaki bitmez yaralara dikiş attığı yaralıyı, kadına doğru yürüdü. Kanlı gömleğiyle, kanlı eldivenleriyle, elinde ucundan kan damlayan siyah iplik taşıyan dikiş attığı metali güneşte parlayan porteküyle, diğer elindeki makasla yürüyordu. Yanında yakını olmayan bir hastaya bakacaktı; sigorta acilinde yakın denetimi olmaksızın hasta bakacaktı; olağanüstüydü! Söz vermişti, önce ona bakacaktı. Kadın sedyenin üstünde, kıpırtısızdı. Kadının yumrukları ve göz kapakları sımsıkı kapalıydı. Göz kapakları titriyordu. Göz kapaklarının arkasından çevreyi dinliyordu yerdeki kadın. Ayak seslerini duyuyor olmalıydı. Bir mahalle gelmişti arkasından. Ya kocasıydı ya kaynanası, bayılmasına neden olan. Kendini yere atmış, acil servise gelmişti. Hasta olduğu için ilgi çekmişti, hasta olarak gidermişti sıkıntısını. Göz kapakları kıpırdanıyordu. Gerilmiş dudaklarında mutluluk anlatımı vardı. Bir mahallenin kahramanıydı artık o! Rahatlamış olmalıydı. Gene de açmazdı gözlerini. Saatlerce acilde kalmak, hatta hastaneye yatmak isterdi! Kocası, kaynanası, çocukları, komşuları ziyaretine gelsinler isterdi.

Onun sıkıntısını defetmek için başvurduğu bu yol kendisinin bir kat daha sıkılmasının yoluyla. Bıkmıştı bu nörotik kadınlardan. Bunca işin ortasında bir de bunlarla uğraşmak, yakınlarıyla uğraşmak gerekiyor. İnanmıyorlardı bilerek hastalandığına, hastaymış gibi kaskatı kesildiğine; inanmıyorlardı. Kavga ediyorlar, bağırlıyorlar, daha çok ilgi, film , tahlil, serum istiyorlardı. Başının içi uğulduyordu. Az ötedeki gözlem odasında sancılı şişman kadın bağırlıyor, eli cebindeki yakını saldırmak için an kolluyordu, koşturmaktan yorulmuş hemşire ayak bileğine sıcak demir girmiş işçiye serum takmaya çalışıyordu. Bacak kemiği dışarı fırlamış dağ köylüsü acıyla inlemeye başlamıştı. Battaniyesinin üstüne kan göllenmişti; servisten alçı getirmişler, hekimi bekliyorlardı, kemiğin içeri konması , yaraların dikilmesi gerekirdi önce. Sırtı kanaan onlarca santim yarayla az önce dikmeyi bıraktığı hastanın başında Hakkı vardı. Bir yandan Hakkı dikiyordu yaraları.

Herkes ve herşey ona doğru bakıyorlardı. Işıklar ve sesler hep ona geliyorlardı. Güçlü bir hava akımının, anlaşılmayan seslerin, parlak ışıkların ortasındaydı. Lastik eldivenin örttüğü bileğindeki saat yüreğinden daha seyrek vuruyordu. Yüreği sıkışmış, sıkışmış, patlayacak gibi olmuştu. Herkes ona bakıyordu, herkesin gözü ondaydı.

Ona bakmayan, önündeki sedyede yatan kadındı. Gözleri kapalıydı ve ona bakmıyordu. Çevredeki tüm sıkıntının, onu izleyen, ondan birşeyler koparmaya çalışan nesnelere, varlıkların ortasında o kadın vardı. Eğıldi üstüne,

"Bana bak kadın!" dedi; yılan ısıığı gibi çıkıyordu sesi. Dişleri sıkılıydı. "Bana bak; senin ne sıkıntın var bilmiyorum ama ben senden daha çok sıkıntılıyım. Gözlerini açabileceğini, bana bakabileceğini ve beni duyduğunu biliyorum. Eğer gözünü açarsan elimdeki aletten damlayan kanı da görecekisin! Elimde kanlı makas ve portekü var. Ağzını ve gözünü açmazsan ben bunlarla açarım. Benim sıkıntım senden daha çok. Şurda yanında bacağındaki kemik kırılıp derisini yırtmış bir adam var, az ötede birinin bileğine sıcak demir geçmiş başka biri inliyor; içerdeki sedyenin üstünde kırk yerden sırtı kesilmiş, yaraları kanayan bir yaralı beni bekliyor. Ayrıca gözlem odaları hasta dolu, kapının önünde muayene için sıraya girmiş hastalar var. Ve ayrıca hepsinin yanında ikişer üçer, kimisi dışından, kimisi içinden bana söven, televizyonların , gazetelerin, sendikacıların, sayıların, bakanların arsızlaştırdığı, saldırgan yaptığı hasta yakınları kavga etmek için bekliyorlar." Kadının göz kapaklarının titremesi durmuştu. Onu dinliyordu. Yumrukları biraz gevşemiş gibiydi.

Sıkılı dişlerinin arasından sürdürdü konuşmasını. Konuştukça sesindeki öfke artmıştı. "Senin gerçekten hasta olmadığını, yalnızca sıkıntılı olduğunu biliyorum. Senin sıkıntınla uğraşılacak zaman da yer de burası değil. Senin sıkıntının içine ederim.! Tüm öfkemi, hıncımı senden alırım! Eğer gözünü açmazsan; ben elimdeki kanlı aletle çıkarırım onu! Aç gözünü! Açmazsan gözünü çıkarırım senin! Aç da bir bak! Ağzını da aç! Açmazsan elimdeki kanlı makasla keserim ağzını, ağzının içinden sokarım aletlerimi, içini keser doğrarım; mideni , ciğerini çıkarırım. Aç hadi! Aç!" Bağırıyordu artık. Kıp kırmızı olmuştu yüzü; öfkeliydi. Kim duyarsa duysundu! Kim kavga edecekse gelsindi. Yaralılar, hastalar, hasta yakınları, herkes ona bakıyordu. Delirmiş gibiydi. Öfke ve titreme nöbetleri geçiriyordu. Elindeki aletlerden kan damlıyordu. Kan gibi kırmızıydı yüzü.

"Aç gözünü kadın! Aç hadi!"

Titreyen ellerindeki aletlerden bir damla kan üzerine düşerken açtı kadın gözünü. Önü boyda aşağı kıpkızıl kan olmuş beyaz gömleğini gördü, ellerindeki kanlı eldivenleri , kanlı aletleri gördü, az ötesinde etten taşmış kemiğı, battaniyeden aşmış kanları, daha ötedeki sedyenin üstünde, Hakkı'nın dikmeyi sürdürdüğü yaralardan taşan, yerlere akan kanları gördü. Şaşkınlıkla büyüdü kadının gözleri. "Kalk defol burdan!" diyordu kanlı gömlekle, kanlı eldivenli, kanlı makaslı doktor...

Gerisini getiremedi. Fırladı kadın yattığı yerden. Sedyeden tanımlanamayacak bir ses ve hızla fırladı. Az önce yakınlarının kollarında kaskatı girdiği kapıya doğru atıldı, bir çekişte açtı kapıyı... Büyük ödüllü bir yarıştaydı! Elleriyle, kollarıyla itti kapının dışında bekleyen yakınlarını, sıradaki hastaları, önüne çıkan komşu çocuklarını devirdi. Koşuyordu. Çıplaktı ayakları. Çok "acil hasta" olduğundan, ayakkabısız, çorapsız getirmişlerdi. Acilin önündeki merdivenleri ikişer atlayarak indi. Güneşin kavurduğu asfalt döşenmiş hastane bahçesinde dağılmış giysileri, yana kaymış baş örtüsüyle koşuyordu. Geriye dönmüyordu başı. Bahçe kapısına doğru gidiyordu. Ödüllü bir yarıştaydı. Var gücüyle koşuyordu. Sıcak asfaltın üzerinde yanan çıplak ayaklarıyla kendinden daha öfkeli, daha sıkıntılı birinden kaçıyor. Gerideki kanlı gömlek, kanlı aletler, bacadan taşmış kemikler, kan fışkıran yaralar kovalıyorlardı onu... Hızlıydı, çılgın gibiydi. Çok sonra gençten birileri koştular kadına doğru. Şaşkındılar. Acilin kapısının içinde meraklı yüzler, soran gözler vardı.

"Nesi varmış doktor bey?" diye sordu birisi... Oldukça kibardı. Ceke-tinin önünü ilikliyordu. Hemen yanıt veremedi adama.

"Nesi varmış?" başka biriydi soran.

"İyileşti." dedi... İşi çoktu. Beyninin içi boşalmış gibiydi. "Önemli değildi."

Kanlı gömleğiyle, kanlı eldiveni ve aletleriyle kanayan hastasına döndü. Gülümsüyordu. Rahatlamıştı. Az önce konuştuğu, protokol defterine kayıt edilmemiş, kocaman hastane bahçesinin sıcak asfaltını çıplak ayak koşan, adını bile bilmediği hastanın derisine geçirir gibi atıyordu dikişleri. Daha hızlı çalışıyordu.

Bilinmeyen Bir Zaman
KARABÜK

EŞİNİZİ BEKLEYİNİZ

BURCU BELEN

'Şu an platolarımızda dönen diskte bir Mozart klasiği var.' Dedi 'Gecenin bu saatinde kim dinler ki beni?' diye sorarcasına spiker. 'Saraydan Kız Kaçırma operasından arylar dinleyeceğiz.' Hafif bir cızırtı... Ve spiker diski yerine yerleştirmişti. Artık bi yarım saat bi saat kafayı dinleyebilirdi. Hem gecenin yarısı dinleyen biri vardıysa da kimin umrundaydı ki?

Kız volta atmaktan yorgun düşmüştü, sürekli akan gözyaşlarının tuzuyla soyulmuş göz altlarını ovuşturdu şöyle bir. Hemşire odasından gecenin sessizliğine yayılan uvertüre kulak verdi. Pencereye yaklaştı, hastane bahçesinin sessizliği bir es olup birleşti ilk notalarla... Deniz iyot, yosun, karpuz kabuğu kokulu esintisini çarptı yüzüne. Gözlerini kapadı. İki damla yaş süzüldü iki minik dere olup alışılmış yataklarından.

'Eşinizi bekleyiniz küçük hanım!' Evet ya, böyle demişti dayısı, tecrübesiz eşlikçisine. Açık Hava Tiyatrosu'na girer girmez, sağa sola bakınmaya, her şeyi öğrenmek istemeye başlamıştı yine. Ele avuca sığmazdı, hacı yatmaz gibiydi. On beşinde olmalıydı o zaman, hayatının en güzel gecelerinden biri olan o zaman...

'Hemşire hanım bakar mısınız? İsolte'imız bitti!' Düşüncelerinden, düşünenden sıyrıldı bir an. Uykulu gözlerle, ilaç dolabına giden hemşireye baktı.

'O zaman... 'diye geçirdi içinden. 'Hayatının en güzel gecelerinden biri olan o zaman... Ve bir daha hiç...'

Sonunu getirmekten çekindi dili. Kader gerçekleşmeden dile gelse kaçınılmaz bir gerçeğe dönüşürmüş gibi geldi ona. Başını avuçlarının arasına alıp, saçlarını arkaya attı sertçe, bir karabasani bir kötü düşünceyi kovmak istercesine...

Rüzgar işte tam bu anda yetişti imdadına. Daldı gitti bahçedeki bankın sarı siyah çizgilerine... Bu bir bank değildi artık. Sahnenin hemen önünde iki sandalye, orkestra önü...

'Burcu, Burcu!' Nerelerdeydin? Bak, havai fişek atıyorlar!'

'İşte geldim.' Dedi kız, elindeki gazozun birini uzatarak,, 'Al bakalım, Canımın İstanbul Köşesi!'

Hep böyle derdi dayısına. Başka bir dayı yeğen arasında onların ki gibi bir ilişki var mıydı acaba?

'Sen benim ikinci babamsın.' Derdi ona. Uzatılan şişeyi tuttu. İnce uzun parmaklar... Bunlar ancak ince işlerin yapılmaya layık olabileceği ellerin parmaklarıydı. Kız bu parmakların ancak bir piyaniste, bir orkestra şefine ya da harp çalan mitolojik bir periye ait olabileceğini düşünürdü hep... Bu eller evrendeki sırları anlatan kitapların tozlu sayfalarına dokunmak içindi, şiir yazmak içindi. Bir çocuğun saçlarını okşadığında sevgiyi iletmeyi de bildirdi bu ellerin parmakları; dürüstlüğüne ya da pek az vatandaşın benimsediği kadar gururla benimsediği ülkesine toz kondukluğunda birleşip yumruk olmayı da... Ve bu eller hayatın ve gerçeğin muhteşemliğini anlatırken coşkuyu göstermeyi bildiği gibi, yanında çalışan her düzeyde görevlinin sırtını babaca sıvazlamayı da bildirdi.

Sevgi ılıdadı gözlerinde. Yumuşak sesi duyuldu. 'Yavru...' Kız üşümüştü biraz. Dayısına sokuldu, aftershave'ini içine çekerek başını göğsüne dayadı. Eller kızın saçlarındaki havai fişekten pırıltıları okşadı bu sefer.

'Ellerin...' diye mırıldandı kız, karanlık koridora bakarak, 'Keşke ellerime yapışsa da, beni bırakıp gitmeni engellemeyi de bilse. ...'

'Bıktım, bıktım bu oyundan. Her gün hiçbir şey olmamış gibi üç aydır dışarı adım atmadığın odana girmekten, artık zor doğrulduğun yatağına yaklaşıp gülümsemekten. ... Zavallı annem, ya o ne yapsın? Ben dayanamazken... Sen, gözümün önünde dağ gibi adam, gündün güne erirken... İçini çekti, söküp atamadı o ağırlığı yüreğinden. Biraz daha ağladı. Ayakları servisin diğer ucuna yöneltti onu. Ayaklarına baktı yürürken. İşte topuklu lacivertlerini giymişti yine. Ayakkabının açık yerlerinden çıplak ayaklarına bir ıslaklık değişiyordu. Gündüz sulanan çimler, yok yok serin gecede bir fırsatını bulup otların çevresinde cisimleşveren su buharı olmalıydı bu...

İki yüz yıllık yaşlı akasyaların ve yeni dikilmiş kasımpatıların kokusunu getiriyordu yüzünü hafif hafif kəsayan rüzgar. Dayısı Adalet Kulesi'ne dalmış, ne düşünüyordu kimbilir. Başına gelecek adaletsizliklerden habersiz hayatın anlamının gerçeği aramak olduğunu kuruyor olmalıydı. Kubbelerde, duvarlarda, tavanlarda, döşemelerde, işlemlerde yatan yüzlerce yıllık tarihe; kendini hep yaşayan bir parçası olarak hissettiği o büyük kültüre; insan gözünün görebildiği en küçük doğa parçasına, olayına; insanoğlunun taştan, topraktan, ağaçtan, kağıttan, boyadan, renkten veya notadan, fırçadan ya da kalemden

ortaya çıkardığı her şeye duyduğu o hayranlık vardı gözlerinde. Gördüğü sanat eseri karşısında duyduğu bir duygu, bir şey... Şimdi anlıyordu kız; bu şey, bu duyduğu bir parça tarif edilemez bir şeydi. Yeni doğmuş bir bebeğin gülücüğünün annesinde yarattığı kıpırtı gibi... Eserini yeni bitirmiş bir sanatçının eserinin karşısına geçip, ellerini de beline dayayıp ona bakması gibi... İki insanın birbirine ihtiyaç duymalarının nedeni gibi... Bu şey, sevgiydi. Bu koca adamın yeğeninden başka bir çocuğu daha vardı: Topkapı Sarayı...

Her işlemesini, her merdiven basamağını gururla okşardı gözleri. İtiraf etmezdi alçak gönüllülüğü hiç; eme kız biliyordu ki duyguların nedenleri olsaydı ve tabii sevginin de bir nedeni olsaydı, belki başka insanların dayısı gibi hissetmemiş ve hissedemeyecek olmasının nedeni, 'Davul bile dengi dengine çalar.' Misali, bu sevginin, o köklü kültürdeki incelikle, bu gönül adamının, bu mistik şairin inceliği arasında kurulmuş olmasındandı.

Telefonun çalışıyla irkildi birden. Deskin üstündeki telefona doğru tam hamle yapacaktı ki servisin onbeş yıllık hademesi Rıza yetişti. Tersledi yanlış numaracıyı: 'Ne Cerrahisi kardeşim? Burası Onkoloji! Onkoloji de değil Sonkoloji!'

Sonkoloji... Böyle diyorlardı hasta yakınları, yüzlerinde acı bir gülümseme ile. Başlangıç ve bitiş... Baş ve son... İşte her şey bu kadar basitti. Bir gün şöyle bir şey okumuştı 'son' üzerine... Bir filozof galiba Epikür, demiş ki: 'Bizim ölümle hiçbir ilgimiz yoktur. Çünkü biz varolduğumuz sürece ölüm yoktur. Ölüm gerçekleştiğinde ise biz artık yokuz.'

'O zaman çok mantıklı gelmişti... ' diye düşündü. Sevinmişti: 'Ölümle hiçbir ilgim olmayacak benim, çünkü ben, o zaman artık 'ben' olmayacağım. İsyani ediyordu şimdi; hani neredeyse sövecekti artık kendisi de o sözleri söyleyen kişi olmayan filozofa...

'İlgimiz yokmuş!' diye söylendi. 'Ya geride kalanlar, ya yakınlar, ya hastane köşelerinde her birinin elinde bir sigara sabaha kadar dertlerini duman duman üfren bu insanlar... '

'On altı yaşında zamanında tedavi edilemediğinden yitip giden dayım... Yavaş yavaş yatağa bağlanmanın acıyla dağıldığı gururlu yüreği, yastığa düşen geçmişi dik başı... '

'Üzüntüsünü hekim maskesine saklayıp, her Allahın günü onu kendisinin bile giderek inandığı yalanlarla hayata bağlamaya çalışan anem...' 'İyileşeceksin abi, daha neler yapamaz bak!' deyip deyip, sonra kendisini de inandırıp , gerçeği hatırlayınca acı çekmesi...

'Dr. Gökhan Bey'in hastalarını onların kendilerini düşündüklerinden daha çok düşünen yüreği... Bu mangal yüreğin bile kurtaramadığı Şarküterici İsmail, yirmi altısında... İsmail'in canı Oya'sının bir buçuk yaşındaki bebeğiyle dul kalması... '

'Konuşsana Filozof Efendi! Susma! Tüm bunların da ölümlle ilgisi yok değil mi? '

Yürümeye başladı tekrar. İşte yine 'Saraydan Kız Kaçırma' operasının arasındalar. Islak çimenler değişiyor ayaklarına, çiğ... Orkestra tüm karmaşasıyla aletlerini akord ediyordu arkada. Dayısı nasıl olmuşsa biraz hızlı yürümüştü, önündeydi. Koşup koluna yapıştı, ikaz edercesine parmağını salladı kız:

'Çok rica ederim beyefendi, eşinizi bekleyiniz!'

Güldüler. O koca adam işte yine bazen yaptığı gibi çocuk olmuştu. 'Çok özür dilerim hanımefendi!' dedi, kibarca kolunu uzattı, kızın koluna girebilmesi için... Kol kola girip ıslak çimlere bastılar. İncitmekten korka korka çimleri asırlık ağaçların önünden saygıyla geçtiler, ikinci perde için yerlerine ilerlediler. Orkestranın nağmeleri o gece iki sevgiye tanıklık etti. İlki bu büyük adamla saray arasındaki o asırlık duyguydu. İkincisiyse o 'Eşinizi Bekleyiniz!' de saklı olan, ıslak çimler üzerinde, bir sözün basitliğinde dillenen sevgi...

Müzik geceye dağılıyordu, sigara dumanları, dertler, acılar ve çılgınlıklar gibi... Spiker programı kapatıyordu. 'Yayın masasındaki arkadaşım... Ve ben spikeriniz... '

Kız yüzüne düşen saçları geri attı. Eski bir anı geldi, yerleşti dudaklarına. Şimdi daha bir kuvvetle hissettiği sevgiyi hatırlarcasına mırıldandı:

'Eşinizi bekleyiniz.'

28.7.1997

Ankara

“ZAMAN TANI...”

BURCU BELEN

Bir gün ben küçük bir çocukken,

Gözlerimin içine baktı,

Ta içine,

'Hayatını istediğin gibi yaşa' dedi,

'Kendi sesini dinle...

Ki yaptıklarından hesap sormayasın

Kimseden...

Sorumluluğunu taşıyacak kadar

Cesur olasin.'

Kendi sorumluluğunu yalnız kendi omuzlarında taşıyabilmek ve dahası sırtlanmak diğerlerini, hayatın en büyük başarısıdır.

Tanıdığım en başarılı ve en cesur insana,

Annem Dr. Ayla Belen'e;

Ameliyathanenin bekleme salonunun bütün o ahli vahli, bir de o aha vaha, yarı ümit yarı endişe bekleyen yakınlarla nispet yaparmışçasına yükselen Ankara'lı Turgut türkölü gürültüsünü bıraktı ardında, 7 No'lu kapıdan dar attı kendini.

Saat sabahın yedisini... Her sabah ilk arada çay içtikleri pastane açık mı acaba? Bi çay içse... Açılır belki... Başkasının gözleriyle baktı pastanenin açık olup olmadığına. Kendine şaşıtı, artık acı ve endişeyle günlük olayları ayrı kompartımanlarda yaşayabilen beynine... Oysa işte kafasındaki endişeli bölmenin kapısı açıldı yine, trenin kompartımanına çıkıveren siyah elbiseli, kara gözlüklü mafya babası, Türk filmlerinin kötü adamlarından biri gibi düşündü kafasını bir anda işgal ediveren kötü düşünceleri... 'Annem... Canım... Bir daha öpseydim keşke seni... Yeşillerin içinde beyaz yüzüne bakakaldım öylece. Yüzüme bir sırtıma kondurup 'Görüşürüz' dedim; öylesine sıradan bir söz... Oysa neler haykırmalıydım sana... Seni ne çok sevdiğimi... '

'7.05... Acaba aldılar mı içeri?'

Saçlarını geriye attı kötü bir düşünceyi savmak istercesine. Rüzgar yüzüne değdi, serin bir Ankara sabahı. Kaldırıma çökmüş bir iki hasta yakını... Karşıya geçti, söğüdü altındaki banka oturmalıydı şimdi, belki hep hayali olan bu yer, okulu sarabilir yaralarını. Eski binasıyla, kayıt günü gururla durduğu önünde, derin bir soluk alıp hevesle girdiği yapı-

siyla... Ve her gün önünde tüm zorluklarına rağmen tercihlerinden pişman olmayacağına söz verdiği kendi kendine, ismi yazılı: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi...

Banka çöktü yavaşça. Yerler ıslak... Bir gece önce yattıkları hastane odasında konuşmaya dalınca duymamışlar demek ki yağmuru... Dün gece... Garip bir iç huzuruyla uyumadan önce 'Lütfen bu gece son olmasın...' diye dua ettiğini hatırlatıyor. Son? Ürperdi, trenin koridorları fedailerle doldu birden, artık mümkün değildi kompartımanlara hapsedmek gözyaşlarını... Yanaklarından süzülen damlaları sildi çabucak. Okula erken gelen sınıftan birisi görmesindi ağladığını...

'7.15... Kimse olmaz bu saatte, derse daha çok var...' İçini çekti. Bir çeşit rahatlama... Tuhaftı. 'Bir anlık da olsa her şey olmuş bitmiş gibi olabiliyor insan...' Başını ardına yasladı, serin rüzgarın tesellisine teslim etti kendini. 'Birisi olsa yanımda şimdi...' diye düşündü, 'hiçbir şey sormasa, dursa baksa... Anlasa, çözse beni... Biletsiz girirse beynimin kompartımanlarına. 'Gözlerini kapattı. 'İfadesi öyle zor bir şey ki... Annemle ilgili hislerimi hiç konuşmadan paylaşabilecek tek insan yine annem galiba.'

'Babam... O sıkı asker görünüşünün altında benimkinden de kırılan bir yürek var... Ve kompartımanları yok onun treninin, Avrasya vapurunu andırıyor tüm yolcuları esir almış eli silahlı adamları...

'Annem... Ya sen kiminle paylaştın Onkoloji'de altı ayını? Altı ay bir hastane odasında tek ağabeyin günbegün erirken ve hatırlatırken günbegün hayata kök salan koca yüce çınarların topraktan sökülüşünün ne denli zor oluşunu, doktorluğunla kardeşliğini nasıl ayrı kompartımanlarda yaşattın? Dertlerini duman duman savurduğun pencerelerden, bana umut dolu nasıl baktın?

'7.25... Ne olur zaman tanı bana. Hanım daha, ekşiyim. Olgunlaşayım, zaman tanı. Senin kadar cesur olduğumu görmeni istiyorum.'

'Aldılar mı acaba?'

Başını kaldırıldı. Tıp fakültesi yazısı... Önlüklerini ilk giydikleri gün hava karlı filan demeyip önünde çocuksu bir sevinçle poz verdikleri yazı... Kısa siyah saçlarıyla kış ortasında bile giydiği beyaz imperteks pardösüsüyle o incecik kızın, bir etek bir bluz ama kendinden emin girdiği kapıdaki yazı... Böyle olmalıydı annesi bu kapıdan girerken... Gururlu, ama 'Küçük dağları ben yarattım' gururu değil; her zaman düşündüğü gibi bir 'Doktor adayı Cumhuriyet kızı'nın dimdik gururuyla... Ve aslaa ezik bir duruşla değil, 'Aileme ve ülkeme karşı

sorumluyum ve bunu yerine getireceğim' duruşuyla... Okumayı yalnız kişisel bir tercih olarak değil, T.C'nin gelecek güzel günlerine yapacağı toplumsal bir ödev gibi görmüş olmalıydı. Ailesinin emeklerine karşılık 'ödenemeyecek haklarını' kızlarının doktor çıkışıyla yüzlerinde belirivercek gururlu, vakar bir gülümsemeyle ödeme çabası... Kararlılık...

'7.30... Almış olmalılar artık.

Bir dua mırıldandı, gözlerini dikti yazıya...

Kararlılık... 'Bu okulu böylesine bir kararlılıkla istediğimi de sen farketirdin bana anne. Oysa hiçbir şey söylememiştin. Öylesine tarafsızdın ki... İstanbul'da Cerrahpaşa'da o altı ayın bir günü bahçede dolaşırken söylemiştin bana. Yalın ama çözümleniyordun yine:

'Gözlerini kapat' demiştin. Kendini nasıl hayal ediyorsun? Başka bir şey düşünme, nasıl hayal ediyorsan öyle olmaya çalış. O zaman mesleğinde mutlu olursun.

'Koşuyorum anne! Demiştin ben de. 'Hiç durmuyorum; koridorlarda, merdivenlerde yürüyorum boyuna... Çok işim var, yardım ediyorum, ideallerimi kaybetmiyorum. Şikayet etmiyorum, seviyorum.' Gözlerim kapalı. Sonra gözlerimi açıp kocaman' Bak şimdi sen hasta olucaksın, şu de reçete. Ben koridorda koşucam, sen de peşimden geleceksin. 'Doktor Hanım, bakar mısınız? Diye...

'Aman ne fantezi!' Belki de hedonistçe bulmuştu bu abartılı şakamı o hastayı ilk düşünmekten hiç vazgeçmeyen hiç ve bu yüzden de hiç uymayan yaşadığı zaman dilimine. Gülmüştün...

Hem ağlayıp hem gülebilmeyi nasıl becerdin anne? Bunca sevgiyi yüreğine nasıl sığdırdın?

Saatine baktı. Sekize çeyrek var.

'Özledim... İyi misin?'

11.30.

'Küçük doktor gel bakalım! Dedi anestezi uzmanı ablası. İlk defa yeşiller giydi, galoşları geçirdi ayağına..Yoğun bakımdan sesi geliyor... ' Burcu, Burcu... '

'Kızım... '

'Annem, burdayım işte'

İki damla yaş aktı gözünden. Henüz kompartımanların birbirine girmesini engelleyemeyecek kadar toy..O güçlü el uzandı, elini tuttu. Gözlerinde yine aynı kararlılık ..Kararlı, sevecen hem de acı çekerken...

'Acıyor... 'diyor. Anestezi Prof.'u dalga geçiyor:

'Aaa, olur mu acımamalıydı, yani azıcık kestik biçtik sadece! Kızım, tabii acıyacak yavrum!'

Gülümsüyor.

Kompartımanları karışan kız rahatlıyor artık. Git dediler, 'Babanlara haber ver' Yeşilleriyle ilerliyor koridorda; kararlı, umutlu bakıyor şimdi o da annesi gibi... Düşünüyor:

'Hamım, ekşiyim daha. Zaman tanı... '

'Zaman tanı, olgunlaşayım;

Bir arpa boyu da olsa yol gideyim

Bir fırın ekmek yiyecek zaman tanı ki, Toprağa atılmış bir tohumum daha

Filizleneyim.

Zaman tanı bize annem,

Sana bir gün senin kadar cesur olacağımı göstereyim.'

Behramoğlu geçiyor dize dize yüreğinden:

'Ve öylesine güzelleşsin ki her şey, öylesine erisin ki yumuşak bir ışıktı

Öylesine bilgeleşeyim, öylesine sevgiyle dolsun ki kalbim,

Ölürken annemleşeyim."

**PRATİSYEN HEKİMİN NOT
DEFTERİNDEN**

ŞÜKRÜ BİLGE

...ekim '989

Bugün yola çıkıyorum. Otobüsüm gece 11'de kalkacak. Üç bavul hazırladım. İkişi giysilerim, üçüncüsü ise kitaplarım ve acil ders notlarımla dolu. Adını sadece coğrafya derslerinden bildiğim bir Anadolu kentinin, hiç bilmediğim bir köyündeki sağlık ocağının tek hekimi olmak eni konu korkutuyor beni. Fakültenin, eninde sonunda sırtımızı nöbetçi asistana dayadığımız güvenli ortamını çok arayacağım anlaşılabilir. Neyse, bırakalım bunları! Çay soğudu bardakta, bu çay tiryakiliği nöbet gecelerinin yadigarı bana.

Gıyabımda çekildi kur'a. K. Kentinin, T. İlçesinin, B. köyü. İlk işim, bilinmeyen numaralardan telefon sormak oldu. Durumu açıklamak zorunda kaldım santralci kıza.

-Ben, devletin beni bir yıl süreyle yükümlü tuttuğu mecburi hizmete gitmeye...

Birden yumuşadı sesi. İyi şanslar ve başarılar diledi bana. Oysa, her zaman nasıl da terslerler adamı! Moral oluyor tabii bunlar insana. İyi dilekler, yüreklendiren sesler.

Küçük bir kağıda yazdığım numarayı saatlerce arıyorum, defalarca çalıyor telefon. Yanıt yok! Televizyonda, bir dizide seyretmiş olduğum bir şey geliyor aklıma. Ansiklopediye baş vuruyorum. Dört sayfa anlatıyor K.'yi. Yeşilin ve yağmurun bol olduğunu söyleyen cümle içimi ısıtıyor. Gözümde, dev ağaçların arasına dağılmış şirin köy evleri; temiz hava, doğal beslenmeden yanakları kaçınılmaz kıpkırmızı köy çocukları canlanıyor.

Öyle ya! İstanbul'un pisliğinden, trafiğinden, kalabalığından sonra aslında bir tatil olacak bu mecburi hizmet. Betona sıkışmış ciğerlerim nefes alacak. Hatta, yıllardır isteyip de yapamadığım ata binme özlemimi bile gerçekleştirebilirim belki. Savunma mekanizmalarının verdiği yanılıyla iyice keyifleniyorum.

...

Sonraki günler de sonuç vermiyor çabalarım. İsrarla susuyor telefon. Neleri götüreceğimi belirladım. Yükte hafif, pahada ağır birkaç parça eşyayı koyduğum bavullarımın bir köşesine annemin "üşürsün!" deyip battaniyemi, "aç kalırsın!" deyip bir tencereyi sıkıştırmasına engel olamıyorum. Onlar da huzursuzlar benim gibi. Mesleklerimizi seçerken kaçımızın ailesi gerçekten tarafsız davranabilmiştir acaba?

Yolculuğuma birkaç gün kala, son kez aradığım numara cevap veriyor sonunda. Bir köylü kadın ahizenin öbür ucundan "tarladan şimdi geldim ya!" diyor kaygısız bir sesle.

-Bu mevsimde kimseyi bulamazsın köyde, herkes ekinde şimdi.

İlçeden kaymakamı aramamı söylüyor. Daha önce akıl edemediğim için kendime kızıyorum. Ancak, ilk görevim bu benim! Ne nereden alınır, kime sorulur? Üst kimdir, ast kim? Bunları hep zaman öğretecek, hayır belletecek bana!

Kaymakam beyin dinamik, neşeli bir ses tonu var. "Doktor Bey" diyor. Yeni bir kimlik! "Oradaki sağlık ocağı açıldı mı?" diye bana soruyor. Sonra, biraz zaman isteyip yanındakilerden bilgi alıyor. "Evet, evet" diyen sesi geri dönüyor ahizeye.

-Hiç hekim yok orada daha. Bir hemşire olacak, lojmanı da varmış. Güzel bir yerdir.

İyi dileklerle kapatıyoruz telefonları.

...

Gidiş saatim yaklaşıyor. Huzursuzlanıyorum. Bavullarım kapı girişine sıralandılar bile. Kimseyi istemiyorum otogarda, herkesle evde vedalaşmak daha akıllıca. Taksi çağırıyorum. Ayakkabılarımı bağlarken evdekilerin gözleri sulanıyor, görmezlikten geliyorum. Bavullarımı apartman boşluğuna çıkarırken annem iyice bırakıyor artık kendini, açık açık ağlamaya başlıyor.

Sokakta akşam rüzgarı çarpıyor yüzüme. Çevre yoluna sapan taksinin şoförü "askere mi?" diyor. "Mecburi hizmete " diyorum. Ve hemen açıklıyorum ne olduğunu. "Sizin işiniz de zor be abi!" diye sallıyor başını bu sefer. "Oku, oku bitmez!" Alışkınım bu laflara. Haliç'in ışıklarını seyrediyorum onu dinlerken, sonbaharın güzel akşam kokularına karışan lağım kokusunu içime çekiyorum. K.'ye gideceğimi öğrenen şoför, 'aman be abi!' diyor.

-Oradan kaçıp geldim buralara ben. Yaramaz orası sana! Ne toprağı, ne insanı!

Otogara varıyoruz. Kalabalık, seyyar satıcılar, köfte kokuları, dört bir yandan gelip, dört bir yana giden insanların birkaç saatliğine kesişen yolları. Aşına olacağız zamanla bunlara. Alışacağız. Hatta arayacağız. Otobüsün kalkmasına 45 dakika var daha. Yerimi bulup oturuyorum. Bir yalnızlık çöküyor içime. Haksızlığa uğradığım hissine kapılıyorum.

Bir zaman sonra, otobüs ışıklı kalabalığı arkasında bırakarak hareket ediyor. Yoldan birkaç kişi daha biniyor. Boğaz köprüsünü geçerken bu şehirdeki bütün hayatım canlanıyor gözümde. Çok sevdiğim sinemalara ve kitapçı dükkanlarına veda etmek zor geliyor en fazla! Gözlerime dolmasına engel olamadığım yaşları geri itmeyi başarıyorum.

...

Uyku ile uykusuzluk arasında geçen sekiz saatlik bir yolculuktan sonra, günün ilk ışıklarıyla varıyoruz K.'ye.

Şehirden bendeki ilk izlenimler sonsuz gibi görünen bir grilik ve üşüme hissi! Nedense sonradan da her gelişte aynı hissi duyacağım K.'ye. Sokaklardaki tek tük insanlar gri-kahverengi evler sabahın puslu havasıyla daha da karanlık görünüyorlar gözüme. 'Şehir böyle ise kimbilir ilçesi nasıldır?' diye mırıldanıyorum kendi kendime.

Buradaki otogar İstanbul'dakine hiç benzemiyor. Küçük bir alana kurulmuş birkaç otobüs firmasının önünde geceden kalma yorgun yüzleriyle az sayıda insan, ayrı ayrı oturmuşlar çay bahçesine, karbonatlı çaylarını yudumluyorlar. Otobüs sanki beni gerisin geriye götürcekmiş gibi yapışircısına oturuyorum koltuğumda.

Kısa moladan sonra, T.'ye bir saat sürecek yolculuğumuz başlıyor. Ortalığın aydınlanmasıyla, pastel dekor yerini uçsuz bucaksız bir yeşilliğe bırakıyor. Üç bavulum ve üstümde mavi yağmurluğumla otobüsten indiğimde, yabancı olduğumu hemen anlayan taksi şoförleri yanıma sokuluyorlar.

-Götürelim abi!

Bense saf saf B.'ye kalkan minibüsleri arıyorum, çekiştirip durdukları bavullarımı kurtarmaya çalışırken, 'Ne minibüsü abicim?' diyor şoförün biri. 'İstanbul mu sandın burayı?' Pazarlık ediyoruz beni arabasıyla B.'ye götürmesi için. Taksimetreler yok daha. Arka koltuğa yerleşiyorum.

Taksi ilçenin asfalt yollarını tüketip patika bir yola girdiğinde içimdeki üşüme hissi artıyor. Çorak tarlaların arasından gittikçe daralıyor yol. Sonunda yol falan da kalmıyor, doğrudan toprak artık altımızdaki!

-Buralarda bir yerde olacak! Diye bir şeyler geveliyor şoför.

Hiçbir şey hissetmiyorum artık. 'Bütün bunlar kötü bir şaka olmalı!' diyorum kendime, 'yarın döneceğim ben İstanbul'a !' Nihayet bir traktöre rastlıyoruz. Şoför soruyor, köylü yanıtlıyor, ben arkada midem ağzımda oturuyorum.

Bir zaman sonra, büyük tahta kütüklerin birbirine eklenmesiyle oluşmuş veya sıvasız tuğlalardan örülmüş tek tük köy evleri beliriyor karşımıza. Ve yaşlı yüzlerinde derin kırışıklıkları, sırtlarında yükleriyle iri köylü kadınları. Nazım'ın dediği gibi: 'Soframızdaki yeri, öküzümüzden sonra gelen kadınlarımız !'

Artık panik halindeyim! Şoför bir şeyler söylüyor, duymuyorum. Analarının eteklerine yapışmış, avurtları çökkün sümüklü köy çocukları çarpıyor gözüme; kaburgaları sayılan birkaç at bile seçiyorum.

Köy, çok çok 35-40 haneden oluşmuş bir çamur deryası. Ortalıkta kimseler yok!

-Bugün Pazar olduğuna göre uyuyorlardır herhalde? Diyorum şoföre.

-Onlar çoktan tarladırılar şimdi, diye yanıtlıyor beni. Sabah ezanıyla giderler tarlaya. Pazar mazar yoktur tarla işinde!

Araba, yeni yapıldığı her halinden belli olan ve köyün köhneliğiyle ters düşecek kadar büyük bir binanın önünde duruyor. Bahçede havlayıp duran bir köpekten başka kimsecikler yok! Şoföre kesinlikle beklemesini söyleyerek iniyorum. Büyük binanın hemen yanında, birbirine bitişik, giderek küçülen evler uzanıyor. En büyük evin kapısındaki tablada bir doktor adı okunuyor. 'Bu, herhalde bir önceki doktor' diye düşünüyorum, ancak piriç tabela fazlasıyla yeni, parlıyor.

Kararsızlığım köpeği şüphelendiriyor. Havlamalarına, en sondaki en küçük evin kapısını açılarak dışarıya iki baş uzanıyor. Bir kadın ve bir erkek uykulu gözlerle bakıyorlar. Kendimi tanıtıyorum, evlerine buyur ediyorlar.

Kadın T.'li , ocağın tıbbi sekreteri. Tıbbi sekreter lafını ilk defa işitiyorum. (Ne gariptir ki sonradan İstanbul'da çalışacağım sağlık ocağının beş kez resmi evrakla bildirilmesine rağmen yıllarca tıbbi sekreteri olmayacak.) Kocasını K.'li . İçten, iyi yürekli, genç insanlar bunlar. Aslında lojman hakları olmadığını anlatıyorlar kaygıyla, şimdi de yeni birinin gelmesiyle evlerinden çıkarılmaktan çok korkuyorlar. Onlara böyle bir niyetim olmadığını anlatmaya çalışıyorum. Hem, yarın döneceğim ben İstanbul'a!

Evin küçük penceresinden uçsuz bucaksız tarlalar uzanıyor göz alabildiğine. İçimin üşmesi tekrar başlıyor. Biri divanda, diğeri kucakta iki küçük çocuk durmadan ağlıyorlar. Alelacele kurdukları kahvaltı sofrasındaki yiyeceklerle dokunmuyorum ama, çay içiyorum üst üste birkaç bardak. Genç kadın, üç ay kadar önce Dr. S.'nin göreve başladığı

ğını, anne ve babasıyla doktor lojmanında oturduklarını, bir ay önce Dr. T.'nin geldiğini, ama bir gece kalıp gittiğini anlatıyor. Çocuklar ağlamaya devam ediyorlar.

Bir saat kadar sonra Dr. S. Kapıda beliriyor. Beni lojmanına davet etmesini boşuna bekliyorum; o, sekreterin çiçek desenli koltuklarında çay içmeyi tercih ediyor. Sorduğum sorulara verdiği yanıtlar hep aynı, B.'nin tek doktoru olarak kalmaya niyetli olduğunu her haliyle belli ediyor.

-Ben buraya geleli üç ay oldu.

-Lojmandaki ve ocaktaki herşey üzerime zimmekli.

-Burada iki doktor tutmazlar. (Doğal olarak son geleni alırlar)

Televizyonda bir futbol maçı var. Ben yorgunluktan bitkin haldeyim. Birkaç saat dinlenebilsem daha iyi düşünceğim. Taksi çoktan T.'ye döndü. Ne yapacağımı bilmiyorum.! Dr. S., ben orada değilmişesine, sekreterin kocasıyla ekrandaki maç üstüne bir sohbete dalyor. Sağlık ocağını gezmek istediğimi söylüyorum. Ani gelen bu kararlı istek, Dr. S.'yi irkiltiyor.

Hep birlikte dışarı çıkıyoruz. Hemşire uyanmış, yeni geleni görmek için bahçede dolaşiyor. Sağlık ocağı yapılabir yıl olmuş, ama yeterince ısıtılamadığından, şimdiden tavanlar akmaya, kuzeye bakan duvarların sıvaları kabarmaya başlamış bile. Dr. S. Hala, bir an önce başının çaresine bakmam konusunda birşeyler anlatıp duruyor. Sabrım taşmak üzere!

Odaları tek tek, uzun uzun gezmeye, görünen ve görünmeyen bütün defterleri karıştırıp aletleri yoklamaya ve sorular sormaya başlıyorum. Hasta sayısını öğrenmek istiyorum, "bazen hiç" diyorlar. Aylık istatistiğe vurursak gün başına iki hasta düşüyormuş. Günde iki hasta için koca bir bina, bir mikroskop ve kavgaya hazırlanan iki doktor.

Teftişim bitince bahçeye çıkıyoruz. Dr.S.'ye çok yorgun olduğumu, ailemle konuşmadan bir karar veremeyeceğimi, geceyi lojmanında geçirmem için izin vermesini istiyorum. B.'de kalmamın mümkün olmadığını söylüyor. "Bakın doktor bey!" diyorum, kararlı ve güçlü çıkan sesime kendim de şaşarak.

-Bunun ismi üzerinde: Mecburi hizmet. Ben de mecburen buradayım. Elimde olsaydı, kesinlikle burayı seçmeyeceğimden emin olabilirsiniz. Ancak buradayım ve ne yapacağıma karar vermeyi hemen şu

anda hiç düşünmüyorum. Siz benim meslektaşısınız. Bana yer ve yol göstermek size düşüyor.

Hemşire ile sekreterin başları tenis maçı seyrederek gibi bir ona, bir bana dönüyor. Dr. S. Yardımcı olamayacağını söylediğinde tepem artık iyice atıyor.

-Göreve başlangıç yazımı yazın, yarın şehre götüreceğim. Ayrıca, ocağın bir anahtarını da ben istiyorum, diyorum. İçimin üşümesi birden geçiyor.

Sertleşen havayı dağıtmak isteyen, daha doğrusu, kabağın sonunda kendi başına patlayıp lojmanından kovulmaktan korkan sekreter, yazımı hemen hazırlayacağını ve kendi anahtarını bana vereceğini söylüyor.

Sabahın geri kalan kısmını sekreterin evinde biraz uyuyarak geçiriyorum.

...

Öğleden sonra, sekreterin eşi, beni nasıl bulduğunu bilmediğim bir arabayla T:ye 15 dakika uzaklıktaki S. Kuruluşunun misafirhanesine götürüyor.

Burası küçük bir şehir gibi! Beni ustabaşı ile tanıştııyor, durumun kesinleşene kadar misafirhanede kalmama izin veriliyor. Balkon ve sıcak suyu sürekli akan banyolu bir odam var artık.

Sonradan aşına olacağım gibi, (ki pek çok meslektaşımın adları gibi bildiklerine eminim) her yanı halı döşeli, bolca formika kaplı tahta dekordan oluşmuş, önünde mutlaka renkli çiçeklerin ekili olduğu, dinlenme salonunda çokça iskambil ve okey oynanan, her zaman taze veya bayat demli çayı bulunan, elektriği - suyu ne hikmetse hiç kesilmeyen, genelde odalarda tek tük kalanlar olduğu halde tanıştı olmadan başvuranlara 'yer yok' yanıtı verilen, belirli yemek saatlerinde biri ızgara köfte diğeri ızgara et, iki çeşit yemek birini seçme şansınız olup oldukça ekonomik bir fiyata karnınızı doyurabileceğiniz, başınızı sokabileceğiniz; özetle, yeri yurdu belli olmayan, bir yerden gelip bir yere giderken konaklayan ya da benim gibi belli süreli devlet hizmetlerine gelmiş bekarlar için ideal yerlerdir misafirhaneler.

Ustabaşı, beni evine yemeğe davet ediyor. Her ne kadar onu rahatsız etmek istemediğimi söylesem de, bu şişman ve güleç adamın sevimli inadını kıramıyorum. Yalnızlığımı ve çaresizliğimi o ilk gün sadece o anlıyor. Bana ailem hakkında sorular soruyor, askerliğini yaparken

bir kez kaçıp nasıl İstanbul'a geldiğini anlatıyor. Salonunu, tam ortasından duvardan duvara bir sarmaşığın bölüdüğü tertemiz evinde dört çocuğu ve çilekeş karısı ile tanışıyorum. 'Allah ne verdiyse' onu ikram ediyorlar bana ve sanırım hayatımın en güzel yemeklerinden birini yiyorum.

K.'deki ilk gecem kalabalık ve gürültülü bir işçi ailesinin cömert ve sıcak sofralarında sona eriyor.

... kasım'989

Yarın K.'ye geleli bir ay olacak. Dile kolay! İlk mektubum beyaz bir zarfın içinde geldiğinde nasıl özlemle dolmuştum ve İstanbul'a giden bir otobüs gördüğümde, öylece üstümdekilerle içine atlayıp sekiz saat sonra evimde olmayı nasıl özlüyorum!

O ilk günden sonra B.'ye geri dönmedim. Bu, isteksizlikten çok imkansızlıktan kaynaklanıyordu. Her akşam yaptığımız telefon konuşmalarında, kaygısı sesinden hemen anlaşılan babam, beklememi, belki amcamın yardımcı olabileceğini söylüyordu.

Misafirhanede geçirdiğim ilk gecenin sabahı erkenden K.'ye inerek sağlık müdürlüğüne gittim. Kapıcılar odacılar, odacılar sekreterlere, sekreterler memurlara, memurlar şeflerine, şefler de şube müdürlerine sevk ettiler evraklarını. Her şeyi ilk defa yapmanın şaşkınlığından ve akşam T.'ye oradan da misafirhaneye dönmemi sağlayacak en son minübüs saat dörtte kalktığından, işlerimin çoğu hallolamadı.

Mali işler şube müdürü beni personel işleri şube müdürüne gönderdi, o da lojmanın dolu olduğuna dair resmi evrak getirmemi, ayrıca, köyün muhtarından, köyde kira ile tutmak için elverişli ev bulunmadığını belirten bir yazı almam gerektiğini söyledi.

Bütün bu işler için neden bu kadar çok evrak gerektiğini kara kara düşünerek yol harcırahımı almaya mali işler şubesine geri döndüm. Sabah çaylarını içmekte olan memurlar, sorduğum soruları kaş ve göz işaretleriyle, odanın en ucundaki masada oturmakta olan genç, zayıf, sivilceli memuru göstererek yanıtladılar.

Yanına gittiğim genç, zayıf, sivilceli memur önce beni baştan aşağı süzdü, sonra, tok bir sesle, yol harcırahı almanın hiç de öyle sanıldığı gibi kolay bir şey olmadığını ekledi. Merdivenleri inip çıkmaktan soluk soluğa kaldığım için onu yanıtlayamadım. Bana beklememi söyleyerek önündeki bir tomar kağıdı okumaya başladı.

Ne kadar zaman geçti bilmiyorum, en son sayfayı da okuyup bitirdikten sonra, beni ilk kez görüyormuş gibi tekrar yüzüme baktı ve evraklarımı istedi. Sessiz, tepkisiz halim hoşuna gitmiş ve bana olan üstünlük hissini pekiştirmiş olmalı ki, daha yumuşak bir sesle görev yerim hakkında sorular sordu. Tüm evraklarını yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya, soldan sağa ve sağdan sola uzun uzun inceledikten sonra, bu işin hemen hallolamayacağı konusundaki olumsuz fikrini yineledi. Çekmecesinden çıkardığı hesap makinesiyle uzun hesaplar yaptı, yanındaki duvarda asılı Türkiye haritası üzerinde İstanbul- K. Arasını ölçtü, B.'ye nasıl gittiğimi sordu. Taksi tutmak zorunda kaldığımı, çünkü B.'ye başka hiçbir aracın gitmediğini söylediğimde taksi paralarının hesaba geçirilmediğini belirtti. Yürüdüğümü varsaymaları şeklinde bir şaka yapmak istedimse de, sağ kaşını kaldırarak beni susturdu. Yazdığı rakamları hesap makinesiyle çarptı, böldü, topladı, çıkardı. Sonra, yazdıklarını tekrar okudu ve en sonunda, tam evrakları bana uzatırken, damga pullarının eksik olduğunu, onlar olmadan katıyen hiçbir şeyin tamam sayılamayacağını hatırladı. Saatime bakıp ona en yakın kırtasiyeyi sordum.

Nihayet damga pulları yerlerine yapıştırıldılar ve genç, zayıf, sivilceli memur işin kendisini ilgilendiren kısmının artık bittiğini, evrakları yan odaya götürmem gerektiğini söyledi.

Yan odaya girmemle burnuma keskin bir sarımsak kokusu çarptı. Odadaki üç şişman bayan memur, öğlen yedikleri sarmısaklı- muhtemelen mantı - yemeğin rahatını üzerlerinden atabilmek için, bir yandan koyu çaylarını içiyorlar, bir yandan da afrika menekşesi bitkisine nasıl daha iyi çiçek açtırabileceklerini tartışıyorlardı. Üçü de aynı yemeği yediğinden, odadaki keskin kokunun kuşkusuz farkında olmadıklarından ve kasım soğuşunu yememek için pencereleri sıkı sıkıya kapattıklarından ve ben de sabahtan beri ağzına bir şey koymadığımdan önce bayılacak gibi oldumsa da, kendimi çabuk toparladım.

İçerdeki sarımsaklı neşe benim odaya girmemle bıçak gibi kesildi. Evraklarımı göstererek durumumu açıkladım. Yanıt vermediler ve nihayet sularken yapraklarına su değdirmezlerse menekşeye daha çok çiçek açtırabileceklerine karar verdikten sonra, en şişman olanı isteksiz daktilosunun başına geçti. O da, genç, zayıf, sivilceli memur gibi pek çok hesap yaptıktan sonra, evrakları sağlık müdürlüğü binası içinde imza almamı ve en nihayet saymanlığa geri dönerek yol paramı almamı, ancak, bütün bu işleri veznenin kapanış saati olan 15:30'a dek bitirmem gerektiğini söyledi.

Tabii ki yol paramı o gün alamadım. Çünkü, saymanlıkta evraklarını teslim ettiğim çatık kaşlı, neşesiz bayan, sağlık müdürlüğünde iki kez tekrarlanan işlemi hemen yanındaki küçük hesap makinesiyle kontrol etti ve miktarda 2533 TL. fazlalık olduğunu, bunu düzelttirmeden imza edemeyeceklerini söyledi. Ona, bu fazlalığı cebimden vererek rakamı dengelemenin mümkün olup olmayacağı gibi saf bir soru sordum. Yılların kendisinde biriktirdiği tüm saymanlık tecrübesiyle, yarı alaycı yarı sevecen gülümsedi ve resmi evraklardaki işlemlerin ancak resmi yollarla düzeltilebileceğini söyledi. Yanından ayrılırken, sağlık müdürlüğündeki sarımsak kokan o üç şişman bayanın bu işlemi her seferinde yanlış yaptıklarını eklemeyi de unutmadı.

Kasım soğuşunu içime çeke çeke müdürlüğe geri döndüm. Şişman bayanlar, bugüne kadar hiç hata yapmadıklarını, herşeyin benim onları acele ettirmem yüzünden yanlış olduğunu iddia ettiler. Onlara, afrika menekşelerini nasıl daha iyi çiçek açtırabileceklerini bilseler bile, matematiklerinin zayıf olduğunu söylemek istedimse de söylemedim.

Sonuçta,2533 TL.'lik fazlalık düzeltildi. Ancak, tekrarlanan işlemler zaman aldığından, çok düzgün bağlamış kravatının çok düzgün kıvrımlarını düzelten çok düzgün saçlı vezne memuru bana ödeme saatinin olduğunu, Çarşamba günü sabah erkenden gelmem gerektiğini söyledi....

Misafirhanede geçirdiğim beş gün hayatımın en sakin, en huzurlu günleridir aslında. Kaldığım odanın balkonu, iki yanında selvi ağaçlarının sıralandığı, ancak resimli çocuk kitaplarında rastlanabilecek kadar güzel bir dereye bakıyordu ve geceleri derenin sesiydi sadece sessizliği bozan! İstanbul'da asla bulamayacağım tertemiz havayı içime çektim beş gün boyunca. Geceleri, yanımdan ayırmadığım küçük teybirimde müzik dinledim.

Olayların belirsizliği, daha doğrusu çaresizlik garip bir sakinlik veriyor insana. Vasita olmadığı için B.'ye gidemiyordum, sağlık müdürlüğü beklememi istiyordu, her akşam konuştuğum ailem üzülmememi öğüt-lüyordu; bana da kalıyordu sürekli sıcak suyu akan ve güzelim dereye bakan odamın tadını çıkarmak!...

O haftanın bitiminde, Cuma günü öğlene doğru, babam ve amcam çıkageldiler ve bana eşyalarımı toplamamı söylediler. Misafirhaneye olan borcumu ödedim ve hep birlikte K.'ye doğru yola çıktık. Ayrılma-dan önce, orada geçirdiğim günler boyunca bana ailemi aratmayan ustabaşı ve ailesi ile vedalaştık, işlerim yoluna girince mutlaka onları ziyaret edeceğime söz verdim.

K.'ye öğle üzeri vardık. Küçük bir lokantada, sonunda elime geçmiş bulunan yol param ile babama ve amcama ilk yemeğimi ısmarladım. Yemeğimizi yedikten sonra, amcam önümüze geçti ve bizi sağlık müdürlüğüne götürdü. Devlet dairelerini iyi bilmenin verdiği rahatlıkla kendinden emin, binanın merdivenlerini hızla çıktı, hiç kimseye hiç bir şey sormadan kapıları çalıp odalara girdi ve en sonunda, kendimizi personel işleri şube müdürünün halı döşeli odasının deri kaplı koltuklarında çaylarımızı içerken bulduk.

Babamla ben çaylarımızı yudumlarken amcam personel işleri şube müdürüne küçük bir kart uzattı. Kağıdı okuyan şube müdürü biraz izin istedi ve yan odaya, sonradan öğreneceğime göre kartın sahibine, Ankara'ya telefon etmeye geçerken, ben sakın sakın gülümseyen amcama baktım.

Az bir zaman sonra odaya geri dönen şube müdürü bey; bana bir dilekçe yazmamı, görev yerimin bundan böyle K. Merkez Verem Savaş Dispanseri olacağını söyledi ve birer çay daha içip içmeyeceğimizi sordu.

...ocak'990

K. ilginç bir şehir. Bir baştan bir başa bir saatte yürünebilir. İlk bakışta çok pastel, çok sıradan bir izlenim vermesine karşın, biraz dikkat ederseniz, ayrıntılarında binbir çeşit rengi ve özelliği barındırdığını farkedebilirsiniz.

Biri geliş biri gidiş yönünde iki asfalt yolun arasından suyunun yükseklığı yaz kış değişmeyen yeşil bir dere akar. Baraj yapılmadan önce, ilkbaharda, dağlardaki karların erimesiyle sularının kabarıp şehri nasıl kapladığını anlattıkları derenin, şimdi yosun tutmuş su öbeklerinde ineklerin otladığını görürsünüz.

Dere boyunca, asfaltın iki yanında apartmanlar, apartmanların arkasında ise çorak tepeler uzanır; betonun arasına sıkışıp kalmış tek tük ahşap Anadolu evleri bakımsızlıklarıyla insanın içini sızlatır.

Yol boyunca, pek çok devlet dairesi gözünüze çarpar, şehrin tam ortasında ise, tüm görkemiyle vilayet binası, en çorak tepenin önünde yerini alır. Kolaylıkla tahmin edebileceğiniz gibi, K.'nin de bir kalesi vardır.

Çarşı meydanındaki büyük caminin önünde, eğer suyundan içerse-
niz bir daha şehirden ayrılamayacağınızı söyledikleri bir çeşme akar.

Çevredeki lokantalardan burnunuza yemek kokuları gelir, arada rastlayacağınız kırtasiye-kasetçi karışımı dükkanlardan ise arabesk nağmeler yükselir.

Asfalttan içeri, ara yollara sapıp yokuşları tırmanmaya koyulursanız, yazılar, reklam panoları, gürültü iyice aşağılarda kalır ve şehrin asil kimliği yavaş yavaş karşınıza çıkmaya başlar.

Kaldırım taşlarıyla döşeli ıssız, dar sokaklar, sarmaşıkların örttüğü yüksek duvarlar, köşe başlarını tutmuş, içlerinde hala yaşayanlar olduğunu pencerelerindeki dantel işlemlerden ya da yıkılmakla arasında kararsız balkonlarına dizilmiş tenekelerde ekili kırmızı sardunyalardan anladığınız; ve ancak, çok ama çok dikkatli baktığınızda, loş karanlıklarının derinliklerinde farkedebileceğiniz, sanki yüzyıllardır oradaymışlar hissini veren insan gölgeleriyle yüklü, eski güzelim tahta konaklar bambaşka bir atmosfer sunarlar size. Bir an için bilincinizin oyununa gelir ve kendinizi Cumhuriyet döneminin savaştan yeni çıkmış, yorgun bir kentinde sanırsınız.

Kahverenginin türlü tonlarıyla bezenmiş kapıları süsleyen el oyması tokmaklar, pencere kafesleri, bakırcı dükkanlarının tentelerine asılı sarı ibrikler veya köşeyi dönen siyah çarşafli kadının dalgalanan eteği güçlendirir bu yanılgıyı . Ancak, rast geldiğiniz eski bir bakkalın kirli camlarında okuduğunuz bir çukulata veya deterjan markası uyandır belleğinizi ve bugüne dönersiniz.

Pek çok türbe vardır K.'de ve pek çok öyküler anlatılır bu türbeler üzerine.

Yokuşlar kıvrıla kıvrıla uzadıkça yukarılara doğru, asırlık konaklar çıkar karşınıza ve günümüz mimarisinin neden bu kadar çirkinleştiğini sorarlar size: Yanıt veremezsiniz! İnanılmayacak kadar ucuz fiyatlara alabilirsiniz bu konakları K.'de. Sahipleri durmuş bir zamanı yaşarlar içlerinde; kadınlar çokluk dantel örerler, yaşlı bir dede namaz kılar sofada ve mutlaka emektar bir kedi uyumaktadır sobanın yanında. Kışın kömür yığılır kapılarına, yazın orta şekerli kahve içilir bahçedeki çınarın altında.

...

Canınız oksijen çektiğinde veya gözünüz yeşili özlediğinde, sürersiniz arabanızı şehrin dışına.

Uçsuz bucaksız tarlalar uzanır önünüzde, irili ufaklı; derken bir çeşme çıkar karşınıza, sonra birden bir ormana rastgelirsiniz. Kayın, meşe, gürgen, kestane, çam, köknar selamlar sizi. Hiçbir güneş ışını-

nın giremediği süzme ışıktaki oturursunuz ve çocukluğunuzda okuduğunuz masalları anımsarsınız elinizde olmadan.

Bazen saatler boyu tek bir insan göremezsiniz yollarda. Bazen, sırtlarında yükleriyle köylüler geçer yanınızdan; çokluk kadınlar yayan, erkekler eşek sırtında; bazen de çocuklar keser yolunuzu, sepetlerindeki meyveleri satmaya.

Ufukta, dağların tepelerindeki erimeyen karı görürsünüz, sis azaldığında. Bulutlar geçer öbek öbek; turuncu, mor, kırmızı. Sürüler halinde kuşlar havalanır gökyüzüne, yarım daireler çizerler, yaprakların seslerine karışan kanat sesleriyle göç mevsiminin geldiğini anlatırlar size.

En çok güneş doğarken veya batarken güzeldir K. Binbir çeşit renk yansır gözünüze, sarının bu kadar çok tonu olduğuna şaşarsınız.

...

Nihayet gece olur. Kışa ayaz keser her yanınızı.

Köpekler çıkar sürü sürü; bazen sabaha dek ulurlar kendi aralarında, sadece kendilerinin bildikleri sebeplerden ötürü.

Pencere pervazları buz tutar, camlar buğulanır, çoktan sönmüş sobadaki son korların düşerken çıkardıkları sesler gelir belli belirsiz kulağınıza.

Sonra, sabaha daha çok zaman olduğunu hatırlar, sıcak yatağınızda kıvrılıp uykuya geri dönersiniz.

...nisan'990

K. Verem Savaş Dispanseri hemen tüm dispanserler gibi sağlık müdürlüğü binasının altında! Bu yüzden, dispanser vakfına giren her kuruş paradan personele verilen izne kadar herşey, varlıklarını çalışmaya başladığım ilk günden hissettirmeyi kendilerine borç bilen ve sağlık müdürlüğünün girdisini çıktısını eline almış, kısacası yolun başını tutmuş iki şube müdürünün denetiminde!

Sağlık müdürü aynı zamanda uzman hekim olup günün yarısında, hatta üçte ikisinde mesleğini icra etmek istediğinden; şehirdeki tüm sağlık ocağı ve benzeri kurumların, bu kurumlarda görev yapan tüm pratisyen hekimlerin ve diğer sağlık personelinin bütün işleri; biri öğretmen okulu, diğeri imam hatip lisesi mezunu iki şubi müdürü beye bakıyor.

İsterlerse 'gözünün üstünde kaşın var!' deyip sürüyorlar adamı, kuş uçmaz kervan geçmez köyün birine; istemezlerse günlerce oyalyorlar, asgari yekün bir gezi parasını alabilmek için üç beş saatlik yoldan gelmiş hemşireleri; o yekün da yol parası olup eriyor çokluk!

Okuduğunuz gazeteye bakıp sizi sevmeye ya da sevmemeye de onlar karar veriyorlar. Bu yetki mekanizması en uzaktaki sağlık ocağına dek uzanıyor; biz merkezde çalışanlar ise soluklarını daha bir yakın hissediyoruz ensemize, binalarımızın yakınlığı sebebiyle.

Bütün bunlarla uğraşmak çok zaman alacak, bazen tek bir adım yol bile katedemeyeceğimiz aylar boyunca. Yorulacağız, bıkacağız, ama yıl-mayacağız! Hekimlik, hekimlerin olacak sonunda.

Dispanserde 14 kişiyiz. Dört hemşiremin dördü de şehrin ileri gelen esnafının eşleri, hizmetlimiz Aliye Hanımın deyimiyle torpilliler. Bazen hava iyice soğuk olduğunda, bir elektrik sobasının başına toplanıp patates haşlıyorlar odalarında.

900'den fazla tüberküloz hastası var K.'de ve ne yazık, bu sayı azalacağına artıyor! İlaç sıkıntımız yok, bağılı olduğumuz S.'den düzenli geliyor ilaçlarımız. Sabah çekilen mikrofilmler öğleyin banyo ediliyor, öğleden sonra hasta muayeneleri başlıyor.

Röntgen teknisyenimiz Sevim Hanım, şişman, yuvarlak gözleri her korkuyla bakan, baş edemeyeceği bir durumla karşılaştığında bayılmayı tercih eden, bayılırken de yakınlarında bir koltuk bulunmasına dikkat etmeyi ihmal etmeyen, teknisyenliğe terfi etmiş eski bir hizmetli. Kocasının, devlet hastanesinde baş hekimin odacısı olması ona ayrı bir güven veriyor.

Erkek hizmetlimiz: İsmail. Her gün köyünden gidip geliyor dispanse-re ve tüm erkek hizmetliler gibi erkek memurların etkisi altında yaşıyor. Günün birinde, onlar gibi olabilmenin, masa başında sigara tütür-rüp çay içebilmenin hayaliyle, her istediklerini yapıyor.

Dispanserin en güzel yeri, laborantımız Hafız Efendinin odası! Ona neden hafız dendiğini kendisi de bilmiyor. Birbirinden güzel saksı çi-çeklerinin pencere önlerini süslediği, bu günün her saatinde güneş alan aydınlık ve ferah odanın dekorunu cam tüpler, boy boy renkli kavanozlar, eski kavanozlar, eski bakır havanlar tamamlıyor. Canımız sıkıldığı her dem gidip misafir oluyoruz Hafız Efendinin odasına!

Ama, en çok Aliye hanımdan bahsetmek istiyorum size: Çalışmaya başladığım ilk günlerde bana hiç de sıcak davranmayan, bu sıska denecek kadar zayıf, aralarına tek tük aklar düşmüş soluk kestane

rengi saçlarını beline kadar sımsıkı ören, annesinden öyle doğmuş gibi mavi önlüğünü üstünden hiç çıkarmadığı görüntüsüyle aklımda şimdi!

Her sabah en erken o gelir, akşam da en geç o terkederdi dispanseri. İlk günler beni gizliden gizliye izlediğini hissettim, gelebilecek olası bir kötülüğü savmaya çalışır gibiydi sanki. Üçüncü haftanın sonundaydık sanırım, odamın kapısı çalındı ve elinde köpüklü bir kahveyle içeri girdi. Bu, aramızda kurulacak sıcak ilişkiyi müjdeleyen barış antlaşmamız oldu.

44 yaşında olduğunu, ki sürekli yorgun bir ifade taşıyan yüzü, çukura kaçmış gözleri çok daha fazlasını söylüyordu, dul olduğunu, Umut adında bir oğlu olduğunu ve çocuk yaşından beri hayatını kazanmak zorunda olduğunu anlattı bana.

Çok gençken evlendiği kocası, azar azar aldığı alkolün dozunu arttırdığı işi dayak atmaya kadar vardınca çareyi boşanmakta bulmuştu.

Ve, kocasını boşanmaya razı edebilmek için, oğlunun hakkına düşen nafakadan vazgeçmiş, kendi ekmeğini kendi kazanmak, yolunu kendi çizmek istemişti. Yani, farkında olmadan, fena halde 'feministti' Aliye hanım.

Emekliliğine yalnızca dört yıl kalmıştı ve şimdi, son yıllarını -kimi emektar hizmetlilere tanınan ayrıcalıklı haktan yararlanarak-masa başı bir iş yapmakla, mesela, danışmada hasta kartlarına bakmakla tamamlamak istiyordu. Bu, onun için bir gurur meselesiydi ve bu amaçla, var gücüyle ortaokulu dışarıdan bitirmeye çabılıyor, onca işinin arasına bir de ders çalışmayı katıyordu. Yazı yazmayı zor becerebilen biri için, matematik kümelerini çalışmak kolay olmasa gerek!

Mutsuzdu Aliye Hanım. Onu ilk gördüğüm gün anladım bunu. Taşralı insanlarda, hele eğitim görmemiş taşralı insanlarda sık rastlanmayan bir incelik, bir içgörü vardı bu kadında; ne çalışmaktan ne de yaşamaktan zevk almadığını biliyordum. Sezgi gücü, tüm cahilliğine rağmen, içinde bulunduğu durumu sorgulamasına sebep oluyor, olaylara gülüp geçmesini engelliyordu.

Hemşire hanımlar, yıllar önce, kocasından ilk boşandığı günlerde, bir kez intihara teşebbüs ettiğini anlattıklarında çok şaşırımdı. Bunu hiç söz konusu etmedik aramızda. Ne ben bir şey sordum, ne o bir şey anlattı. Ancak, o günden sonra, altın kalpli doktor rolünü oynamaktan nefret ederim ama, ona daha çok ilgi göstermeye, gündelik yaşamı ve çok sevdiği oğlu hakkında daha fazla sorular sormaya, şakalar yapmaya başladım.

-Hadi gel! Sana zengin bir koca bulalım, diye takılırdım ona. O da güler;

-Aman doktor bey, siz kendiniz evlenmiyorsunuz, nereden bulacaksınız bana kocayı? Derdi.

Her sabah kahvemi o getirirdi odama. Danteller ördü bana, evlenince evimin pencerelerine asayım diye! Giderek daha çok konuşan, çevresindekilerle daha çok ilgilenen biri oldu Aliye hanım. Hepsinden önemlisi, gülümsemeye başladı. Bana geleceğiyle ve oğluyla ilgili kaygılarını anlatırdı. Sonunda anladım ki, hala kocasını seviyor.

...

Şimdi hala K.'de Aliye hanım. Ara sıra telefonlaşıyoruz.

-Hala evlenemediniz mi, yaşınız geçiyor ama! Diyor bana.

-Sıra bana da gelecek, önce seni bir evlendirelim hele! Diye yanıtlıyorum onu.

Parasızlık yüzünden inşaatı yıllarca süren evine yerleşmenin güvenini yaşıyor, biliyorum. O tertemiz evin tertemiz mutfağında etli ekmek pişirdi bana, geçen Ağustos ayında K.'yi ziyaret ettiğimde.

Oğlu orta ikiden terketmiş okulu, bir erkek berberinde çalışıyormuş bir yıldır. Önceleri üzülmüş Aliye hanım, ama şimdi, 'kısmeti böyleymiş' diyor. Saçlarına düşen aklar biraz artmış ama fazla değil! Artık uzatmıyor ve örmüyor saçlarını. Onları da geçmişi gibi kesip atmak daha kolay gelmiş.

En önemlisi, ortaokulu bitirmiş. Diğer dersleri bileğinin hakkıyla vermiş ama, matematiği hiç anlayamıyormuş; onu da hocalar elbirliği edip geçirivermişler.

Şimdi, danışmada hasta kartlarına o bakıyormuş. Çok dikkat etmesi gerekiyormuş, yoksa karıştırmış birbirine kartlar.

Güneş dağların arkasında turuncu bir buluta dalıp, akşam ayrılık vaktini haber verdiğinde gözleri doldu. Dostça sarıldık birbirimize vedalaşıırken, iki kardeş gibi.

...aralık' 990

Sağlık taramaları başladı.

Hükümet politikası gereği, her sabah arabalara doluyor, dağ tepe demeden köy yollarını aşındırıp duruyoruz. Her gün üç araba kalkıyor

sağlık müdürlüğünün önünden. Doktor, diş hekimi, hemşire, sağlık memuru ve tabi şoförden oluşan ekibimiz, içinde ilaçların, başvuru formlarının ve daha bir sürü ıvır zıvırın bulunduğu kutuları yüklenip doluyor arabalara.

Düzinelerle diş fırçası ve diş macunu dağıtıyoruz köy okullarına. Bu işin en ve tek faydalı kısmı da bu galiba. Mevsim kış! K.'nin yağmurlarla iyice çamurlaşmış toprağına saplanıyor arabamızın tekerlekleri. Külfeti nimetinden fazla derler ya, öyle bir şey işte!

Arabalar iyice hasar görüyor patika yolların nerede karşınıza çıkacağını bilemeyeceğiniz hendeklerinden, lastik patlıyor kimi zaman. Bazen de, dik bir tepeyi zor bela çıkıp bula bula bir tarlayla karşılaşmak güldürüyor hepimizi.

Öyle amaçsız ve muhtemelen sonuçsuz bir macera ki bu tarama çabaları, bir parçacık tat alabilmek için bir yığın keçi boynuzu çiğneme mecburiyetimizi pastoral bir mizaha, ironik bir neşeye çevirmekten başka bir şey gelmiyor elimizden.

Köylerde bizi ağırlamak çokluk ilkokul öğretmenine ve köyün muhtarına düşüyor. Ya okulun bir sınıfını seçiyoruz- okul varsa tabi- muayene için, ya da caminin - o hep oluyor- bir odasını. İkisinin bir arada bulunduğu da oluyor; böyle zamanlarda kimi kez muayenenin tam ortasında, kulağımızın dibinde hoparlör varmışçasına, sert ve kuvvetli bir ezan sesi bizi yerimizden sıratıyor aniden.

Haberli geldiğimizden sobalar çoktan yakılmış oluyor, hemen çaylar demleniyor peşinden. Biz ilk çaylarımızı yudumlarken, hemşire ile sağlık memuru hazırlıklara başlıyorlar.

Giderek kalabalıklaşan hasta sırasından sabırsız kıpırdanmalar geliyor. Kadınlar utangaç bir merakla gülüşüyorlar, köyün en yaşlı erkekleri bastonlarına yaslanıp bilge tahminlerde bulunuyorlar. Çocuklarsa, kendilerine hiç benzemeyen bu yabancı ziyaretçileri merakla, burunlarını cama yapııştırıp seyrediyorlar. Arada bir onlara bakar, bir de gülümsesek eğer, deliler gibi sağa sola kaçıyorlar.

İsimleri hasta başvuru formlarına yazılmış hastalara anket sorularına benzeyen pek çok soru sorup forma işaretlememiz gerekiyor önce; sonra, yaklaşık yedi ila on dakika arasında değişen bir zaman sürecinde, hastanın genel muayenesini yapıp teşhisini koymak ve reçetesini yazmak.

Yerin darlığından, hastanın çokluğundan ve bu zincirleme olayın monotonluğundan bunalan Dr. M., herkesi içeri çağırmişti da bir kere-

sinde, işin yükünü hafifletmek için, 'karnı ağrıyanlar şu köşeye' , 'bacakları ağrıyanlar şu köşeye' diye ayırmıştı hastaları ve bolca güldürmüştü hepimizi.

Dağ köyleri bunlar! Ulaşım zor, iş çetin! Esaslı bir kar yağdı mı aylarca kapanıyor yollar. Okullar ahşap , bakımsız, pek çoğunda topu topu bir odayı dolduracak kadar öğrenci ancak olduğundan, çoğunda bütün sınıflar bir arada! Büyüklü küçüklü, boy boy, dizi dizi çocuklar.

Beşinci sınıftaki kızların çoğu şimdiden sözlü ya da nişanlı, ilkokulun bitmesini bekliyorlar evlenmek için. Tarlaya koşulacaklar sonra, kızamıktan ölecek bebekler doğuracaklar ve kırk yaşına geldiklerinde altmış yaşındaymış gibi yorgun olacaklar.

Hastaların çoğunun görme bozuklukları var. Kağıda sevk bölümünü işaretleyip, hangi günler, hangi saatler arasında K.'deki devlet hastanesine gitmeleri gerektiğini anlatıyoruz; hepsi yüzümüze bakıyor ve 'olur' diyorlar.

Ancak ne gelen olacak hastaneye, ne giden; başvuru formlarının bizde kalan kopyalarını koyduğumuz dosyalar kabarcak sadece. Öyle garip yerler bu köyler ve öyle garip kişiler bu köylüler!

İnekleri hastalandığı zaman, ertesi günün sabahı erkenden getiriyorlar veterinerlik binasının önüne; kendileri kan kussalar ekin işi bitmeden inmiyorlar hastaneye. Pek çok tüberküloz hastası kronikleşmiş K.'de, bu düzensiz geliş gidişlerin aksattığı tedavileri yüzünden. Kapılarına jandarma bile yolladığımız olacak ileride, gelip filmlerini çektersinler, ilaçlarını alsınlar diye.

Herşeye karşı sevdim bu taramaları. Yaptığımız şeyin halka bir faydası olduğuna inandığımdan falan değil, her sabah arabaya binip, tüm şehirlerden uzak, kendi yabanıl doğasında en büyük kaygısı tarlası, uygar dünya insanının belini büken gereksiz sıkıntıları son derece gerçekçi ve basit çözümlere indirgemiş insanlara ve onların yaşamlarına beni taşıdığı, bu yaşamları hiçbir kitapta, hiçbir filmde göremeyeceğim kadar çıplak bir gözle izleyip tanımama izin verdiği için. Doğa ile iç içe yaşamanın ne olduğunu anladım; üşümeyecek kadar odunu, aç kalmayacak kadar yemeği olmanın mutlu olmaya yettiğini gördüm.

Bence mutlu insanlardır köylüler. Hayata gereksiz anlamlar yüklemeler, ayrıntılarla uğraşmazlar, kendilerini doğadan ve doğanın değişmez yasalarından soyutlamamışlardır. Belli kurallar vardır onlar için; köy yaşantısının dokusuna işlemiş, yaşamın o kadar kendisi olmuştur ki bu kurallar, sorgulanmazlar ve yargılanmazlar. Dış koşullar belirler,

belirler, köylülerin ruh durumlarını! Güdülecek öküzlere vardır onlar için, sürülecek topraklar, doyurulacak boğazlar. Var olan tek bir kadın ve tek bir erkek kimliğini çok küçük yaşta giyer ve bu kimlikle özdeşleşirler. Şehirlinin küçümsediği geleneklere sıkı sıkıya bağlıdır.

Ve belki de, bütün yaşamları boyunca ifade etmeye olanak bulamayacakları tüm duygularını içlerinde, çok sıcak ve çok derin bir yerlerde sakladılar.

İnanılmaz derecede ilkel şartlarda yaşıyorlardı bu köylerde! Kısa bir dinlenme molası verip ellerimizi yıkadığımız lavaboların yanındaki alaturka tuvaletlerin deliklerinin alt kattaki ahırlara açıldığını fark etmiştik dehşetle! İnsan ve hayvan dışkısını tek bir yerde toplamak gibi bir düşünceden yola çıkan bu durumun sakıncalarını anlatmıştık, gülümseyerek şaşkınlığımızı izleyen ev sahiplerine.

Biz sobanın yanı başından ayrılmazken, o yıl havanın iyi gittiğini, daha az odun harcamak zorunda kaldıklarını anlatırdı, biraz önce mutfağın buz gibi suyunda bulaşık yıkamaktan mosmor olmuş ellerini ovalayan bir kadın.

Odun keserken elini balta parçalamış genç bir kız getirmişlerdi bir keresinde. Kazanın üzerinden iki gün geçmiş olmasına rağmen hala kanlı olan elinin iki parmağı neredeyse kopacak kadar derin kesilmişti. Pis bir bez parçasıyla sardıkları yarayı dikkatle açıp pansumanını yapmış ve hemen o gün, şehre, dikiş atılması için hastaneye götürmelerini söylemiştik.

Akşamüzeri , kızı hala köyde dolaşırken gördüm; beni görünce gülümsedi ve kaçır adım uzaklaştı yanımdan. O zaman, elimde olmadı, küçük bir bıçak kesliğini bile iş kazası olarak gösterip para alabilmek için ne yaygaralar koparan kimi işçileri anımsadım. Hepsini değil ama!

Bugünse, ne zaman sağlık karnesine ikinci bir vitamini yazdıramadığı için doktorla kavgaya tutuşan bir emekli görsem, o genç kızı anarım sevgiyle!

Öğle saati gelip biz hastaların yarısını haklamışken, muhtar yanıma gelir, yemeğe davet ederdi hepimizi . Biz, önceden salatalık, domates, peynir gibi mezelik şeylerle donatılmış sofrada bir şeyler atıştırırken, köyün en becerikli birkaç kadını da yöreye özgü etli ekmek pişirirlerdi ateşte. İçine, kimi zaman peynir ya da patates de koydukları bu etli ekmekler, dumanı tüterek masaya getirilirken tüketilirdi ekibimiz tarafından.

Kimi zaman, gruptan birinin karnı ağrıyorsa veya iştahı yoksa veya tesadüfen yemek yemek istememişse eğer, çok üzüldü ev sahibi. Yanlış bir şey yaptığını sanır, konuğunun kendisinden ya da evinden memnun kalmadığını düşünürdü.

İkram köylü için çok önemlidir. Sunduğu şeyi yemeniz, ona değer verdiğinizi gösterir onun gözünde. Eğer, bir köy evine konuk olursanız bir gün, mutlaka birşeyler yemelisiniz o damın altında!

...tarihsiz,

Siz Dr. H.'yi tanımazsınız!

Ama tanıdığınız bir Dr. H. Mutlaka vardır, eminim!

O, A gazetesini değil de B gazetesini aldığı için K.'nın bir köyüne sürüldü.

Yaltaklanmayı sevmediği için.

Kitap okuduğu için!

Düşündüklerini açıkça söylediği için.

Sürüldüğü köy, karın üstlerine döne döne yağdığı kayın ormanlarıyla kaplı bir köydü. Kış çöktü mü tepelerine yolları kapanan, geçit vermez bir köydü!

...

Disansere ilk geldiği gün hiç sevmemiştım onu. Yok denecek kadar az konuşması, araştıran bakışları, soğuk tavrı, alaycı ve ukala bir insan olduğu izlenimini bırakmıştı bende. Bu yüzden, koşullar bizi aynı odada oturmaya zorladığında olabildiğince uzak durmaya çalıştım ondan.

Ama zaman, kişiliğinin sıcak, içten tarafını tanıttı bana. Dostluğunu gördüm. Az şey söyleyen ama çok şey yapan, yaptığını satmayan, satmaya gerek görmeyen, satmayı sevmeyen H.'yi hemen sevdim. Dikkatle bakarsanız ancak, yanıltıcı kabuğun altındaki bu dürüst insanı görebilirsiniz. Ve, kolayca severdiniz onu., tüm dürüst insanları kolayca sevdiğiniz gibi!

Soğuk ve yağmurlu bir gündü sanırım, öğlene doğru postacı büyük bir koli getirdi Disansere. Kapalı şeyler heyecan yarattığından hep, merakla beklemeye başladık içinden çıkacak olanı. Ya, yeni satın alındıkları her hallerinden belli, bakar bakmaz içinizi karartacak kadar

kalın ve çok, uzmanlık sınavı için hazırlanmış aynı serinin bilmem kaç tane ders kitabı; ya da evden gönderilmiş acil ihtiyacı karşılayacak bir eşya olmalıydı mutlaka.

H. kutuyu saran ipleri yavaş yavaş, özenle, sanki içindekini incitmekten korkmuşcasına yumuşak hareketlerle çözdü ve dikkatle açtı paketi. Bir dolu hikaye kitabı ve roman çıktı kutudan; renk renk , cilt cilt , boy boy, yazar yazar; baktıkça içinizi açan, yaşama sevinci veren, matbaa ve tutkal kokan bir dolu kitap. Arkadaşlığımız işte böyle başladı ve paylaştığımız ilk şey kitap sevgisi oldu.

Dispanserde genellikle sakin geçen sabah saatlerinde yaptığımız sohbetler içtiğimiz çayın tadını daha bir güzelleştirdi sanki. Okuduğumuz okulları, ailelerimizi, kaygılarımızı ve umutlarımızı anlatırdık birbirimize. Kitapları anlatırdık. Kirayla tuttuğu evin başörtülü ev sahibinin, Moskova'daki yapıların mimarisinden bahsedecek kadar ileri giden garip entelektüalitesine şaşkınlıkla karışık gülerdik. Gülüyor mu, kızıyor mu bir türlü anlayamadığımız kalın gözlüklerinin arkasından dünyayı nasıl gördüğünü merak ederdim hep. Çoğunlukla muzip bir ifade olurdu yüzünde. 'İnsanlara soğuk davranıyorsun, bu yüzden seni yanlış anlıyorlar,' diye öyle çok eleştirirdim ki onu; bıkıp usandığı zaman bu eleştirilerden , hiçbir şey söylemeden odaya girecek ilk kişiyi bekler, misafirimiz kapıda görünür görünmez ayağa kalkarak yanına gider, ellerini sıkıp yanaklarından öper, kolundan tutup koltuğa çeker, defalarca hatırlını sorardı. Gülmemek için zor tutardım kendimi. Kimi zaman, bu durum bizim Aliye hanıma rastlar, kadıncağız elinde imza için getirdiği resmi evraklarla koltukta kalakalır, şaşkın şaşkın bir ona bir bana bakar dururdu.

Ankara'lıydı Dr. H. Ve özlüyordu Ankara'yı. Tıpkı benim İstanbul'u özlediğim gibi!

İstanbul'lu olup ta İstanbul'dan ayrı yaşamışsanız eğer iki yıl, havadaki kömür kokusunun ciğerlerinizi yakmasını bile özlersiniz.

Küçük yerlerdeki yaşamların çok hoş, çok güzel yanları vardır kendine özel; ama uzarsa bu zamanlar, kendi derin sularınızın özlemini çekmeye başlarsınız. Geniş caddeleri, akşam karanlığı çökerken ışıldamaya başlayan vitrinleri ve büyük kentin kalabalık yalnızlığını özlersiniz. Ortaköy'de çay içmeyi özlersiniz. Omuzunuza çarparak geçip giden insan yığınlarını, köşe başlarındaki sinema afişlerini, pasajların girişlerine derme çatma kurulmuş indirimli kitapçıları arar gözlersiniz. En çok ta Boğaz'ı özlersiniz!

Mecburi hizmetinizi Amerika'da bile yapsanız böyledir bu! Sıla özlemi yumruk gibi gelir, oturur adamın içine. Doğduğunuz ve büyüdüğünüz topraklar ne kadar çorak, ne kadar kurak da olsalar, o toprakların kokusu hiçbir zaman gitmez burnunuzdan!

...

H., kimseden bir şey istemeden, kimseden bir şey dilenmeden o köyde aylarca çalıştı. Pek çoğu, kaloriferli, sıcak odalarında çaylarını yudumlayıp Türkiye'deki sağlık sorunlarını çözerlerken, kara saplanan arabalarda saatlerce üşümek zorunda kaldı; kış yağmurlarıyla çamur deryasına dönen dağ köylerinde bebekleri aşılamaaya çıktı. Gün oldu, devran döndü. Uğradığı haksızlık bıçak olup saplandı yüreğine. Kayın ormanlarına döne döne yağın karlar eridi, su oldu, suyu inek içti, inek dağa kaçtı, o da yandı bitti kül oldu.

...

Şimdi Ankara'nın bir ilçesinde, artık mektuplarda sürüyor dostluğumuz. Bu yazıyı okuduğunda gülecek, biliyorum.

K.'den beri pek çok şey gördü geçirdi; umutla başladığı meslek yaşamında uzmanlaşmak ve uzmanlaşmamak gibi iki seçenek arasında kaldı; pratisyen hekimliğin sorunlarıyla boğuşup duruyor üç yıldır. Hayır, şikayet ettiği falan yok, pişman da değil hekim olduğuna; sadece, bazen vaktinin çoğunun akıntıya kürek çekmekle geçtiğini düşünüyor. Sağlık adına pek bir şey yapamadığını görüp üzülüyor.

O içimizden biri ! Bu ülkenin sorunlarının kendine düşen payını yaşıyor, ama biraz yüklüce bir pay bu! Kimi zaman, üstündeki önlüğün hakkı koşullarla çok fazla çakıştığında ve çatıştığında, o önlüğü çıkarıp atmak geliyor içinden. Ama bunu hiç yapmayacak, biliyorum. İnatla devam ederek yığınların ve çıkmazların arasından çizecek yolunu. Daha fazla zorlamayı öğrenecek. Ve kitap okumaya devam edecek, B.gazetesini almaya da!

...ocak'992

Yarın İstanbul'a dönüyorum. İki yıl, iki ay, onyediy gün önce bir otobüsün getirdiği bu şehirden gene bir otobüs götürecekt beni. Hayatlarında yeni bir sayfa açmaya hazırlanan bütün insanlar gibi belirsizliğin getirdiği bir tedirginlik var içimde, bitirmenin hüznüyle başlamanın sevinci birbirine karışıyor. Bu iki yılda çok şey değişti Türkiye'de, yüreğimde değişen şeyler gibi.

Dün ilk kar yağdı K.'ye. Sağlık ocağının hekimleriyle çıkıp hiç utanmadan kartopu oynadık bahçede.

Artık yavaş yavaş veda ediyorum bu şehre. Her ağacını, her kapısını ezbere bildiğim sokaklarına, kaldırım taşlarına, yaprak sesleriyle yüklü serin yaz akşamlarına, kışın erken çöken karanlıklara, insanlar işlerinden dönerlerken evlerden gelen yemek kokularına ve her akşam saat dörtte okullardan dağıtılan çocuk civıltılarına. Dünyanın herhangi bir yerindeki insanların farklı olmayan insanlarına. Bu bildik görüntüler, bu bildik yüzler zamanla demlenip Anılar Ülkesindeki yerlerini aldıkça, eskimiş güzel resimler gibi sadece iyi yanlarıyla yaşayacaklar belleğimde. Kumaşa vurduğumuz boyanın , eşyanın tabiatı gereği, giderek kumaşın kendisi olması gibi, yalnızca renkler ve kokular kalacak bana, K.'den geriye!

Birden çıktı tayinim, hiç beklemediğim bir anda. Aylar önce vermiş olduğum dilekçeyi neredeyse unutmuşken ve doyma noktasını aşmış taşma döneminin de sonuna yaklaştığım bir sırada yetmişti imdadıma. Personeldeki kızın telefonu ile geldi güzel haber!

'Evrağ! Ankara'ya elden götürmeden tayin mi istenirmiş?' ya da 'Önceden söyleseydiniz ya Dr. Bey, haber uçuverirdik bizim...'ye.' diyenler- ki önceden haberli olmamak konusunda uzmanlaşmışlardır aslında- şimdi şaşkınlıkla karışık bir saygıyla selam veriyorlar müdürlüğün koridorlarında.

Politika dünyasının, partili olma modasının türettiği mantarlar bunlar. Yakalarına taktıkları rozetten aldıkları güçle makam edinen, makam edinmeyi geniş odalarda oturmakla eş tutan kişiler. Takım elbisesiz göremezsiniz onları. Muhabirlik etmeyi- şimdi buna üst makamlarla iyi ilişkiler içinde olmak diyorlar galiba- severler. Siz aşya çıkmaya araba bulamazken voleybol oynamaya makam arabası seçerler. Ve, ilk selle birlikte kirli suya karışıp giderler.

Aynı postayla tayini gelen iki arkadaşla uzun uzun düşündük bu işin nasıl gerçekleştiğini. Öyle ya, büyük şehre tayin aslanın ağsında! Gerçi İstanbul'da olup ta Erzurum'un bir köyüne gitmek istesenez, köy yumurtası yemek için hani, devlet gene yapmaz tayininizi: 'Burayı seçtiğine göre, mutlaka bir iş vardır bu işin içinde!' diye. Sonunda bulduk, yaklaşan seçim öncesinde seçmenine sevimli görünmek isteyen hükümetin gülümseyen yüzünün nedenini.

Bugün gidiş biletimi alırken burukluk iyice çöktü içime. Çoktandır eşi dostu dolaşıp vedalaşıyorum zaten. Hekim arkadaşları, hekim olmayan arkadaşları, öğlenleri dükkanında çorba içtiğimiz Refah Partili

şişman lokantacıyı, her gittiğimizde bize zorla arabesk şarkılar dinleten Orman Parkının bekçisini, açtığımız fotoğraf sergisinde gecesini gündüzüne katıp her aksaklığı düzelten sevgili şip-şakçımızı ve tüm dostları.

Ne çok şey yaşamış olduğumu anlıyorum bu şehirde, benim rızam olmadan benim adıma belirlenmiş bu yer ve zaman diliminde!

Mecburi hizmet dedikleri şey, henüz hiçbir tecrübeye sahip değilken, hiçbir özelliğimize bakılmadan, sizi alıp 1600 km. boyundaki ve 600 km. enindeki ülkemizin herhangi bir noktasındaki bir köye, daha şanslıysanız bir ilçeye, daha da şanslıysanız şehir merkezine göndermek, sonra, gönderildiğiniz bu yerdeki koşullarla sizi yalnız başınıza bırakmak, biricik tecrübeniz tıbbi bilginiz iken, sizi onunla da muhatap kılmayıp bürokrasinin çarkında ezmek, hepsinden kötüsü, hizmetiniz bittiğinde sizi gittiğiniz yerde unutmaksa eğer, nema problema !

Hiçbir zaman hayatımdan çalınmış zamanlar olarak görmedim Anadolu'da geçirdiğim yılları. Yaşanmasalardı bir şey kaybetmiş olacağım yıllar da olmadılar hiç!

Keşke daha iyi değerlendirebilseydi devlet bendeki potansiyeli, daha çok hizmet ederdim ona, keşke küstürmeseydi pek çok hekimi geleceğe ve keşke daha çok sakınsaydı memurunu!

Evet, K.'ye gelirken bindiğim taksinin 'orası yaramaz sana' diyen şoförü çok gerilerde kaldı artık. Ben de aynı kişi değilim çoktandır. Ayaklarımı daha sağlam basıyorum şimdi yere. Olmasını istediğim pek çok şeyin gerçekleşmeyeceğini bilmek üzmüyor beni. Umudumu hiç yitirmedim. Çocukluğumuzun güzel sabahlarına uyanmak kendi elimizde hala!

Bu hikaye burada bitmez, bitirmek bana düşmez. Ben, yaşadıklarımdan yola çıkıp kendi öykümü anlattım size; olabildiğince dürüst, olabildiğince ortak. Siz de bir yerinden tutup devam edebilirsiniz ona. Çünkü bu, hepimizin öyküsüdür biraz ve aslında.

ÜÇGENLER

RUKİYE ÇETİN

Körfez savaşının ha bugün ha yarın çıkacak diye beklendiği gündü. Eve gelir gelmez televizyonun düğmesine basmış mutfağa doğru giderken duyduğum müzik beni şaşırttı. "Yıldız Savaşları" filmlerini mi yayınlıyorlardı acaba? Gözüm ekrandaki CNN amblemine ilişti. Ne olduğunu anlamamıştım. Görüntüye tane tane konuşan bir kadın spikerin sesi eşlik ediyordu. "Amerikan uçakları bugün yaptıkları derin sortilerle Irak güçlerine..." Sonraki günler bu görüntülere zamanla yeni sesler, yeni savaş deyimleri eklendi. Değişmeyen tek şey CNN yazısı ve insanların tane tane "simültane" seslendirdikleri haber çevirileriydi. Uzakta olmayan, naklen izlediğimiz bu savaşa biz de kendimizi hazırlıyorduk. Artık her şeyin savaşla özdeşleşmiş bir adı vardı. Bizi nükleer bombalardan koruması için tüm kapı ve pencerelerimize yapıştırdığımız kalın ambalaj bantlarının adı "Saddam bandı" olmuştu. Üstelik de karaborsa. Kendi teknolojik çözümlerimizi de yaratmıştık. Radyasyon düzeyini ölçmek için gece yatarken pencerelerimizin dışına tavuk bağlıyor, sabah uyandıığımızda hala ölmemişse sokağa öyle çıkıyorduk. Tüm sağlık personeli; radyasyona maruz kalan insanlara, nasıl müdahale edeceğimizi İngilizce seslendirilmiş video bantlarından İngilizce bilmeksizin içgüdülerimizle öğrenmiştik. Bizleri radyasyondan koruyacak uzaylı gibi giysilere de sahip değildik ama; ne gam...

Günler birbirini kovalarken ekranda yeni bir görüntü oluştu: Yanan petrol kuyuları. Tüm basın eline aldığı kağıt kalem ile yanan petrolün miktarını ve dolar olarak değerini hesaplıyordu. Çevreci kuruluşlar, basın organlarında bulabildikleri tüm yöntemlerle bu savaşın doğaya verdiği zarardan söz ediyordu.

Ekranlarımızdaki en son görüntü oldukça duygusal bir müzik parçası eşliğindeydi: Denizin üzerini kaplayan petrolün arasından sıyrılmaya çalışan bir karabatak. Müzik çok güzeldi. Bakmaktan kendimizi alamıyorduk. Sanki bu savaştan etkilenen tek canlı bu karabatakti. Sanki savaş; uçakların sorti skorları, yanan petrol kuyuları ve bu karabataktan ibaretti. Sanki o ülkede insanlar yoktu, ölmüyor, öldürülmüyor, öldürmüyorlardı.

Bir akşam evimin kapısına hızlı hızlı vuruldu. Acele ile merdivenleri inip sokak kapısını açtım. Kapının önündeki arabanın kaputuna yaslanmış, sigara içen bir adam hastaları olduğunu söyledi. Muayenehanenin önünde beklemelerini söyleyerek tekrar eve girdim. Televizyonu kapattım. Çizmelerimi ve mantomu giyip muayenehaneye doğru yola koyuldum.

Geleni tanıyordum. Üzerindeki siyah deri montu, fitilli kadifeden pantolonu ve kösele botları ile buraya ait olmadığı her halinden belli

oluyordu. Bana daha önce de hasta getirmişti. İlk geldiğinde yanında dört kişi vardı. Giysilerinden onların da buraya ait olmadıkları belli oluyordu. Kasketlerinin altından uçlarını karşılıklı omuzlarına attıkları poşuları, giydikleri şalvarın altındaki "cizlavat" lastikleri ve asla bedenlerine uymayan kumaş ceketleri ile dört adam.

Mardin'in bir köyünden gelmişlerdi. Kadın erkek çoluk çocuk ilçenin yirmi kilometre dışındaki orman arazisinde çalışıyorlardı. Her türlü ihtiyaçlarını bizim ilçeden karşılıyorlardı. İlk karşılaşmamızda yalnızca bu adamın Türkçe bildiği hissine kapılmıştım. İki yıl İstanbul'da kalmış. Ehliyeti olduğundan ilçedeki her işe o koşuyordu. Askerliğini sıhhiye eri olarak yaptığından da yarım doktor sayılıyordu. Birisi hastalandığında önce o müdahale ediyor ancak; hasta iyileşmezse doktora getiriliyordu. Eli iş tutan herkes gündüz çalıştığından hastalar hep gece getiriliyordu. Ben gördüğümde genellikle hastalık çok ilerlemiş oluyordu. O kadar ki bazılarının hastanede yatması gerekiyordu. Onlar ise muayene sonunda yazacağım ilaçla bir anda iyileşip sabah işlerinin başına dönmeyi bekliyorlardı.

Hasta ile çoğu zaman tercüman aracılığı ile anlaşılıyorduk. Türkçe bilenleri bile yakınmalarını önce ona anlatıp onun bana aktarmasını tercih ediyorlardı. Erkekler daha önce askerde doktora gitmişlerdi. Kadınların "daha önce doktora gittin mi" sorusuna yanıtları panik içinde "haşa" ya da "töbe" oluyordu. Kadınların o anda orada oluşlarının tek nedeni bebelerinin hasta oluşuydu. Onlara kalsa kadınları getirmiyorlardı ama "dohtur beğ şart koşmuştur" diyerek getirmek zorunda kalıyorlardı.

Yani ben bu gelenleri tanıyordum. Ben bu adamı tanıyordum: Tercüman, şoför, doktor, patron...

Dil sorunumuzu zor da olsa hallediyorduk. Muayeneyi sağlıklı bir şekilde yapabilmek başlı başına bir problemdi. Üzerlerindeki çıkarıp muayene masasına uzanmalarını söylediğimde yüzleri ciddiyetle kasılıyor, sözsüz "hayır" diyorlardı. İlaç yazabilmem için bunun zorunlu olduğunu her birine ayrı ayrı anlatmam gerekiyordu. Çıkardıkları her giysinin ardından "diğerini de" diyordum. Üstlerinden çıkanların tümü gri, siyah lime lime olmuş giysilerdi. Hasta fanilasına kadar soyduğunda ise ilk kez tanık olduğumda dona kaldığım bir görüntü çıkardı ortaya: Kat yerleri bozulmamış, çoğu kez üzerinde etiketi bile duran, kar beyazı bir fanila. Bunun nedenini daha sonra öğrenecektim. Sağlık ocağında muayene oldukları bir doktor muayene ederken yüzünü buruşturup ellerini yıkamaya koşmuş. Muayeneyi bitirdiğimde benim problemim ise yazacağım ilacın parasını nasıl karşılayacakları

oluyordu. Her gün sağlık ocağına gelen ilaç tanıtımcılarının getirdiği ilaçları muayenehaneye onlar için taşıyordum. Ne var ki, bir türlü yeterli miktara sahip olamıyordum.

Muayenehaneye geldiğimde, onları kapının önündeki arabanın içinde beni bekler buldum. Açtığım kapıdan içeriye önce patron girdi. Soba borusunun üzerindeki mandalı açık konumuna getirdim. Yeri me otururken diğer adamla kadın da girdiler. Kadın kocasının arkasına gizlenmiş gibiydi. Yalnızca eteğinin bir ucu havada sakin dalgalar oluşturmuyordu. Buyurun; oturun sözüne erkekler "selamın aleyküm" diyerek uydular. Sandalyenin biri boştu. Kadın oturmayıp eşinin arkasında ayakta durmayı tercih etti.

Kadının bu davranışı dikkatimi çekti. Rahatsız etmekten çekinerek de olsa onu izliyordum. Karlar içinde açmış bir çiğdem gibiydi. Üzerinde küçük kırmızı çan çiçekleri olan, sentetik bir kumaştan parlak, sarı bir elbise giymişti. Elbisesinin altından rengini tam olarak ayırmıyamadığım bir başka giysinin silueti görülmüyordu. Üzerine erkeklerin giydikleri ceketlerin aynısı kumaş bir ceket giymişti. Başındaki öylesine atılderilmiş hissi uyandıran yün atkının bir ucu sol kolunda tuttuğu bir şeyin üzerini özenle örtmüştü. Oyali yazması yüzünün etrafını ahenkle dolanırken ağzını örtmekten geri kalmıyordu. Yazmasının açığı bıraktığı çivit mavisini gözler yerdeki belirsiz bir noktaya dikilmişlerdi. Diğer insanların yüzüne bakmaktan özenle kaçınan, biraz mahçup, biraz kaygılı, bir çift göz. Neden bilmem ben de gözlerimi hızla kadından kaçırdım.

Kısa bir suskunluk anından sonra hayırdır inşallah dedim. Patron oturduğu yerde kıpırdanıp "bizim yiğen hastadır" dedi. Getirilen hasta çocuksa "yiğen" kadınsa "bacı" erkekse "abey"di. Bunlar da benim doktor beyliğim gibi değişmez şeylerdi. Artık alışmışım doktor bey olmaya. Ama ilk zamanlar yöre halkının da kullandığı bu doktor bey sözünü epey direnç göstermişim. Bir gün yaşlı bir köylü "ama doktor hanım sen hanımların da beyisin" diyerek bu duruma son noktayı koydu. Yine de tepkisiz kalamıyordum. Yüzüm de oluşan küçük bir tebesümle, "ne şikayeti var" diyerek ayağa kalktım.

Muayenehane eski bir ahırdan bozma büyükçe bir salondan ibaretti. Perde ile bölünerek oluşturulan muayene bölümüne geçtim. Onlarda beni takip ettiler. Odanın içi az da olsa ısınmıştı. Kadın atkısının altındaki kabarıklıkta duran bohçayı muayene masasının üzerine bıraktı. Bohçanın içinden yeni doğmuş olabileceğini düşündüğüm kara gözülüklü bir bebek çıktı. Sorularımı sormaya başladım. Adamla patron arasındaki anlamını bilmediğim bir dildeki konuşmaların sonunda tek

tek yanıtlar gelmeye başladı. "Sekiz aylıktır"; "hastadır"; "ataşu bir haftadır düşmemiştir"; " penisilin kesmemiştir". Çocuğu soymalarını söyledim. Çocuğun üzerinden çıkanlar da diğerlerinin giysileri gibi lime, lime ancak gri siyah değildi. Neredeyse akla gelebilecek her rengi içeriyordu. Çocuk üzerindekiilerin tümünden kurtulduğunda gözlerime inanamadım. Bir haber programında gördüğüm açlığın yaşadırđı çocuklar gibiydi. Kocaman bir karın ve kocaman gözlerin dışında adeta vücudu yoktu. "Kaç aylık" sorusunu tekrarladım. Cevabı yine aynıydı: "sekiz aylıktır".

Sorularıma devam ediyordum. Üç gündür öksürürken, kusarken kan geliyormuş. "Af buyur, barsakları kıcından çıkmıştır", "dem gelmektedir" diyor patron. Çocuğun ateşini ölçmek için derece koyuyorum. Birkaç soru daha sorup muayenemi yapıyorum. Aklımca bunun altında nadir görülen bir sendrom yakalayacağım. Anneye dönüp doğumla ilgili sorular sormaya başlıyorum. Hiç Türkçe konuştüğünü duymadığım adam öfkesini bastırmaya çalışan bir ses tonu ile "Namahrem vardır dohtor bey, ayıptır" diyor. Sonra da bu yaptığını bağışlatmak istercesine yalvaran gözlerle patrona dönüp "abey" diyerek mırıldanıyor. "Bunu öğrenmek zorundayım" sözümle patron gözlerini hepimizden kaçırap perdenin öbür tarafına geçiyor. Yakılan kibritin sesini, açılıp kapanan kapının sesi takip ediyor. Doğum çadırda, kendi kendine olmuş. Çocuğun "eş" geç gelmiş. Doğduğunda daha şişmanmış, sonradan zayıflamış. Annenin sütü gelmemiş. Bir haftalıktan beri yedi yaşındaki kız bakıyormuş. Un kavurması veriyorlarmış. Süt yokmuş. Dereceyi alıp bakıyorum. Kırkı biraz geçiyor. Muayene bölümünden yine bir perde ile ayrılmış pansuman odasına geçiyorum.

Ateşu düşürmeliydim. Çeşmeden su akmiyor. Su bidonu boş. Aklımdan çocuğu dışarıdaki kara yatırmak geçti ama; hasta sahiplerinin tepkisini düşünüp vazgeçtim. İğne yapmaya karar verdim. Enjektöre ilaç çekip içeriye geçtiğimde neresine yapacağımı bilemedim. Gel gör ki yapmak zorundaydım. İçim acıyarak iğnesini yaptım. Ardından hızla ne yapabileceğimi düşünmeye başladım. Bir yandan da serum takacak damar aradım. Uzun uğraşlardan sonra serum takmayı başardım.

Çocuğun durumu ciddi. Sorgulama ve muayenenin doğumsal anomaliden çok bakımsızlık ve beslenme bozukluğu düşünüyorum. İldeki hastaneye gitmeli. Yatırılması gerekiyor. Adama bunu söylediğimde gözlerini yerden kaldırmadan "para yohtur dohtur bey" dedi. Çocuk hastaneye yatmalı ama nasıl? Tek çözüm gibi görünen fak fuk fon, benim için çözüm değil. Kaymakam vekili eczaneden çocuk bezlerini parasız alabilmesi için getirdiği ilaç küpürlerini yazmayı reddettiğim

günden beri bana karşı tavırlı. Benim hastam olduğunu öğrendiğinde kağıtlarını imzalamaz. Ama bu çocuk yaşamalı, ölmemeli. Hastaneye yatmalı. Belki hastanede de ölebilir. Ama ben hastanede yaşayabileceğini umuyorum.

Sağlık ocağının diğer doktorunu aradım. Durumu anlattım. Telefondaki ses "hayır mümkün değil, fondan karşılamazlar. Zaten kaymakam vekili de senin hastan olduğunu öğrenir" dediğinde, benim bile tanımakta zorlandığım bir ses bir anda odayı doldurdu: "Çocuk ölsün mü?" Bu ben miydim? Telefonu kapatıp beklemeye başladım. Kadın çocuk ile muayene odasında kalıyor. Adam ve ben büro kısmına geçtik. Patron da içeriye girdi. Adamdan yakındaki kahveden çay söylemesini rica ettim. Patrona bir şey söylemesek de o sanki konuşulan her şeyi duymuş gibiydi. Odanın içini bir sessizlik kapladı. Kalkıp içerideki bölüme geçtiğimde, kadın bir an için bakışlarını çocuğun üzerinden kaldırıp yüzüme çevirdi. Gözlerinde usul usul akan yaşlarla "Oğul, oğul;" diyerek sustu. Çaresizliğin getirdiği kabulleniş karşısında yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Çocuğun serumunu kontrol edermiş yapıp tekrar diğer bölüme geçtim. Çaycı ve adam ile birlikte içeriye girdiler. Tepside üç tane çay...ne yapmaya çalışıyorsam yine o kendime bile yabancı gelen sesle "bir çay daha;" dedim. Dönüp herşeyin sorumlusu oymuşcasına adama baktım.

Telefon çaldı. Arayan doktor arkadaşım. "Tamam fondan ödeyecekler. Bu akşam hastaneye gitsinler. Yarın işlemler için sağlık ocağına gelirler" Bir suçu itiraf eder gibi "parti başkanını aradım; kaymakam vekilini aramış; o da beni aradı. Senin derdinin ne olduğunu anlamasam da haber vermek istedim" dedi.

Telefonu kapatıp çaycının getirdiği çayı kadına götürdüm. Döndüğümde patron dışarıya çıkmış. Adam gözleri yerde yüzüme bakmaksızın "abeyin yanında çay içmesi ayıptır" dedi. Aradan bir süre geçince patron içeriye girdi. Hep birlikte bir şeylerin aybını yaşadık. Adam kadının "abey"in yanında çay içmesinin aybını, patron gücünün bu defa yetmemesinin aybını, ben de kendimce bir şeylerin aybını...

Çaylarımızı içerken neler yapmaları gerektiğini anlatıyorum. Anlatıklarımın yeterli olmayacağını düşünüp onlar gider gitmez hastanedeki nöbetçi doktoru telefonla aradım. Çaycı çay, boşlarını alıp gittiğinde tamamen yalnız kaldım.

Kendi düşüncelerimden kaçabilmek, bir şeylere sığınabilmek için transistörlü radyomu açtım. Hiçbir zaman anlayamadığım ama severek dinlediğim klasik müzik programı başlamıştı. Müzik; soğumaya başla-

yan, bomboş odayı bir anda doldurdu. Gözüm sehpanın üzerinde duran, çocukların oynaması için aldığım pastel boyalara ilişkin masamın üzerinde duran sarı zarfı ve pastel boyaları önüme çektim. Ne yaptığının ayırımına varmaksızın karalıyor, boyaların birini bırakıp diğerini alıyordum.

Müziğin ritmi hızlandıkça çizgiler büyüyor, sıklaşıyor, silikleşiyordu. Ritmi yavaşlayınca daha düzgün, daha belirgin, daha kısa oluyorlardı. Spiker biraz sonra çalacak olan parça hakkında bilgi verirken yaptığının müziğin resmi olduğunu kavrayıverdim birden. Biraz daha dikkat edince kağıdın üzerinin üçgenlerle dolu olduğunu gördüm: Hem üçgen hem de insan şekilleri. Bazıları bir diğerini gölgelemiş. Başlangıçtaki üçgenler kontürlerini yitirmişler, renkleri diğerinin içinde erimiş, ortaya yeni renkler, yeni üçgenler, yeni şekiller çıkmış. Üçgenler, üçgen insanlar, üçgenliğin, insanlığından iz kalmamış insanlar ama hem üçgen hem insan, üçgen insanlar. Büyük insanlar, küçük insanlar, eğri bögürü insanlar, doğru insanlar, insan insanlar, üçgen üçgenler...

Müzik devam ediyor. Takip etmeye çalışıyorum. Nara nara nara nara nay; Beethoven? Nay nay nay naranay nay naynayı nara nay nay; Rodrigues? Nana nana naynayı naranay. Önümdeki kağıdın üzerinde bir başka şekil canlanıyor. Yazmalı kadın. Annemin namaz örtülü kadını. Az önceki insanlardan birini yazmalı bir kadına dönüştürmüştüm. Çizgilerimle yazmanın katlarını defalarca artırıyordum. Kadın çizgiler arasında sıkışıp kalıyor. Yazmalı kadının bir benzerini ziyaretim sırasında heykeltraş Hakkı Atamulu'nun evindeki bir heykelde görmüştüm. Üzerine konulan cam sayesinde sehpa olarak kullanılıyordu. Onu tasarlarlarken, yontarken, doyumsuz sohbetleri sırasında karşımda oturup yudumladığı çay fincanını onun üzerine bırakırken neler düşündüğünü kim bilebilir ki!...

Müzik devam ediyor. Nara nara nara naranam...Önümdeki kağıdın üzerindeki üçgen insanlardan birini daha yazmalı kadına dönüştürüyorum. Yazmanın katlarını oyalamaya başlıyorum. Nereden geldiğini anlayamadığım bir "kara" kadının benim oyalarla renklendirmeye çalıştığım yazmasını kaplıyor. Bununla da kalmayıp tüm bedenine yayılıyor. Karanın arasından yeşiller kaplıyor ortalığı. Aslında az önceki karanın bu koyu yeşilin gölgesi olduğunu anlıyorum. Resme dikkatlice bakınca bu koyu kara yeşilin resimdeki peri bacalarının arasından çıkıverdiğini görüyorum. O peri bacaları ki, içindeki kiliselerde bir Osmanlı padişahı ile bir azizenin yan yana resmedildiği freskleri bir mücevher gibi asırlardır saklamaktadır; son yıllarda insan resimlerinin gözleri oyulmuş

bile olsa. Taş evlerinin kapısında "barışçıl düşünceleri olmayan bu kapıdan girmesin" yazan o peri bacaları diyarı.

Ne garip, düşüncemin beni götürüleceği o belli noktadan kaçmak istemiştim. Kendimi bir o kadar farklı bir o kadar karamsar bir noktada buldum. Çaresizlikten, bir şey yapamamanın utancından kaçtığımı sanmıştım. Bilmek; ama bilmenin çözüme yetmediğini de bilmek, insanların zorunlu bir göç yaşadığını bilmek. Göçün yol açtığı sorunları bilmek. Bu göçün gizli ya da açık nedenlerini bilmek. Bir şey yapamıyor olmanın acısını ve utancını yaşamak. Kaçmak istediklerimin bir kısmıydı: Hala oldukları yerde duruyorlardı.

Radyoda Türkçe ve yabancı dillerde haberlerin sunulacağı anons edildi. Spiker ses tonunda hiçbir coşku ifadesi olmaksızın ilk haberi okumaya başladı: "Bugün dünya barışı için büyük bir adım atıldı. Taraflar arasında ateşkes görüşmeleri başladı"

Aylardır üzerimize çöken savaş bulutlarının aydınlanabilmesi için küçük de olsa bir umut belirmişti. Bunun umut mu yoksa kötü bir haber mi olduğu bakılan tarafa göre değişiyordu gerçi. Çünkü bazıları bu savaştan çok fazla şey elde etmeyi umuyorlardı. Benim için iyi bir haber sayılmıyordu. Sevinmeliydim. Ne var ki sevinemiyordum. Benim gerçeğim bu gün bu kara gözlü çocuğun yaşamasıyla sınırlıydı. Güneşin yarın bu çocuk için doğup doğmayacağını bilemiyordum. Bir şekilde bu durumun sorumluları arasında olmak...Bir yerlerde açıklıktan, barınsızlıktan, ilaçsızlıktan, bombalardan ölmek üzere olan nice çocuğun olduğunu bilmek...Benim gerçeğimse bu kara gözlü çocukla sınırlıydı.

SEVGİ YANSIMASI

MELİH ELÇİN

Koridor ince ve uzundu. Sonundaki pencereden süzülen ışık şekilleri gölge kılmıştı. Pencerenin önündeki gölgeye doğru yürüdü. Saçları beyazlamış bir ihtiyardı oturan. Her yaklaştıran adımda, kalbinde bir sızı duymaya başladı. Gölgeler şekle dönüştüğünde ihtiyarın dedesi olduğunu anladı. Hızla boynuna atılıp sarıldı. Dede ve torun yıllar sonra kavuşmuştu. Uzun süre birbirlerine sarılı kaldılar.

-“ Son gördüğümde çok zayıflamıştın. Şimdi iyisin. Yüzüne renk gelmiş.

Biraz da kilo almışsın.”

Gülümseyerek onayladı torunun sözlerini. Sonra bir çay ismarladı torununa. Pencerenin önünde çay içtiler birlikte. Yıllar önce kahvede otururken yaptıkları gibi.

Gözlerinden yaş süzölmeye başladı sessiz. Yaşlar hıçkırıklara boğuldu az sonra. Ağlayarak uyandı rüyadan. Ağlaması durmadı uzun süre. Dedesini ölümünden birkaç gün sonra rüyasında görmüştü, son kez. Bunca yıl sonra onu tekrar görmek. Hem de bu kadar canlı, neşeli ve sağlıklı olarak. Yataktan kalktı. Yaşlar akılmıyordu artık. İç çekmeler sürdü yine de. Bir bardak soğuk su içti. Balkon kapısını açtı. Gecenin serinliğini duyumsadı. Her yer karanlıktı. Yağmur kesilmiş ancak serinliği sürüyordu. Taze biçilmiş çim kokusu doldurmuştu havayı. Kendisini biraz daha rahatlamış hissettiğinde yatağına döndü. Yastığı ıslanmıştı göz yaşlarıyla. Onu değıştirdi ve uykuya daldı yeniden.

Yapraklarındaki damlaların buharlaştığını hissedip irkildi hercai menekşe. Bedenini bir ürperti kapladı. Gece sona ermişti. Güneş aydınlattığı dünyayı ısıtmaya geliyordu. Dağların üzerinden parlaklığı uzandı uzaklara. Yeni bir gün başlıyordu. Yüzünü güneşe döndü. Isındığını duyumsadı son noktasına dek. Topraktan, yapraklardan, çiçeklerden yükselmeye başlayan binbir kokuyla çeşitlenmişti gün doğumu. Hercai güne hazırdı.

Zilin kulak dolusu sesiyle uyandı. Sabah olmuştu. İstemeyerek gözlerini açtı. Odaya dolan güneş gözlerini kamaştırdı. Gözleri şişmişti, açılmıyordu neredeyse. Kalkıp soğuk suyun altına attı bedenini. Soğuk su güç verecekti bedenine, yeni güne başlamak için. Yüreğinde yaşatamadığı isteğı katacaktı. Yüreğinde duyamadığı arzuyu. Tıraşını olup, çayını içtiğinde insanların arasına karışabilecek kadar iyi hissetti kendini.

Bahçeye çıktığında hercaiye gördü göz ucuyla. Hercai dipdiri ayaktaydı. Tüm gücüyle günü yaşıyordu. Söylemek istediği açıktı. Hafif bir gülümsemeyle karşılık verdi çiçeğe.

Gün öyle çabuk geçiyordu ki işin yoğunluğunda. Yaşanmıyordu belki. Yaşadığını anlayamıyordu. Düşünemiyordu. Zaman tükeniyordu hiçbirşeyin ya da herşeyin karmaşasında. Toparlanmaya başladı. Bir an gözük karşı pencereyi dolduran saksıdaki hercailere takıldı. Sabahı anımsadı. Bir burukluk yüreğini kapladı. Yaşanmış bir hercai gününü karşılaştırdı. Masasına son kez baktı. Çıktı yollara. Kaldırımlarda bitkin koşuşturan insanların arasında bir süre sürüklendi. Düşünceler uçuşturdu kafasında. Yüreğini acı acı yokladı. Gökyüzünde bulutlar toplanmıştı. Yine yağmur yağacaktı. İki damla yağmur düştü yüzüne. Birden telefon kulübesini gördü yan sokak girişindeki. Kararını vermişti. Nasıl yaptığını o da çok iyi anımsamadı hiçbir zaman. Ama kulübeye girdi, numarası buldu ve aradı. Telefon çalarken yüreğinin hızlı çarpınışlarını duydu önce. Sonra duymak için yanıp tutuştuğunu o an anladığı sesi. Koşarak kulübeden çıktı.

Apartmanın girişinde durdu. Aklına gelmişti. Döndü. Girişte sabah gördüğü hercaiye gitti. Eğildi. Bir öpücük kondurdu sarı-mor olana. Bir öpücük de kırmızı olana. Yaşamında karşılaştığı tüm hercailer adına. Teşekkür öpücüğü.

Kapının zili çaldığında içini bir alev yokladı sanki. Elleri terledi. Kalbi iki adım önde gidiyordu. Bir çift yeşil göz kapladı girişi, odayı, geceyi. Belki de bir ömrü. Balkonun serinliğinde tanıştı yürekler. Eller birleşti. Çiçek kokuları taşındı esen rüzgarla. Güzellikler buluştu. Gecenin çiçekleri ve seven gönüller.

Yaslanacak bir omuz buldu sevdiğinin siyah saçları. Dalgalarında dolaşacak elleri buldu. Dudaklarından küçükken annesinin anlattığı ama anlamını şimdi çözdüğü masal döküldü. En unutulduğu an anımsanveren. Aslında unutulmayan. Duyguların derinliklerinde gizlenen.

“Bir varmış bir yokmuş. Mutluluk dağının tepesinde, sevinç ormanlarıyla çevrili bir ülke varmış. Yaşayanların nefreti tanımadığı, kederi bilmediği bu ülkenin bir de prensi varmış. Kuş olup uçasıca, yel olup esesice, sel olup akasıca bir prens. Gününü kırlarda, ormanlarda gezererek geçirir, şiirler yazar, şarkılar okurmuş. Peşinden koştuğu yıllar tüketmiş kırları, bayırları, şiirleri, şarkıları. Hüzün kaplar olmuş prensin yüreğini.

Tanımadığı bu duyguyu babasına anlatmış. Yaşlı kral unutmaya başladığı duyguyla irkilmiş. Ardından sonsuz bir sevinçle kucaklamış

oğlunu. Arayışın hüznüymüş yaşadığı genç prensin. Gönlü sevgiyle dolar, taşar ama ulaşamazmış kapıldığına. O günden sonra prens yine dolaşmış kırları, ormanları. Ama sessizlikmiş tek arkadaşı artık. Ne şiiirler, ne şarkılar düşmez olmuş diline. Bir sabah göl kıyısında gezinirken hoş bir ses çalınmış kulağına. Yaklaşınca görmüş onu. Anlamış bulduğunu.

Gül olsa koklamaya, ay olsa seyretmeye, yar olsa sevmeye korkulacak kadar güzel bir kızmış. Ağaç dalına oturmuş, ayakları aynalı suda kendi kendisiyle konuşmuş. Ne konuştuğunu anlamak için usul usul yaklaşmış. Bir adım, bir adım daha. O anda olmazlar olmuş. Ötmeyen kuş ötmüş, kırılmaz dal kırılmış ve kız prensi farketmiş. Aniden suya atlamış. Sudan bir ışık demeti yükselmiş göğe ve saklamış kızı mas-mavi serinlikler. Prens inanmamış gördüklerine, yanmış aceleci dik-katsizliğine, kızın hayali ile sarayına dönmüş.

Rüyalarında aramış onu gece boyunca. Sabah gün doğmadan varmış su kıyısına, bir ağaç kovuğuna gizlenmiş. Başlamış beklemeye ki ne bekleme. Gün doğup batmaktan, çiçekler açıp solmaktan bıkmış ama bıkmamış prens beklemekten. Sonunda bir bahar günü, gün batımına yakın önce suda iki balık atlamış, sonra iki dalga kıyıları yoklamış. Prens, kızın geleceğini anlayıp kovuğa iyice saklanmış. Sular hafifçe aralanmış ve ışık kırılmalarından bir tahtın içinde görülmüş kız. Oturup suyun kıyısına başlamış altın saçlarını taramaya. Prens bu kez daha dikkatli, adeta nefes almayarak kıza yaklaşmış. Aniden atılıp önüne sıralamış bildiği tüm güzel sözleri. Kız önce korkmuş sonra şaşırılmış. Ancak önünde yarı beline dek sulara gömülü, sevgi sözcükleri söyleyenin prens olduğunu anlayınca başlamış gülmeye ve kulaklara dinleme mutluluğu veren sesiyle anlatmış kendisinin bir su perisi olduğunu. Ülkesinin derinliklerinde yaşadığını. Prens, su perisiyle bir ömür geçirmek dilemiş. Terkedip sarayı, ailesini, ülkesini, zenginliğini. Onunla kaybolmak istemiş maviliklerde. Su perisi elini prene uzatmış. Elele tutuşup, yürüyüp gitmişler gölün içinde. Ne kuşlar, ne balıklar inanmış gördüklerine. Ne insanlar inanmış duyduklarına. Dilden dile anlatılmış prensin öyküsü.

Ne zaman sıkıntıya düşen olsa, hüznü tadan olsa ilacı sevgi olmuş. Kimisi kolayca ulaşmış, kimisi yıllarca aramış. Sevgiyi tadamayan kurutmuş yüreğini, karartmış yaşamını. Sevgiyi bulan için yaşam cennetin kendisi olmuş.”

Sevdiğini uğurlayıp balkona çıktı. Anıları canlandı karanlığın içinde. Dedesini ve kendisini gördü eski evin bahçesinde. Hercaileri toprağa

yerleştiriyorlardı. Küçük kovasıyla onları suluyordu. Dedesinin gülümseyişini gördü.

82 İki damla yaş belirdi göz pınarlarında. Öyle berrak ve temizdi ki sevinç gözyaşlarıydı apaçık. Aktı balkondan aşağıya, toprağıa. Herculainin köklerine ulaşmak istercesine.

Ankara, 1997

ÜÇ PALMİYE

MELİH ELÇİN

...

Zaman geldi, karar verdim yürümeye

Yakamozlar, usulca çisildeyen yağmur ve dolu dolu gece

Kokusu ellerimde tutkularımın

Sana rağmen yürüyorum

Dile dökülmeyen ılık bir dinginlik yüreğimde

Üç palmiye ve denize ve korkularına

Ve bana rağmen yürüyorum.

Üç palmiye ve denize...

Serra Menekay

“ Kıyıdaki palmiyelerden birini kestiler.

Ağladım. Ağladım. Ağladım. Gün batana dek. İlk kez iki ağaç gölgesi düştü güllurusu binanın duvarına. Üzerine gölge düşmese de, duvar, güneşten solmamış boyasıyla anısını canlı tutacak bir süre daha.

Artık üç ağaç olamayacaktık. Birimiz kopuyordu yaşamdan.

O gün öğrendim. Hastaneye gidişini. Götürülüşünü belki. Kendini uzun süredir boşluyormuşsun. Geçer demişsin. Birkaç günde bir şey kalmamış. Dişteki çürüğe bağlıymış boynundaki şişlik. Ama geçmedi. Ve şimdi... Ne diyebilirim ki. Palmiyeyi çürüten, kurutan da bir çeşit kanserdi. Tıpkı seni kemirmeye başlayan gibi.

Balkona sandalyeyi yerleştirdim. Denizdeki yüzlerce balık eşlik edecek bu gece. Küçük masaya dokuma örtümü serdim. Sonra bir tabak. Bir çatal ve bir bıçak. İki ince bardak. İçeri gidip dolu tabakları taşıdım. Peynir ve kavun. Sonra soğuk su ve buz. Ve rakı. En son ne zaman hep beraber içmiştik. Gülen'in mezuniyetinde idi. Foça'ya gidip tüm geceyi kıyıda geçirmiştik. Sabah ilk ışıklarla kulaklarımızı doldurmuştu Gülen'in dizeleri. O zaman nasıl da şaşırmiştik. Kitabının ilk baskısını yolladığında bu kadar etkileyememişti beni. Hem mühendislikte büyük başarılarla imza attı hem de kitapları yok satan bir şair oluverdi bizim küçük şımarık. Oğlu babası gibi çatık kaşlı ama kızı kendisine çok benziyor, inan. Dalgalı kumral saçlar, yemyeşil gözler. Ve o, çıkıp gittiği denize dimdik bakıyor karşı kıyıdan.

Bana. Sana.

Sen ise...

Ayten'in ölümü küstürdü seni. Bizi, kendini ve denizi. Terkettin tümünü. Yeni bir sen yarattın denizin olmadığı yeni şehirde. Güldüğünü gören olmamış, doğruysa. Hiç kalem almamışsın eline. Oysa ilk kitabını okuldayken yayınlamıştın. Sonuncusu 'Şehir Buz Gibi' idi. Ayten ölmeden iki hafta önce basılmıştı. Cenazede beraberdik bu kez.

Üç komşu evin üç haylaz çocuğu. Büyükannenin çevresine oturur, annemin yaptığı kurabiyeleri yerdik akşamüzerleri. Sırtımız palmiyelerde, yüzümüz denize dönük, güneş masalları anlatırdık birbirimize. Güneş nereye giderdi bizi bırakıp. Ne yapardı bizden gizleyerek. Niçin anlatmazdı ertesi gün. Evleneceğini yine bir gün batımında anlatmıştın bize. İtiraf etmeliyim ki çok korkmuştum seni kaybedeceğime. Ama sevdim Ayten'i. Hep var mıydı bu kız, derdi Gülen. Sonra o deniz kazası ve kopuşun. Bizden uzaklaşman. İlçede, küçük eczanedeki ilaç kokulu yaşıntın.

Gülen'in nikah töreninde neredeyse tanıyamayacaktım seni. Gözlerindeki çizgiler babaanneni anımsattı. Üzerindeki takım kendi nikah kıyafetindi. O gece son arabayla dönmeliyim, diyerek kalmamıştın. Kalsan belki bir-iki kadeh içer, yakamozlarda taş kaydırırdık.

Her anı yaşamalı. Ertelememeli asla. Ellerinden kayanı yakalayamıyorsun. Hele yıllar yığıldıkça göz altlarına, sırtına, dizlerine. Yüreğine. Sevda yer bulamaz oluyor bir süre sonra. Gülen çok uğraşırdı benimle. Yine de evlendiremedi. Sen destek çıkardın bana. Bir eğlence idi. Zamanla bir eksiklik oldu. Bir boşluk. Bir kaygı.

Gülen gittikten sonra yalnızdım artık. Eskiden olduğu gibi oyun tekli de almıyordum. Birkaç okul tiyatrosunu çalıştırdım. Beş yıl önce tamamen ayrıldım tiyatrodan. Eve kapandım. Yalnızlığın keyfini çıkarmak için. Bir oyun yazdım. Geçen sezon İstanbul'da oynandı. Ölüm daha iyi anlatılamaz, diyor izleyenler. Herhalde en iyi yapabildiğim şey ölümü şekillendirmek. Sonrasında boşluk. Akşamüzerleri çıkıp deniz kıyısında oturuyorum. Artık hüzün veriyor bana güneşin batışı. Gece balkona oturup içiyorum. Kimi zaman ayta kadeh tokuşturuyorum, kimi zaman yıldızlarla. Sabah ilk ışıklarla odamdayım. Uyuyorum. Arasına kızkardeşim uğruyor, bazen temizlik için kadın getiriyor. Her gelişinde yardım etmek istediğini söylüyor. Cevap vermiyorum. Belki onu da üzüyorum. Kısacası rengini kaybetti buralar. Gride boğuldum.

Üçümüzün bayram sabahı çekilen bir fotoğrafı var elimde. Gülen, altı yaşın çocukluğunda, askılı elbisesi ve sandaletleriyle. Sen çok

sevdiğin kareli şortunla, elinde sabah aldığın kamyonu tutuyorsun. Ben ortada duruyorum, ellerim omzunuzda.

Şimdi daha iyi anlıyorum sizi kaybedişimi. Tutunacak omuz bulamıyorum. Düşüyorum. Uzatılan elleri istemiyorum. Aradığım sizensiz ve yanımda değilsiniz.

'Sabahları acımı soyunup çıkıyorum uykusuz karanlığımdan. Kumaş elbiselerle saklıyorum deri çizgilerimi.'

Böyle yazmıştın mektubunda. Sen çözümü yalnızlıkta bulmuşsun. Ben bulamadım.

Yeni gün doğumlarına dayanamıyorum. Tüketecek gücüm kalmadı. Üstelemek boşuna. Kaybettim. Sonuna kadar götürmeyi başaramadım. Anılarla ayakta kalabiliirdim. O da olmadı. Benden önce davranıp anılarımı bile yıktılar. Geçip giden günlerde bana yer yok artık.

Ben de son bir gösteri hazırladım. Perde günün ilk ışıklarıyla açılacak. Yoldan ilk geçen görececek beni. Sahnede yerimi almış olarak. Kendi sahnemde, son sözümü söylemiş olarak.

Veda ediyorum herşeye. Buraya kadardı. Ve bitti. "

Kağıtları düzenledi. Boş çalışma masasının üzerine bıraktı. Fotoğrafı en üste koydu. Kalemi biraz öteye. Balkona çıktı. Peynir ve kavundan birer lokma aldı. Üzerine bir yudum rakı. Sandalyeye çıkıp ipi boynuna geçirdi.

Biran duraladı. Yaşam, bir şans daha diledi sanki. Kabul etmedi. Ayağıyla sandalyeyi itti. Kısa bir çırpınışın ardından boşlukta hareketsiz kaldı.

Ay ışığında tek bir palmiye yansiyordu pencere camlarına.

Ankara, 1998

GÜNLÜĞÜMDEN: VEYSİ

TOLGA ERSOY

ÖYKÜLER

90

26 Eylül 1989/B

Peşpeşe ve sessizce ikram edilen sarma tütünler toplamıydı az önceki kısa yolculuğum.

Yüzyıllar önce fethettiğimiz ve bizim olan bu topraklarda, daha dün, eski bir kiliseyi aramak için girdiğim ara sokaklarda, genç bir insana derdimi anlatmadan önce “Türkçe biliyor musun” diye sormuştum. Gülmüş ve kısaca yanıtlamıştı: “evet”.

İkibin yıllık kente götüreceğ minübüsü beklerken, hiç kimse konuşmadı benimle, konuşmadım. Anılan saatte, küçük ve eski arabanın önündeydim. Resmi binaları dışındaki tüm yapıları harap olan kasabadan çıkmadan yeniden durduk. Karanlık saatlere kalmadan otelde olmanın telaşını duyuyordum. Çok geçmeden, otuz yaşlarında, zayıf, esmer bir erkek koşarak geldi. Telaşlı bir suskunluk içinde yanımdaki dar yere sıkıştı. Konuşmadan devam ettik yola. Şoförle birlikte üç kişi olmanın tedirginliğini duymalı mıydım? Az sonra kıpırdandı ve cebinden bir tomar ellibinlik çıkararak dikkatlice saydı. Gözlerimle sormuş olmalıyım, yüzüme bakarak sevecen bir tonlamayla “elektronik işiyle uğraşıyorum” dedi. Şaşırمامı tatmin olmamışlığıma yorumlamış olmalı, gülerek “anlayacağın, kaçakçılık yapıyorum” diye ekledi. Güldüm, belki de gülmek zorunda kaldım. Parasını hızlıca yeniden saydı. Kırmızı saçlı genç şoförle konuştu. Anlamadım, gözlerim ise herşeyi görebilmek için yollardaydı. Az sonra bana baktığını hissettim.

“Gazeteci misin?”

“Hayır” dedim. “Doktorum.”

Gülerek “geziyorsun ha” dedi. İkna olmamıştı. İnanması gerekiyor. “Karım” dedi, “hastadır, bir sene önce yattı hastanede. Astımı varmış...ilaçlardan da pek faydalanamıyor...ufak kutuda bir ilaç var ama biraz pahalı belki ondan biraz”

Kibarca adını soruyordu. Yanıtını biliyordu ve buralarda gerçekten gezmek için bulunduğuma inanabilmesi için o adı söylememi istiyordu. Söyledim. Sevindiğini gördüm, elini uzattı: “adım Veysi, japon pazarında dükkanım var.” Tanıştık.

Anlatıyordu, anlattıklarıyla küçük bir vadide, kıvrıla kıvrıla uzayıp giden yolun kenarlarında gördüklerim birbirini tamamlıyordu. “Altı kişiyi öldürdüler, acımadan...televizyonda anlatılanlara kimse inanmaz burada...nasıl inanalım, tanırız hepsini...kardeşlerimiz...”Daha da uzadı konuşması. Gerçekti bu ve bir “fotoğraf safarisi”nde bu gerçekle ta-

nişmiş olmaktan utanıyordum. Dakikalarca anlattı, dinledim. Anlatmak ve paylaşmak istediklerini gördüm.

Hepsi de bu topraklar kadar güzel ve etkileyici, değişik yaşlarda sekiz kadın koşuştular minübüse. Durduk. Yeni yolcularımızı. Şoförle konuştu ve hiç de acele etmeden yerleştiler arabaya. Sorumlu hissettim kendimi. Dönüp arkama bakamadım yüzlerine. Kendi aralarında sessizce konuşuyorlardı, anlayamıyordum.

Bitmemiş olmalı anlatacakları, bitebilir miydi. Hastalıktan, doktor-suzluktan ölen bebeklerden sözetti Veysi. Kadınlar yüksek sesle konuşmaya başladılar. Kafalarına kurşun sıkılarak öldürülen oğullardan, tecavüz edilen kuzlarından, sakalları kopartılan dedelerinden bahsetti Veysi. Kadınlar daha yüksek sesle konuşmaya başladılar. Bağırmağa başladılar. Veysi önce duraksadı sonra arkasına dönerek çıkıştı onlara, onların diliyle. Veysi kendi sözcüklerinde konuştu, güldü ve bana dönerek “bana kızmışlar onun için bağırıyorlar” dedi. “Niçin” diye sormadan ekledi “seni asker zannetmişler, seninle konuştuğum için kızıyorlar.” Bunları söylerken gülüyordu. Güldüm. Susmuşlardı ama yine de dönüp bakamadım yüzlerine.

Küçük ilçe merkezine inen tepenin başında indiler arabadan. Karakolun önünde durduk. İlk kez konuştu şoför “yarım saat buradayız” dedi. Başka bir şey demeden Veysi ile birlikte kayboldular. Ansiklopedilerde adı bile olmayan bu küçük kasabada yalnız kalmıştım. Bu sessiz ve تنها meydanda durmak, beklemek zorunda olduğumu duyumsadım. Ara sokaklara, o, kentlerin en sevdiğim yerlerine gidebilir miydim? Düşünemiyordum. Makineye gitti elim, arabayı gözetleyebilecek kadar uzaklaşmalıyım ancak. Tedirgin ve boş caddenin fotoğrafını çektim, amaçsızca. Korna sesiyle mutlu oldum yeniden.

Birkaç yüz metre sonra on kadar asker tarafından durdurulduğumuzda üçümüz de tedirgin olmamıştık. İriyarı, düzgün görünüşlü ve rütbesiz bir asker önce Veysi ve şoförün üstünü uzun uzun aradı. Bir diğeri de arabayı arıyordu. Sıra bana geldiğinde sordu.

“Kimliğin?”

Nüfus kağıdımı gösterdim, yetmemişti. Tonlamasız ekledi. “Gazeteci misin?”

“Hayır” dedim. “Doktorum”

“Meslek kimliğini göster” dedi.

Gösterdim. Laf olsun diye uzunca inceledi. Alaycı bir yüz şekliyle ekledi “geziyorsun ha”

“Evet”

Ciddileşerek “Fotoğraf çekmişsin...yasak...filmi verir misiniz”

İlk kez kibarca davranmıştı,üzülerek yaktım filmi. Birbaşkası “gidin” diye emir verdi. Arabaya döndüğümde, şoför ve Veysi yerini almış beni bekliyorlardı. Barikatı aşılıp, askerlerden uzaklaşınca şoför bana bakarak “ne yapalım” der gibilerden ellerini iki yana doğru açtı ve Veysi sözle ekledi “seni anlattık ama inanmadılar” Güldüm, “sağolun” demekten başka söz bulamadım.

Uzunca sessiz devam ettik. O onbin senelik kentin beş kilometre ötede olduğunu anımsattı tabela. Kızıl saçlı, az konuşan şoför bozdu bize ait sessizliği “aman” dedi. “Geceye kalmadan şehre ulaşın” Başını sallayarak olumladı.

“Allahaismarladık” Önce şoförle vedalaştım, inip arabadan. Elini sallayarak yanıtladı. Uğurlamak için inen Veysi ise kuvvetlice elimi sıktı ve birden anımsayarak “ilk sorulacağı son soruyorum yahu, nerelisin?”

“Karadeniz'den” dedim.

Durdu “Karadeniz” dedi. “Biz lazları severiz, kardeşimiz sayılır...ara beni, bir dahaki sefere seni Cudi'ye götürürüm...istersen”

“Daha sonra” dedim. Gözlerine bakarak gülümsedim. “Daha sonra, çok daha iyi...umarım”

Anladı . Ve gittiler.

18 Mart 1990/S

Ak kışın hüküm sürdüğü bir bahar gününe dek uçup gitmişti anılar kutucuğumdan Veysi. Çalışma yeri olarak seçtiğim bu gizemli griler kentinde, ıslak bir akşam üstünde yeniden karşılaştık. Her yoğun iş gününü takiben yaptığım, duvarlarına sıkışıp kalmış orada unutulmuş türkülerini arama yürüyüşlerimde, şaşkın bir gölge halinde önümde belirdi. Tanımakta zorlandım önce, sıcak yurdundan yüzlerce kilometre uzaktaydı. Tanımadı. Binlerce yıllık duvarların dibinde, öylece hareket-siz dururken yanındaki genç adamla birlikte, çok uzaklara, denize bakıyordu. Yaklaştım. Tedirgin oldu. Tanıdım. Yavaşça “Veysi” dedim. “Sen misin?”

İsmi duyunca yabancı bir dilden, şaşırıldı. İkisi de yüzüme dikkatle bakıyorlardı, çok kısa bir süre geçti sessiz. “Doktor” dedi aynı şaşkınlıkla ve neşeyle ekledi “Nasıl da hatırladın beni?”

Birkaç ay öncesinde olduğu gibi kısa suskunluklarımızdan birini yaşadık. “Arkadaş” dedim, yanındaki genç adamı göstererek. Soruydu, yanıtı da burada bulunmasını açıklıyordu. “Oğlum” derken, şaşkınlığımı da gözlüyordu. “Bugün çıktı içeriden” Arkasına dönerek yıllanmış kanlı duvarlara baktı. “Geçmiş olsun” dedim. Genç adam ise yanıtlamadı.

Erken bahar için geç sayılacak saatte kalkan otobüslerini bekliyorlardı. Sabırsızdılar tamamlanmamış görevleri varcasına.

“Çok var daha, size memleketimin bir balığını yedirmek isterim.”

Kabul ettiler ve eklemeyi de ihmal etmedi Veysi: “Memleketin soğuk ve sisli”

Küçük tersanenin içinden geçerken, gözlerini dev bir balıkçı motoru iskeletine diktiğini gördüğüm anda o büyümlü kentleri sıcakça anımsayıp sordum bende: “Sizin oralar?” Minübüs yolculuğumuzdan anımsadığım gülüşüyle birlikte yanıtladı “Her zamankinden sıcak”

Aydınlık ve soğuk lokantada çorbalarımızla ısınana dek bu kenti sordular bana. Veysi, aldığı yanıtlarla bir bulmacanın eksik parçalarını tamamlar gibiydi. Genç, suskun fakat eşdeğer bir merakla konuşmamızı dinlerken, aralıksız soruyordu Veysi. Mahkumluğunu soruyordu bu kentin, balıkçılarını ve kayıklarını, martılarını ve ihtiyarlarını, dağlarını ve o dağların en verimsiz en yaban kuytularına ölümüne sürgün edilmiş kardeşlerini. Zaman akıp giderken hızlı yanıtlarımla, soracağım anların kaçacağı telaşını da duyuyordum. İlk duraklamasını fırsat bilip sorma hakkını aldım: “Sen ne yapıyorsun, elektronik işi?” Sözümü keserek yanıtladı: “Bıraktım artık, dükkanı da kapadım, sonunda yok zaten” Ekledi: “Dağlarımda geziyorum, çocuklarımla birlikte.”

Özlemimi seslendirmek için suskunluğunu bozdu genç: “Çok, çok özledim”

Yemeği söyledik beraberce. Denizlerinden koparılmış bu insanlarla balığımızı paylaştık. Rakımızı yudumlarırken yavaşça - ki genç adam içmiyordu- “Hanım” dedim, “Sağlığı nasıl?”

“Hasta” dedi. “Ancak aş yetiştiriyor bize.”

Ancak...

“Dicle” dedim.

“O da sıcak sıcak akıyor. Yutmakla yutmamak arasında kararsız ama ne var ki çaresiz...Anlayacağın fotoğraflarını iyi sakla. Bu da ayrı bir kederimiz.

Utanarak çektiğim fotoğrafları anımsadım. “Bu bir tür ölüm her ölüm gibi kendine has acısıyla beraber”

“O çaresiz ama bizim ölülerimiz çare için.”

Gününün vahşetini anlatırken siyah gözlerinden kan kırmızı ışıklar saçıyordu. Anlattı. “Tek yönlü bir yolda nasıl kaybolabilirdi bir insan?”

Yemeğimizin sonu ayrılık saatinin de geldiğini haber veriyordu, istediğim zamandan çok önce. Ne kadar uzun sürerse sürsün bu sohbet; bu insanları tanımanın, anlatılanları kavrayabilmenin olanaksız olduğunu anlamıştım. Yaşamak gerekiyordu evlerinde, köylerinde, kentlerinde. Acılarına ve sevinçlerine ortak olabilmek için, onların insan yüreklerinde insan düşüncelerinde yaşamak gerekiyordu.

İki yabancıydılar otobüse binen. Tek uğurlayan bendim, çılgın poyraz rüzgarlı bu karanlık gardan onları. Mutlu ve neşeliydiler. Bekleyenleri vardı.

“Kardeşlerinin denizlerini unutma.” Diye seslendim ardından. Elimi sıkmış, sarılmıştı.

“Unutmam” dedi. “Sağol” Israrla “dağlarına gelmemi” söylüyordu. (Kabul edebilmek herşeyden önce büyük bir iç hesaplaşmadan dürüstçe çıkabilmeyi gerektirir.) Sadece gülümsedim. Hafifçe bir el sallayış, hayır, bir selamlaşma bu ve hızla kayboldular akıp giden gecenin içinde.

Bir habere , bir sese, bir yazıya duyurluluğumdı artık Veysi.

29 Ağustos 1990/P

Neydi aradığım, kışları kar, yazları ise toz yığılı bu eski kentte? Bir kent fetişizmi bu. Bir kaçıışı insanın ya da yüz çevirmesi güzel olana, ya da yıldızlara. Uzak bir gezimi bu duygularla sonlayıp bir dosta gidiyordum altı ay sonrası güzde.Bu eski topraklardan, Veysi'ye doğru giden yoldaki bir kasabada öğretemendi. Sorumluluğum, o hiç peşimi bırakmayan ağır sorumluluğumla hep eksik kalacak “şeyleri” öğrenebilme umuduyla ağır bir otobüsün içindeki yabancı bir yolcuymdum. Haritaya bizim bakımımızla “daha aşağılara inme” düşüncesinin coşkusunu da duyuyordum.

Ve artık şaşırmayan bir yabancı gezgindim. Ne hızla akan ve hep önümüzde giden bu delişmen nehir, ne konuşulan dil, ne de aralıksız sunulan sarmalar şaşırtabiliyordu beni. Gerekli olan yalnızca öğrenebilmekte değildi doğruyu, gerçeğin birer nesnesi olmalıydı insan.

Bu duygularla sürüp giderken yolculuğum, bir kez daha karşılaştım Veysi ile. Korkarak okumaya koyduğum gazetemın sayfalarından birisinde “yaşıyor” ilanına soluk ve siyah fotoğrafı eklenmişti. İnanmak zordu. Dikkatlice ve daha yakından baktım. O. Geçen yılın ve gelecek yılların düşünceleriyle dalmış bakarken ilana, yanımda oturan genç kulağıma doğru eğilerek “şehidimiz” dedi.

Ve kısa bir duraklamanın ardından ekledi: “Gazeteci misiniz?”

DÜN

SEÇKİN GÜNDÜZ

İşığı hiç söndürülmeyen oda. Gece gündüz yanan cılız bir ampul. Günlerdir açılmayan, açılması unutulmuş perdeler. Tek parçalı izlenimi veren sık büzgülü perde tavandan yere...Dışarıda yağmur. Sağanağa dönüştüğü sesinden belli. Odanın birden aydınlanması, yeterince kararmadan birkaç kez üst üste, güçlenerek aydınlanması. Ardından gürüldüyerek gelen karanlık. Kulakları zonklatan, camları titreştiren gök gürültüsü.

İster istemez yorganı açtım. Duvardan duvara uzanan kalın perde-
de gezindi gözlerim. Kıvrımlarından hangisi açılma yeriydi? Bulmakla yetinmedim. Elimi yatağa bastırıncaya kolaylıkla doğruldum. Kimsenin yardımı olmadan karyoladan inecektim. İndim de. Üstelik yürüdüm. Odayı yarılamağ üzereydim. Soluğum sıklaşır gibi olmuştu, durdum. Yürek atışlarım dınladı, dinlenmeliydim. Sırtımı dikleştirdim. Başımı iyice yukarıya kaldırdığım an gözlerim kamaştı. Yummadan önce okudum: 7,5 vat. Yürüyüp geçtim. Adımlarımı beklenilenden çabuk atabiliyordum. Ampulden uzaklaşmam, hızlanmam hoşuma gitmişti. Savrulun perdeler, geliyorum. Yarın sabah da açmayı unutabilirler, ben sizi şimdiden kendi ellerimle - Açılmışcasına aydınlandı. Peş peşe güçlü çakışlar. Gökyüzü çatlıyor bu gece. Yetişemedim, pencereye ulaştığımda bir daha çak. Dayanacaklarım. Az önce güçlenmişsiniz, ne oldu! Tülü, perdeyi iki yana, sonuna dek açacağız. Sıklaş adımlarım. Haydi. Durma. Beni pencereye, cama götür.

Perdeyi aralar aralamaz gözlerim göründü. Görünce dayanamadı, gülümsedim. Canlanıp ışıldadılar. Burnum, dudaklarım gölgeli. Çenem yansımamış. Kulaklarım kesik, yok gibi. Oysa boynum, omuz başlarım...Pijamanın yakası, cebi, söküşü bile çizgisi çizgisine görünüyor. Düğmelerimi yanlış iliklediğimi ilk bakışta anlamış, önemsememiştim. Bir elimle düzeltirken, bir elimle de kapanmasını diye perdeyi tutuyordum. Ne kalın, ne ağır kadife.

İşte şimşek. Gözlerimle tanık oluyorum. Çatallı şimşek. Odanın aydınlanma nedeni. Seslerin kaynağı, oluşumu. Akşamın geç saatlerinde olduğumu bilmesem derim ki gökyüzü ağarmaya yüz tuttu. Derim ki şurası tanyeri. Tanyerinde bulutlar belirginleşti. Zikzak çizerek kırıldıkça kırılan yıldırım ışık saçarak sanki düşecek yer aradı. Bir sonraki çakışa dek karararak gökyüzü patladı patlayacak. Kulaklarım zorlanıyor. Karanlıkla birlikte karyola camdaki yerini aldı. Koca karyolaydı. Cama sığmak için mi küçüldü!

-Dede...Dede...

Yılların karyolası. İyi dayandı. Oymalarında kurt yeniği. Neyse ki buradan belli olmuyor. Baş ucundaki sürahiyi cama taşımış. Bardağa uzanan el. Camda titrek bir el. Sürahiyi kulpundan...Yastığı sırtına yerleştirmelisin. İyice dikelmelisin. Su içerken hep böyle yapardın nine, unuttun mu! Başımı göğsüne yasladığımı görüyorum. Sıcak, yumuşak pazen. Naftalin kokusu sinmiş. Doyasıya içime çekiyorum. Sıcaklığınla, kokunla yetinilmiyor. Yüzünü görmek için başımı kaldıracak oluyorum, saçımı okşayarak önlüyorsun. Bir daha deniyorum. Niçin izin vermiyorsun? Ellerini iyice bastırıyor. Doğrulamıyorum. Yüzünü canlandıramıyorum nine. Azıcık kolaylaştır, gözlerini göster. Konuş...Sorularımdan kolay kolay usanmaz, böyle susmazdın. Kızmış olsan da dayanamaz, bağıarak yanıtlardın. Kızdınsa bağır. Sorularım tükenmedi, çoğaldı. Bilmezlikten gelme. Hiç değilse içlerinden birini yanıtla.

-Dede...Dede...

Şu an çakmasa. Sakın aydınlanma. Yitip gitme sevgi kalıtı karyola...Perdeyi biraz daha açsam. Ayakucu yansımamış. İster öfkelen, ister gül nine; sana desem ki-Bekleyemedin! Çak bakalım, çak...Akkordan kamçılar ateş saçtıkça insanın gözleri kamaşıyor. Şaklayan kırbacın sesi daha şu an ulaştı. Gürle, doyasıya gürle. Sonra çabucak yine karar. Camdaki yerini al anı dolu, ince uzun karyola.

-Dede...Dede...

Kızgın tuğlaların yorganın altında mı; görünmüyor? Soğudu da yine değiştirmeyi mi unuttular, nine? "Savsaklar!" dediğini onlara söylemem, sen de odana girdiğimi söyleme. Gelmem hoşunu gidiyor, biliyorum. Kızarlarsa kızsınlar her gece gizlice geleceğim. Sen hiç konuşmuyorsun bu gece. Dur, perdeyi ben açarım nine. Ne oldu birden, kızmış gibisin? Perdeye bakışından açmamı istiyorsun sanmıştım. Sen kalkmayasın, yorulmayasın diye. Doğrulduğunu görünce dayanamadım. Üstelik tam sorumu yanıtlamak üzereydin. Söyle nine, her şeyi sen, sen biliyorsun. Küstün mü yoksa? Bilsem açmazdım. Sürahiye uzanacağını düşünemedim. Yoksa koşup bardağını tutardım. Oda karanlıktı. Işık yetmiyordu. Sandım ki perdeyi açarsam... Bağışla ne olur. Kızma artık, söylenme. "Savsak" demeyesin diye perdeye koştum. Yanılmışım. Bilsem açmazdım. İnan açmazdım, nine. Baksana, küçücük yatak. Gör işte, bomboş. Yazık. Bomboş. Çaksa da boş, çakmasa da.

-Dede...Dede...

Kadifeyi, tülü güçlkle aralayan ellerim yıllara mi uzanmaya yelteniyor? Durup dururken ne oldu bana! Güçlenmiş gibiyim. İstek doluyum. Yerimde duramıyorum. Neredeyse pencereyi de açıp...Oysa...Evet, cam sanki karanlığın içeriye süzülmesini önüyor. İstemiyorum yıldırımlarla aydınlanan karanlık seni. Ya hep aydınlık, ya hep- Yine aydınlık, yine aydınlık...Yataktan hiç çıkmaya mıydım!

-Lay lay laay!...Lay lay laay!..

Yağmur dinmişken açsam. Tam sırası. Karanlığın içeriye dolması gülünç bir benzetme. Peki ya görüntülen...İşte güçsüzlüğüm. Şimşekle yok olsalar da cama yansıyan görüntüler. İşte düşkünlüğüm. Kıyılamaz, cayılamaz. Üstelik şu an tam- Gülümseyerek nineme göz kırptım. Masala başlaması için sıkça başvurduğum yöntemdi. Son günlerin buluşu. Bu sessiz gösteri sızlanmaktan etkindi. Şimdi geçerliliğini mi yitirdi ne! Niçin başlamıyor! Gülümseyerek göz kırpar, yanı başına çağırırdı. Görmemiş olmalı. Bir daha mı kırpsam? Göz kırıp gülümsedi de ben mi ıslak candan göremedim. Dışarıyı aydınlandıkça görünmüyor. Kim bilir, belki o da tam o an?...Dışarıya bakmaktan, bakarak seni düşünmekten usandım. Anlatsın istiyorum, anlattıracağım. İçeriye döndüm. Gözlerimi gözlerinden ayırmayacaktım. Ayaklarımın ucunda yükseldikçe omuz başlarım soğuk cama değişiyor; büyüdüğümü uzadığımı düşlüyordum. Oysa masal bu özlemde de önemliydi. Ne yapıp yapıp başlatmalıydım. Şımarıkça gerinerek göz kırptım. Yanına çağırmadı. Dayanamayıp sordum.: "Gökyüzünde niçin yıldız yok?" Amaçsızca sormuştum. Yanıt beklemiyordum. Yeter ki konuşmaya başlasın.

"Dalgalı denizde sandal olur mu!" diye güldü. Başarmasına başlamıştım da sorumun yanıtı mı, yanıtlamam gereken bir soru muydu bu? Anlaşılan masal anlatmaya istekli değil bu gece. Beklenmedik şeyler söyleyerek beni oy alıyor. Yastığı sırtına yerleştirirken gönlümü alırcasına gülümsedi. Somurtmayı sürdürdüm. Pazeninin kollarını yukarıya çekip büzgülerini düzeltti. Şaşkınlığının geçmesini mi bekliyor? Sürahiye uzanacak oldu. Koşup bardağı tutsam, anlatmaya başlar mı? Ya yine anlayamayacağım bir şeyler derse? Küstüğümü sansın diye kaşlarımı çattım. Gözlerimi gözlerinden kaçırıyor, tavana , ampule bakıyordum. Yoksa çekip gitmeli miydim? Gidemiyorum. Odadan ayrılamayacak denli seni seviyorum.

"Yıldızlar, yıldızlar..." diye ninem bozdu sessizliği.

"Evet nine yıldızlar," dedim. Coşmuştum. Hani duygularımı gizleyecektim!

Ne zaman iç çekerek söze başlasa ardından masalların en güzeli gelirdi. Kasılmanın, oyalanmanın sırası mı! “Evet nine,” diye üstelemedim. İstekli görünmemeye çabalıyordum. Becerememiştim! Becerememiştim değil mi nine, becerememiştim.

“Fırtınalı gecenin sabahı dingin; akşamı yıldızlı, durudur” Derin bir soluk alıp gülümsedi” Ama gecesi...”

“Gecesi nasıldır, nine?” diye atıldım. “Söyle gecesi nasıldır?”

“Uçuşan yıldızları gördün mü hiç! Gözlerimi ayırmazdım onlardan. Biri düşse de bir şeyler dileysem diye...”

“Neler nine?”

“Yıldız kayarken ne dilenirse olur da ondan. Gel yıldızların doğuşunu bekleyelim.”

“Beklemesine bekleyelim de içlerinden biri kayarsa ne dileyecsin, nine söyle?”

“Erişilmesi kolay, gerçekleşmesi kesin bir şey..”

“Ne, nine? Küserim söyle. Daha önce zor şeyler mi dilemiştin? Hepsini gerçekleştirdi mi ? Anlatsana.”

“Anlattım ya. Sürekli anlattım. O masalları sen nereden bulduğumu sanıyorsun! Haydi söz dinle şimdi. Pencerenin önüne geçelim. Işığı da söndür. Sandalyeyi camın önüne çekiver. İçerisi karanlık olursa yıldızlar daha parlak görünür. Sonra bir koşu gelip nineciğinin dizine”

“Dalgalı denizde sandal olmaz ki nine.”

“Sandal değil yıldız! Yıldız! Yıldızları bekleyeceğiz.”

Gözleri buğulanmıştı. Yanaklarını hiç o denli al görmemiştim. Bakışlarından korktum. Işığı söndürdüm. Sandalyeyi pencereye doğru itelerken, kızılacak bir şey söylememiş olduğumu düşünüyordum. Üstelik sevineceğini sanmıştım. “Ne güzel öğrenmişsin,” demesini beklerken. Kendisi söylerken iyi de ben söyleyince mi suç oluyor! İnan olsun artık nineme küseceğim. Oysa elimde değil, seni seviyorum. Kaç kez dene-dim; küsemiyorum, küsemedim. Oldum olası naftalin kokusunu sevmemden belli değil mi!

Gözlerimi yıldızlardan ayırmadım o gece. Ninemin dileğini öğrenecektim. İsteyecek başka bir şeyim yoktu. Gün boyu düşünmüş, doğru dürüst bir şey bulamamıştım. Ne top, ne topaç, ne de uçurtma... Akşam yemeğinde bulduklarımı da beğenmemiştim. Bir an için bisikle-

te isteklendiğim doğru, ancak çabucak caydığım da doğru. Erkenden odama geçip başka ne dileyebilirim diye düşünmüş, düşünmüştüm. Ninemin dileğini öğrenmek güneş gözlüğünden, kol saatinden baskın çıkıyordu. Ne dilemişti? Ne değil, neler? İlki neydi, dilediğinde kaç yaşındaydı? Bir bir öğrenmeliydim.

Ninemin gizlerine başka nasıl erişebilirdim! Gözlerimi kırpmayacaktım. Gün ağarana, yıldızlar solana dek kaymalarını bekleyecektim. Her kayan yıldıza bir dilek. Her birinden ninemin bir dileği. İlk dileğim de onun bu gece dileyeceği...Öğrenmenin işte kolay yolu. Tam ninem dilekte bulunurken. Daha sonrakilerden de ninemin daha önceki dilekleri. Geçmişe doğru, bir bir, sırasıyla. Bol bol kayın yıldızlar. Bilmediğim bir şey kalmasın.

Tasarladıklarımın utanıyordum. Yalan söylemeye eşit, o denli ağır bir suç mu işlemek üzereydim. Giz çalan hırsız mı olacağım bir gecede? Anlaşılmasına anlaşılmayacak ama...Göze görünmeyen bu suç görünenlerden ya çok daha ağırsa ?! Yabancı birinin gizi değil ki diye avundum. Ninem, o benim biricik ninem. Üstelik öğreneceklerimi kesinlikle açıklamayacaktım. Ne anneme, ne babama, ne de oynarken arkadaşlarıma. Kimseciklere söylemeyeceğime pencere önünde söz verdim. Kendi kendime verdiğim ilk söz. Bu olayı sonsuza dek gizleyecektim. Sonsuza dek...Anlamını kestiremediğim bu sözcüğü o akşam ilk kez kullanmış, bir daha da kullanmamıştım. Yıldızları beklerken bir yandan yakarıyordum; ilk yakarış: Dilerim ayıp değil, dilerim suç değildir. Yürek atışlarımı hızlandıran kaçınılmaz bir korku: Ya anlaşılırsa!

Bir yıldız kaymıştı o gece. Ninemin yıldızı...Parmağıyla gösterdiği. "Bak; içlerinde en parlak olanı, kocamanı, hiç kıpırdamaz," dediği.

Suç mudur, ayıp mıdır derken; yıldızların doğuşunu utanç karışmış duygularla beklerken uyuyakalmışım; yazık...Gözlerimi açtığımda gökyüzü masmaviydi. Sanki hiç yağmamış, hiç esmemişti. Kızdım; parıldayan güneşe, dingin güne. Oysa az sonra evdekilere çok daha fazlasıyla içerleyecekmişim! Koşar adım odaya daldığımda karyola boştu. Öğlene dek beni sandalyede, başı cama yaslı nasıl bıraktınız! Niçin uyandırmadınız! Ayak ucundaki tuğlayı kucakladım. Sarıldım, başımı yasladım. Soğuktu, ılınana dek yanağımı çekemedim.

O günden sonra gökyüzünde olmak, yıldız olmak istedim. Öyle nineminki gibi değil. Düşmeyen, kaymayan bir yıldız. Yıllar geçti yıldızlarda. Ne benim oldu dileğim ne de ninemin olmuştu. Yo, onunki olmuştu diyebilirim. "Benim uzandığıma sakın elini sürme" derdi. "Uzakta onlar, dokunulmaz ki," dediğimde göz kırpar gülümserdi! Son dileğin, yalnız-

ca son dileğin gerçekleşti nine. Beklemekten usanmıştım. Bütün gizleri biliyor olmalısın şimdi. Bir bir sormak istiyor çok bilmiş geçinen torunun. Ölüler de istek duyar mı? Dilekte bulunur mu? Suskunlukları gerçek midir, sürekli midir? Başımı dizine yaslasa de seni yine öyle dinlesem. Yorgunum...Yanıtlar nerede, yıldızlarda mı? Sormaktan usandım. Hiç değilse şu an bilmek istediğim bir şey var. Yanıtını almadan bil ki şuradan şuraya kıpırdamam, pencerenin önünden ayrılmam. Desem ki nine, desem ki...Off, inan bir tane de değil. Sorular soruları çağırıştırıyor, çoğaltıyor. Yanıtlar, zikzak çizerek kırılıyor sönüyor. Bilinmezler bilinenlerden çok, öyle çok ki...Söyle; bilinmezler hiçbir zaman bilinemez mi, bilinmeyecek mi?

-Lay, lay lay...Dedeciğim, lay lay lay...

Şimdi de yıldızlarla oynuyor musun, nine? Güçleri yine yetiyor mu seni avutmaya? Söylemememi istiyorsan kimseciklere söylemem, söz. Yeter ki anlat. Yanıtlar nedense hep erişemeyeceğim uzaklıkta. Yakınımda, çok yaklaştım da uzanmaya gücüm yok, yetmiyor? Yetiyor da ben mi dokunmak istemiyorum? Adlandıramadığım bir duygu; dokunma! İsteme! Üsteleme! Diyor. Bunu dedirten olsa olsa korku. Oysa bilmemek, bilmemek de beni öylesine korkutuyor ki. Öğrenmenin yolu, karşılığı ölüm mü? Ufacık gövden, kurtlu kemiklerin mi nine? Giz çalmanın ayıbını, suçunu artık önemsemiyorum. Bir çalabilsem, ama şimdiden çalabilsem. Bilememenin tedirginliğiyle yaşamaktansa...Düşünüp de çözememenin, bilinmeyenleri düşünmenin uyandırdığı bu duyguya sürekli katlanmaktansa...Bedelini ödemek için istekle ölürüm. Oysa? Ahh...Gizlerin böyle çözüleceğine inansam...Söyle nine, çözüm yolu bu mu? Yine aldanmayalım. Yıllarca yıldızlar aldattı seni. Göz göre göre beni de aldattı, aldatıyor. Hiç değilse bu akşam, bundan böyle. ..Gökyüzünde pek çok şey yitirdik. Ölümsüz sanıp özendiğimiz yıldızlardan dilenirdik, anımsa. Onlardan ne bekliyorduk? Yaşam mı, ölüm mü? Doğsun diye beklerken, kaysın diye beklerken; umutlarımız doğdu, umutlarımız söndü. Dileklerimizi mi zamanlayamadık nine? Ya fırtınadan önce, ya fırtınadan sonra duyurabiliriz belki sesimizi. Oysa biz...Evet, biz kalktık...Tam...Çığılıklarımızı anında gök gürültüleri susturdu. Zamanı kollayamadık!

-Dede...Deedeciim...

Işık yılıyla yaşamak isteyecek denli açgözlü değildik. Ancak bilinmeyenlerin gün be gün bilinene dönüştüğünü gördükçe seviniyor, her şeyin bilinebileceği bir güne ulaşılacağını düşledikçe de yaşam süremizin buna yetmeyeceğine yeriniyorduk. Yalnızca yeriniyorduk. Bunu isteyecek denli gerçeklerden kopmamıştık. Yıldızlara artık kuşkuyla

bakıyorduk. Işıkları güçlenince etkinlikleri beklentilerimiz doğrultusunda olmuyordu.

-Dede...Dede...Lay li li lay...

Dileklerimizden bir bir caymıştık. Yakınsak da, atıp tutsak da yaşamayı seviyorduk. Umutlarımızın doğuşuna, yok oluşuna gocunmaz olmuştuk. Kayan, bizden ışık yılı uzaklığındaki bir yıldız; ölen, yalnızca umutlarımız diyor, gücümüzü yine de yitirmiyorduk. Umutlanmadan yaşamaya gün be gün alışmıştık. Tam alışmıştık, nine...Her şeyin ışık hızıyla düne sığacağına nedense hiç düşünmemişiz. Evet, her şey ışık hızıyla dün. Öncesiz bir dün. Umutlarımdan cayarım da bugünden cayamam. Bugünü bırakmam. Yetiniyorum, ayrılmam nine. Bugünüm de dünleşmeli. Bilmediklerimden, varsın bilinmez kalsın, bilinemesin. Bilememenin yarattığı korkuyla yaşamının güçlüğüne küçümsemiyorum ama...Yo; birinden biri ağır basmalı. Karar vermeliyim. Kol saati, bisiklet, güneş gözlüğü gibi önümde çok seçenek yok. İkisinden biri baskın gelsin. Dört elle birinden birine sarıl; sarıl, bırakma. Ya yaşama, ya ölüme...Sarıl. Sarıl yıldızcı ninenin çok bilmiş sevgili torunu.

-Dede!...Dede!!!

-Sen misin bir tanem...

-Deminden beri sesleniyorum. Şarkımı da mı duymadın?

-Duydum, dinliyordum.

-Dönüp bakmadın. Küstüm işte.

-Dedelere küsülmez.

-Ne güzel gizlenmiştim. Yorganın altından çıkıp korkutacaktım. Yatağa gelmeyince dayanamadım, seslendim.

-Orada olduğunu biliyordum. Oyun olsun diye görmezlikten geldim. Ben seni şaşırttım değil mi!

-Hııı...Gücendim ama.

-Büyüklere gücenilmez demedim mi?

-Yatağına girdiğime kızmıyorsun değil mi, dede?

-Kızıyorum.

-Annemlere de söyleme.

-Söylemem.

-Ampulün altında demincek ne yapıyordun öyle?

-?!!

-Ayaklarının ucunda azıcık daha yükselseydin, kolunu birazcık daha kaldırsaydın- Ben de erişemiyorum nasıl olsa, boş ver dede.

-O nasıl söz öyle! Yakıştıramadım. Üstelik eriştim.

-Ben sandalyeye çıksam da yetişemem, değil mi, dede?

-Boş ver şimdi ampulu.

-Sen de dedin, sen de dedin. Lay lay lay...Ben de sana yakıştıramadım.

-Dedeler der.

-Dedeler der, dedelere küsülmez. Dedeler de hiç kızmaz. Kızmaz değil mi?

-Kızmaz. Hiç kızmaz, yavrum. Artık yatağımdan çık. Kızmam dedimse de-

-Çıkıyorum. Bir sandalye aldım mı geliyorum. Yine yıldızlara bakalım. Hır?

-Yarın baksak?

-N'olur dede, n'olur. Geldim bile. Dün de bakmamıştık! Ben onları çok seviyorum. Kaymasalar bile beklemek hoşuma gidiyor. Bak bak hiç sıkılmıyorum.

-Konuşsak ya?

-Yine konuşuruz. Bakarak, bekleyerek konuşuruz. Gördün mü dede bir tane bile yok!...

-Daha erken.

-Olmaz dede, bu gece yıldız olmaz! Yazık, ne yapacağız şimdi!

-Üzülme, olur.

-Olmaz dede, olmaz. Böyle gecede yıldız mıldız olmaz. Unuttun mu, sen! Demiştin.

-Demiştin yavrum, ben demiştim. Tıpkı bana dendiği gibi. Ancak geceye daha çok var.

-Yemek yedikten sonra gece oluyor.

-Evet. Şu an akşam.

-Ben öğleni hep karıştırıyorum. Uyandığımda sabah. Babam döndüğünde akşam. Yatınca gece. Nedense öğleni hep-

-Öğrendin bile. Tasalanma. Daha önünde upuzun-

-Ne güzel dedeciğim, sen her bir şeyi biliyorsun. Ben de senin yaşına gelince her şeyi, ama her şeyi - Yıldızlar hiç yaşlanmaz, değil mi dede? Ama ben geçenlerde öyle bir şey diledim ki! Bil bakalım? Yaa?...Bilemezsin. Lay Lay Lay...

-İstersen bu gece yıldızları unutam.

-Olmaz dede, ne olursun bekleyelim. Tam oyuncak isteyecekken-

-Ben sana yarın alırım.

-Sokağa çıkmazsın ki, kandırma. Ne olduğunu da söylemedim?!

-Çıkarım. Çıkacağım. Sen dedeni ne sandın! Üstelik oyuncağını da bildim.

-O zaman başka bir şey isteyeyim. Çabucak da bulunmuyor ki. Dur bakayım. Sen bir şeyler buldun mu, dede? Kendin için...

-Görmüyor musun, gökyüzü bomboş! Bu gece yıldız mıldız yok, olmaz.

-Daha erken. Az sonra her yeri dolduracaklar. Bir de bol bol kaysalar...

-Ah, benim biricik yavrum...Robot için hazır sokağa çıkmışken yarın sana bir şey daha alayım. Buldunsa ikinci dileğini söyle, onu da alalım. Bisiklet miydi yoksa? Hııı?...Üç tekerlekli mi olsun? Ya da iki tekerlekli olup da hani iki yanında-

-Beklemeliyiz dede! Çok güzel bir şey buldum. Çarşıdan alınacak gibi değil. Büyüyeceğim, büyüyeceğim; çabucak büyüüp öylece kалаcağım. Tam senin yaşında olmadan yani. Ya hiç yıldız çıkmazsa bu gece! Çıkanlar da kaymazsa, ben ne yaparım dede!

-Çıkar, üzülme çıkar. Bugün çıkmazsa yarın çıkar. Hiç değilse çıkana dek baş başa konuşalım. Sana anlatacaklarım var.

-Konuşalım dede. Sustukça yıldızları beklemek güçleşiyor. Çıkmaları gecikiyor. Nerede kaldılar? Off!..Bir an önce çıksalar ya...Dedecim, öyle güzel bir şey buldum ki! Şu an buldum, tam şu an. Bambaşka bir şey. Sakın sorma, söylemem. Nerede kaldılar, çabuk çabuk çıkın. Çı-

kana dek gün ağarmasın, ne olur. Konuş dede. Bir yandan konuş. Sustukça çıkmaları gecikiyor.

Konuştum. Yalın sözcükler seçerek. Sıradan, ama yine de ilgi duya-cağımı sandığım şeylerden söz ettim. Çok sürmedi, gökyüzüne dolaylı bir şekilde yaklaşmışım. Artık yıldızlara değinebilirdim. Onların gizemli gücünü çürütmek boynumun borcuydu. Gözlerini gökyüzünden bir an olsun ayırmıyordu. Öpmek için yüzünü çevirecek oldum, yanağını ka-çırdı. Anlattıklarımı dinlemiyor, belki de duymuyordu. Gökyüzünün alımına kapılmıştı. Ne yapsam boşunaydı. Sorsun istiyordum, dilediğini sorsun. Bildiklerimi, her şeyin doğrusunu söyleyecektim. Bilmiyorsam da açıkça, “Bilmiyorum yavrum, yanıtını ben de bilmiyorum,” diyecek-tim. Susuyor. Ona ne oldu bu akşam? Sürekli sorardı. Duraksamadan yanıtlardım. Bilsen de bilmesem de hiçbir sorusunu karşılıksız bırak-mamışım. Gerçekleri saptırmamaya özen göstermişsem de bildikleri-mi iletirken sakınmadan yalana da başvurduğum olmuştu. Çocuksu sorularını bile yanıtlarken zaman zaman gerçekleri sisler, süslerdim. Kolay gözükse de karmaşık; kandırmacalarımın son vermeyi göze ala-madığım öyle sorular bulurdu ki! İşte onlarda dilim çözülüyor, büsbü-tün coşuyordum. Anlattıklarımın düşsel özelemlerimi, gerçekleşmesi olanaksız beklentilerimi mi dile getiriyordum! Olur olmaz , gerçek dışı birçok şeyi; üstelik irdelemesini önleyerek toy beynine nasıl sokuştur-dum! Bilgiçlik taslayarak. Kuşkulandırmadan. İşin şaşılacak yanı, bil-mediklerimi bilir gibi aktarıırken çok daha inandırıcıydım. Kolay kanma-sından, yaşından yararlandım. Hiçbir yanımda suçüstü yakalanma-dım. Bana güveniyor, ne dersem inanıyordu. Evet?! ...Belki şimdi de inanır. Neden olmasın! Gecikmeye gelmez. Varsın, “Dedem yalancıymış” desin, küssün. Hiç değilse bu gerçeği söyleyip aklanmalıyım. Ba-karsın buna da gözü kapalı inanır. Sonra, sıra anlattıklarımı dü-zeltmekte, beyninde yeşerttiğim katışık düşünceleri bir bir arıtmakta. Ödevim, en önemli son görevim sanırım bu. Yerine getirmeden seni bırakmam. Yıldızlardan kesinlikle dilenmemeli. Anlattıklarımın yalan-lanması gereken öyle çok şey var ki! Bir geceye sığdırabilsem. Zor. Benim için de zor, onun için de...Yazıklanmamak elde değil.

-Dede, bak...Çıkmaya başladılar.

-Ben sana dememiş miydim!

-Bak! Bak! Şurada da var. Yaşasın!

Söze yine yıldızlardan başlamalı. Onların da yaşamı sürelidir, deme-li. Parıltıları sonsuza dek sürmez, ölüm gökyüzünde de vardır; bunu bilmeli. Sonsuz sözcüğünü kullanmasam?

-Şuna bak dedecim, ne parlak...Yazık, sabahleyin yok olacak.

-Hayır, yok olmayacak. Onu, biz göremeyeceğiz. Anlıyorsun değil mi? Yalnızca bize görünmeyecek. Gün ağarınca yıldızlar.

-Boş ver dede, nasıl olsa yarın gece yeniden doğacaklar.

Güneşten, aydan, gezegenlerden başlasam. Gece ile gündüzü anlatsam. Mevsimleri öğretsem, açıklasam. Sonra da sözü yıldızlara getiririm. "Görünen parlaklığı başka, gerçek parlaklığı başkadır onların; ben kandım, sen kanma" derim. "Kimi ısınır, büyür, parlaklaşır, yıllar sonra patlayarak yok olur. Kimi soğur, donuklaşır, büzülür, bir gün söner. İşte yıldızın ölümü. Onlar uzaktan hoştur. Kimi vardır görünmez, kimi yoktur görünür. Bunları bir gün öğreneceksin. Yer değiştirmes sandığın kuzey yıldızına bile güvenme, kıpır kıpırdır. Yıldızların gerçeğini sana şimdiden aktarmalıyım. İnanacağın şekilde anlatacağım. Hiçbir şeyi çarpıtmadan. Dilerim, geç kalmamışumdur, başarırım. Yeni bir gökyüzü masalı yaratıp yıldızların çekiminden seni kurtaracağım. İleride, kendin değişmeye çabalasan da o güne dek yeri doldurulamaz pek çok şeyi yitirmiş olduğunu anlar; durmadan yakınır, yerinir, zorlanırsın. İşte o an suçlayacak birilerini ararsın. Önce kendini, sonra beni suçlarsın. Dahası; bana küsmek isteyip de küsemezsen...Bil ki bunu önleyen sevgi, sevgi bir tanem.

-Ben yıldızlar gibi olmak istemiyorum, dede. Gün ağarırken yıldızlar.

-Hah şöyle...İstesen de olamazsın. İşimi kolaylaştıracağına benziyorsun. Kutluyorum seni. Yıldızlarla ilgili anlattıklarım var ya.

-Anlamadın dedeciğim, anlamadın! Yine onlar gibi olacağım da tam öyle değil. Yok olacaksam geceleri olayım, diyecektim. Gündüzleri hoop! Yine...Bütün gece uyuyorum nasıl olsa. Gündüzleri bol bol oynadıktan sonra. Yine unuttum; bu dileğimi senden gizleyecektim. Yaşasın, bir tane daha buldum. Bu hepsinden güzel. Sakın sorma söylemem. Bir kaysın çok sevineceksin.

Olmadı. Yine olmadı. Ona ölümü anlatmalıyım. Alıştıra, alıştıra. Bildiğim ölçüde. Soru sormasa. Oysa ölümsüzlüğü ne kolay tanıttım. Anlattıklarımın tat aldığını, böylesine hoşnut olduğunu hiç ama hiç sanmıyordum. Demek yalanı bile istek uyandıracak denli güzel. Onu ölümsüzlüğe ne çabuk özendirdim.

-Dede, şu kıpırdadı! Dilese miydim?

Yıldızların ölümlü olduğunu varsın daha bilmesin mi! Günün birinde nasıl olsa öğrenecek. Saksıdaki çiçekte, akvaryumdaki balıkta; kuşta,

kedide-insan demeye dilim varmıyor- ölümle her yerde tanışacak. Belki yarın, belki öbür gün. İster istemez tanışacak. Ah, yıldızlar..Düşleri gerçekleştirecek güçte olduğunuza birkaç yıl daha inansın mı torunum! Size özensin mi? Ölümlü olduğunuzu daha bilmesin mi! Ya dilekte bulunmaya alışır da umarı sizi de ararsa! Her biriniz onda beklenti yaratırsa? Hayır. Belki de abartıyorum, tasam yersiz. Öykünme çabasında. Bana düşkünlüğünden. Biraz büyüsün bu oyunu unuttur. Dilerim sezgim güçlüdür; gerçekleşir. Ninemin oyunu unutulur.

-Biri kaydı mı ne! Yetişemedim, dede, yetişemedim. Öbürüne bakıyordum. Oldu mu ya!

-Gözlerim yoruldu. Perdeyi kapatsak. Yemek saati yaklaşıyor.

-Ben acıkmadım.

Sık sık ovuşturmasından gözlerinin kamaştığı kesindi. Oysa benimkiler hiç mi hiç...Gökyüzü irili ufaklı yıldız kümeleriyle doluydu. Göz kırışıklarınıza artık aldanmıyorum. Boşuna yanıp sönmeyin karşımda. "Yavrum" diyeceğim, "yıldızlara sakın kanma" Söze böyle başlamalı. Gördüklerimizin çoğu belki de çoktan yok olmuştur. Bunu böylece demeli. ...Yok olsalar da bir süre daha varmış izlenimi verir onlar. Yıllar önceki durumunu, yıldızların geçmişini görüyoruz. Diyeceğim, diyeceğim de anlayamazsın. İnanmak istemez. Dedesi bile gerçeği değil benimsemek, anımsamak istemezken!

-Dayanamayacağım dedeciğim, kaymasını beklemeden dilesem olmaz mı? Şuna, şu en parlağına. Bir kerecik de böyle dileyeyim. Bakarsın olur.

-Dile yavrum, öyle dile...

-Sen de dile ama. Üstelik sen tam dilerken ben de - Sakın sorma, söylemem. Ayıp mıdır, suç mudur bilmiyorum ama, anlarsan ne olur bana kızma, dede. Şuna...Şuna dede...Ne olur sen de tam şuradakine dile. Bak; bak...İşte. Şu...Şu...Haydi, şuna...

Yemeğe çağrılıyordu. "Yataktan çıktığını onlara söyleme", diyecektim, koşar adım gitti. "İyi geceler demeyi bile unuttu. Alınmadım. Bağışladım seni ıvecen çocuk, suçsuzsun ninem gibi. Sen de beni bağışla. Dilerim parlak yıldızı da unutmuşsundur o hızla koşarken...Şuradaki dediğin hangisiydi? Hani benim için bulup parmakcağızınla gösterdiğin. Hangisi?...Hangisi?...Hangisiydi o?..."

Loş bir odadayım. Kalın perdeler yere değıyor. Yine açmamışlar. Yine unutmuşlar. Dışarıda sağnak. Cama vuran dolu tanecikleri. Tıpkı

dün. Şimşeklenen gökyüzü. Odanın çakışlarla aydınlanması. Ardından karanlık. Gürültülü karanlık. Bir yere düştüğü kesin de nereye düştüğünü bilemediğim yıldırım. Bildiğim, akıp yok olduğun Gök delindi. Oysa az önce...Beklenir miydi?!

Yorganı fırlatıp açtım. Kalkmalıyım. Seslerle yetinilmiyor. Böyle bir gece pencereden izlenmeye değer.

Altından geçerken bir fiskede ampulü salıncırdım. Görse dedesiyle övünürdü. Şimdi sıra yıldızlarda. Çıkmışlarsa? "Sımsıkı asılı onlar, düşer mi hiç," diye sızlanışı...Uyuyordur. Fırtına uyandırmasa. Ya pencere önünde uyuyakaldıysa. Olmadı değil. Kaç gece. Kaydı kayacak diye beklerken. Canım benim...Uyanıp da gelse. Gelse de öpsem, doyaya koklasam. Odasına gitsem ya. Odaları bir bir dolaşsam. Herkesi kucaklasam; öpsem, öpsem...Doyamadım. Doyamadım. Kızsam da, gücensem de "savsaklar", diye söylensem de hiçbirinize doymadım. Karşı komşu, alt kattaki genç çift, gündelikçi kadın- ne zamandır gelmiyor-manav, gazete dağıtan çocuk, kasap...Tanıdıklarım, tanımadıklarım. Hiçbirinize inan olsun doymadım. Sevenim, sevmeyenim; sevdiğim, sevmediğim her birinizi şimdiden öylesine özledim ki...Perdelere, tül- lere, pencereye, bardağa, sürahiye, 7,5vatlık karpuzsuz ampule doya- madım. Kullandıklarım, kullanmadıklarım; gördüklerim, görmediklerim; yaşadıklarım, yaşamadıklarım- Off, yataktan hiç çıkmasa mıydım! Yü- zümü görmek istiyorum, özledim. Yüzüme doymadım. Gözlerimi özle- dim. İşiltisine doymadım. Hiçbir şey görünmüyor. Yüzüm?! Çizgili pi- jamam?! Neredesiniz! Sesim?! Sesime doymadım. Sesim?! Yatmak- tan usandığım oymalı karyola, neredesin? Perdeyi daha da açtım. Camda boş bir karyola. İçinde ben yokum. İçinde ben yoktum. Ayaku- cunda bir çift terlik. Minicik...Evet, şimdi şimdi anımsıyorum: Dün, gün ağarırken ölmüştüm. Tam, gün ağarırken...

SIRADAN BİR ZORUNLU HİZMET ÖYKÜSÜ

KAYIHAN PALA

Bir çift iri mavi göz olarak kaldı belleğimde. Adı Hasan. Yedi yaşında ve Rize'nin dağ köylüsü bir çocuk.

Akşamın, yerini geceye bırakmaya başladığı her zamanki günlerden biriydi. Sağlık ocağının bulunduğu köye yaklaşık üç kilometre uzaklık-taki bir başta köyün kahvehanesine kağıt oynayanları izliyordum. Kalabalık derler bir oyun vardır, belki bilirsiniz. Kimi yerlerde adı hoşkin'dir; bu yüzden biz hekimlere tanıdık düşer. Keyifli bir oyundur, oynaması kadar- belki daha da çok- izlemesi de hoştur. Kalabalığı keyifli kılan en önemli, iki takım arasında beliren bir çekişmenin yöre-nin Karadeniz ağzıyla sözcüklerde dile gelmesidir. Bir yandan bugün dile hala tadı damağımda olan doyumsuz güzellikteki Rize çayını yu-dumlarken, diğer yandan o eğlenceli söyleşi içerisinde yalnızlığınızı bir süre için kahvehanenin dışında bırakırsınız. Akıp gider zaman.

Kapısı her açıldığında "Hasta var" diyerek beni oyun masasının köşesindeki yerimden edebileceklerini bildiğim kahvehanenin altından ince, cılız bir dere akardı. Yazın kurumakla akmak arasında kararsız, baharda daha dolgun, daha canlı ama hep akan bir dere. Soba tüttüğü için bazen, duman içinde kalırdık bu kahvede. Köprüyü geçince yakla-şık otuz metre ötede, duvarları lambriili, tavanı yüksek ve yerlerin hali kaplı olduğu bir başka kahvehane daha vardı bu köyde. Gecenin ilerle-yen saatlerinde poker oynanmış. Bilmem. Ben İbiş'in kahvesine takı-lırdım çoğunlukla. Yaman adamdı İbiş. Zorunlu hizmet sırasında dost olduğum bir kaç insandan biri. Cemil öğretmen, Muzaffer, Mahmut, buzdolapçı Mustafa, Selahattin, Sabri, postacı Rifat, Taksici Paşaaali ve kahveci İbiş.

Bedenim neredeyse gönlüm orada değildi. Zorunluluklardan iğre-nen biriydim. İnsanı sevmekle başladır herşey bilirdim, yine de kendi istediğim bir yörede, kendi insanlarımla birlikte olmak isterdim. Zorun-luluklar nedeniyle doktor olduğum düşünüyordum. Çok sevdiğim ba-bamın zorlaması. İyi bir doktor değildim ve yedi yıl boyunca öğrencisi olmayı başardığım tıp fakültesinden mezun olmayı da başarınca, Avcı filminde bir Vietnamlı ile Rus ruleti oynayan Amerikalının çevresinde bulunan kalabalığı andıran bir salonda, önüme uzatılan torbadan bir kağıt parçasını çekmiş ve buraya, Rize'den on sekiz kilometre uzaklık-taki bir köye zorunlu olarak gönderilmiştim. Bu bir iç döküştür yaşama diye başlayan ve hiçbir zaman postalanmayan pek çok mektup yaz-dım. Yağmurdan hemen sonra Rize kordonunda su birikintilerinin ara-sında dolaşarak gökkuşağını bekledim. Kalktım Cumartesi günümü farklı bir yerde geçirebilmek için Cuma akşamı Ankara arabasına bin-

dim. Pazar günü geri dönmek üzere. Yaklaşık bin altı yüz kilometre yol, bir hafta sonunda katettiğim.

“Hasta var” sözü nihayet geldi. Evden aramışlar Hüseyin’i , telefonla. Oğlan öksürüyor, ateşler içinde yanıyor. “Eve gidebilir miyiz” diye soruyor. “Elbette” diye yanıtlıyorum. Yalnız bir sorun var, steteskkopom ve diğer aletler sağlık ocağında. Çantam yanımda değil. Ben sağlık ocağına doğru yollanıyorum. Onlar çocuğu evden alıp gelecekler. On beş dakikaya kadar geliriz deyip, aceleyle kahveden ayrılırlar Hüseyin ve Paşaali.

Eve ilk çağrıldığım günü hatırlıyorum. Yaşlı bir kadın hasta. Eşi alıp götürüyor beni. Askaros deresinin üzerinden bir asma köprü ile yolun karşısına geçip, yirmi dakika kadar bir patikadan tırmandıktan sonra eve ulaşmıştık. Karadeniz yöresinde kadınların çekisi çok. “Ne şikayetiniz var” sorusu, hemen her zaman bir çok yakınmanın dile geldiği bir anamnez girişi oluyor. Batıda somatizasyon düşündüğümüz yakınmaların çoğu, Karadeniz kadını için bir hastalığın belirtisi olarak karşımıza çıkıyor. “Nefes almakta sıkıntım var” diyor. “Sıtma” yakınması var. “Öksürük” var ama balgam çıkaramıyor. Ayrıca göğsünde ve sırtında sol yanda ağrısı var. Muayene ediyorum. Bronşit ve fibromyolji düşünüyorum. “Midenden bir şikayetiniz var mı” diye sormaya çekiniyorum. Muhtemelen midesi de ağrıyordu, bu yaşlı kadıncağınızın. Hem mide-si ağrıyormuş hem de dışarı çıkamıyormuş. Konstipasyonu olduğunu da böylece öğreniyorum. Herhangi bir ilaç alerjisi hatırlamıyor, geçen kışın penisilin iğnesi de vurdurmuş.

Reçetesini düzenleyip eşine veriyorum. İlaçları nasıl kullanmaları gerektiğini anlatıyorum. Kadının başından altına iki adet yastık koyup biraz daha rahat soluklanmasını sağladıktan sonra beslenmesiyle ilgili birkaç önerimi de sunuyorum. Kapının önünde çamurdan artık rengi seçilemeyen ayakkabılarımı giyerken oldukça hoşnutum. Bu benim zorunlu hizmetim sırasında evine giderek baktığım ilk hastam. Tanısı tamam. Tedavisi tamam. İlaçları bittikten sonra eğer sağlık ocağına getiremezlerse, yaşlı kadını görmek ve kontrol etmek için bu eve bir kez daha gelmem gerektiğini düşünüyorum. Eşi “borcumuz doktor bey” diye hiç beklemediğim bir soru yönelttiğinde “ne borcu be adam, ben buraya görevimi yapmaya geldim” diyerek bir güzel adamcağızı tersliyorum. Elindeki buruşuk yirmi bin lirayı canı sıkkın bir biçimde cebine koyuyor. Yıl 1988. Üç yüz altmış bin lira alıyorum bir ayda. Isıklıkla birşeyler çalarak dönüyorum lojmana. Evet, başardım diyorum. Çok iyi muayene ettim doğrusu, iyi bir tedavi düzenledim. Bakalım ne olacak.

Ertesi gün Paşaali, Kömürcüler Köyü'nden yaşlı bir kadını Rize'ye doktora iletirken arabanın lastiğinin patladığını anlatıyor kahvede. İç hastalıkları uzmanı bilmem kim beye götürmüşler. Bu benim dün muayene ettiğim kadın. Yaşama sevincim bir anda kabusa dönüyor. Canım şiddetli bir biçimde sıkılıyor. Paşaali'nin demesi, ben hastanın derdini anlayamışım. Anlasam parayı almamazlık etmezmişim. Hoppala, kardeşim karşılığı para olmayan hiçbir şey yok mu bu memlekette?...İç hastalıkları uzmanının verdiği reçeteyi Karadeniz Eczanesine götürmüşler. Eczacı uzaktan akraba olurmuş. Durumu anlatıp, benim reçete ile karşılaştırmasını istemişler.

"Aşağı yukarı aynı ilaçlar" demiş.Eczacı. Ancak benim yazdıklarım biraz daha ucuzmuş. "Yapma ya, aynı ilaçlar ha" diye tepkilerini nasıl belirttiklerini anlatıyor Paşaali. Doğrusu ya kendisi de şaşırmış. Allah için. Böylece burada, hekimlikte rüştünü kanıtlamanın yolunu çok geçmeden öğrenmiş bulunuyorum. Yine de canım sıkılıyor ve rakı içmeye Rize'ye iniyorum.

Eve hastaya gitmek hiç hoşumu gitmiyor. Hastalar sağlık ocağına gelsinler istiyorum. Acil olanlarına ve sağlık ocağına gelemeyecek durumda olanlara elbette gidip bakabilirim. Ancak kim acil hasta, kim değil bunu ayırabilmek çok zor. Para almadığım için, bir süre sonra neredeyse herkes acil hasta oluveriyor. Ramazanda ve çay toplama zamanı, gece yarlarına kadar hastaya çağrılıyorum. Para almak gerek artık, biliyorum. Başka çaresi yok.

Ben ulaştıktan hemen sonra, Paşaali'nin metalik kırmızı renkli Doğan marka otomobili sağlık ocağının bahçesine girdi. Bir yandan yağmur da hızlanmaya başladı. "Zor geldik" diyor Paşaali. Yağmur nedeniyle bir kaç kilometre ötede bir toprak kayması olmuş, yolun bir bölümü kapanmış.

Adı Hasan. Yedi yaşında, ilkokul birinci sınıfa gidiyor. İri mavi gözleri hemen belli ediyor kendini. Konuşmaya çalışıyoruz ama nafille. Hasan konuşmaya pek niyetli değil. Alnındaki yağmur suyu sandığım küçük birer boncuk biçimindeki damlaların, ter olduğunu anlıyorum sonradan. Ateşi yüksek ve arada bir köpek havlamasını andıran bir öksürüğü var. Önce bir güzel giysilerini çıkarıyoruz Hasan'ın. Biraz utanıyor. Daha sonra muayene ediyorum. Hekimlik deneyimim beni aldatmıyorsa eğer, bir laringotrakeit olgusu ile karşı karşıyayız. Panik yapmamaya çalışıyorum. Hasan her öksürmeye başladığında tıkanacak gibi oluyor ve taşıkardisi var. Kalbimin artık daha hızlı atmaya başladığını hissediyorum. Soğukkanlı olarak düşünmeye çalışıyorum. İlk iş kortizon uyguluyorum Hasan'a. İyi ki sağlık ocağının ilaç dolabın-

da fazla miktarda ilaç biriktirmişim. Gereksinim duyulan birçok ilaç elimin altında. İlk girişimden hemen sonra Hüseyin'i sağlık ocağının koridoruna çekip, durumun ciddiyetini anlatıyorum. Rize'ye hastaneye gitmesi gerek. Buhar çadırı gerekebilir.

"Olur, doktor bey" diyor Hüseyin. Paşaali dışarıda sigara içeriyor. Çağırıyoruz, geliyor, durumu anlatıyoruz." Bilmem ki bu havada nasıl gideriz" diyor Paşaali. Yağmur artık sağnağa dönmüş.

"Toprak kaymasının olduğu yerden yol geçit vermeyebilir" diyor. "Deneyin" diyecek oluyorum, ya yol kapanmışsa, ya yağmurdan ve çamurdan araba kayarsa, ya Rize'ye ulaşamazlarsa diye düşünmeden de edemiyorum. O sırada hemşire hanım geliyor yanımıza. Sağlık ocağının ışığını görmüş. Durumu anlatıyorum. "Devlet Hastanesi'nde buhar çadırı yok Doktor Bey" diyor, iki yıl kadar Rize Devlet Hastanesi çocuk kliniğinde çalışmış. Hem gecenin bu saatinde çocuk uzmanı hekim de hastaneye gelmezmiş."En iyisi yarın sabah götürmek" diyerek düşüncesini açıklıyor. Hava koşullarının uygunsuzluğu nedeniyle Hüseyin ve Paşaali de hemşire hanıma katılıyorlar. Ben hala Hasan'ın bir an önce Rize'ye götürülmesi gerektiğini düşünüyorum. Laringotrakeit hafife alınacak bir tablo değil. Gelişebilecek bir larinx ödemi nedeniyle Hasan'ın soluk alıp vermesinde sorun ortaya çıkabilir, ne yaparız?...

Hüseyin para beklediğimi sanıyor belki de. Öyle koşullanmışlar. "Ne lazımsa hallederiz Doktor bey" diyor. Ah be Hüseyin, Hasan'ın güzel babası, nasıl halledeceksin söyle bakalım; bana bir buhar çadırı bulabilir misin, bana bir çocuk hekimi bulabilir misin?...

Tartışmak anlamsız. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağmayı sürdürüyor. Telefon ile öğrenildiği kadarıyla yol kapınmış. Yarın sabahtan önce grayder gelmez. İş başa düştü.

Kortizon Hasan'ı biraz açtı gibi. Soluklanması daha rahat. Ancak kalbi daha hızlı atmaya başlıyor. Hemen damar yolunu açmalıyım diye düşünüp, işe giriyoruz hemşire hanım ile birlikte. Damar yolunu açıp, antibiyotik tedavisine de başlıyoruz. Hasan'ın ateşi biraz düşüyor ama kalp atışlarında azalma yok. Ateşin azalmasına bağlı olarak kalp atışlarının da düşmesini bekliyorum. Göğüs kafesi oldukça hızlı bir biçimde yükselip alçalıyor. Dijitalize etmem gerekecek herhalde diye sıkıntıyla düşünüyorum. Son sınıfta asistanlarla birlikte yapmıştık ama burada yanımda kimse yok. Önceliği buhar çadırına veriyorum. Sağlık ocağının bitişiğindeki çay tartım deposundan bir tabaka kalın naylon getiriyor Hüseyin. Kesip bantlayarak odanın ortasına çektiğimiz muayene ma-

sasının üstüne gelecek biçimde yerleştiriyoruz naylon cibinliği. Hasan'ın üzerine inmesin diye tavana ve kapılara bağlıyoruz. Hemşire hanım evden küçük tüpü ve çaydanlığı getiriyor. Muayene masasının hemen yanında alt taraftan buhar üretmeye başlıyoruz. Buğulaniyor naylon cibinlik. Buhar üreteceğiz derken Hasan'ı bunaltmamak için dikkatli olmalarını istedikten sonra, hemşire hanımdan, Hüseyin'den bir Paşaali'den, doktor odasına çekiliyorum. Çalışma masamın hemen yanındaki etajer ders notları ve tıp kitapları ile dolu. Soğukkanlı olmaya çalışarak, laringotrakeit ve dijitalizasyonu okuyorum. Belleğimde kaldığı gibi. Yapabilirim.

Dijitalizasyonu başarı ile uyguluyoruz. Hasan'ın kalp atışları normale yaklaşıyor bir süre sonra. Ateşi de düşüyor. Sabaha karşı uykuya dalıyor. Hüseyin ve Paşaali, hastaların sıra beklerken kullanmaları amacıyla koridora yerleştirdiğimiz banklarda kestiriyorlar. Beni uyku tutmuyor. Her on beş dakikada bir Hasan'a bakıyorum. Nabzını sayıyorum. Hemşire hanım evine giderken "siz de yatın artık Doktor Bey, tehlike geçti" diyor. Yılların sağlıkçısı, deneyimli, biliyor. Ebe hanımlardan birini uyandırmayı teklif ediyor. Hasan'ın başında kalması için. Kibarca reddediyorum. Hasan'ı benim beklemek zorunda olduğumu anlamasını istiyorum.

Sabah sekiz sularında, Hasan'ı ilk gördüğüm andan itibaren düşündüğüm tanıyı, uyguladığım tedaviyi ve buhar çadırını anlattığım, "değerli meslektaşım" diye başlayan bir epikrizi Hüseyin'in eline vererek, Hasan'ı, Hüseyin'in eline vererek, Hasan'ı, Hüseyin'i ve Paşaali'yi Rize Devlet Hastanesi'ne yolluyorum. Yüreğim rahat. Yapmam gerekenlerin hepsini yapamamış olabilirim ama Hasan'a bir zararımın dokunmadığını düşünüyorum. Ve O, dün gecedden daha rahat bir biçimde şimdi hastaneye gidiyor.

Yılın neredeyse iki yüz elli günü yağmurlu geçiyor Rize'de. "Akın var güneşe akın, güneşi zaptedeceğiz, güneşin zaptı yakın" biçimindeki o ünlü dizelerin mutlaka Karadeniz'de bir yerde yazıldığını düşündürüyor bu iklim insana. Yağmurluk , çizme ve şemsiye vazgeçilmez eşyaları, Karadeniz insanının.

Yıllar sonra Bursa'da , Çelik Palas Oteli'nde yağmurlu bir akşamüstü," Yaklaşık iki yıl boyunca böyle bir iklimde yaşadım, bu havaları iyi bilirim" dediğimde, yanımda bulunanlardan yahudi asıllı bir İstanbul zengini" "Londra'da mı?" diye olanca doğallığıyla sorduğunda, belli belirsiz bir gülümseme yayılıyor yüzüme ve hiçbir zaman sözcüklere dökmeyi başaramayacağım bir duygulanımla "Hayır Rize'de" diyorum. Böyle yağmurlu ve güneşe hasret pek çok gün yaşadım Rize'de günün

akşamı kahveye çıkamıyorum. Yorulmuşum. Erkenden yatmak geliyor içimden. Evi, Bursa'yı arıyorum telefonla. Seslerini duymak bana güç katıyor. Biliyorum, tarifsiz kederler içinde olan yalnızca ben değilim. Final Cut bitmeden daha kasetçalarda, uyuyakalıyorum. "I wanna go home..."

İbiş akşam yemeğine çağırıyor. Güveci fırına göndermiş bile. "Raki da hazır Doktor" diye sesleniyor, telefonun öbür ucundan, "sen kendini getir yeter" Bu çağrıya uymamak olmaz. Mahmut öğretmenin evinde toplanıyoruz akşamüstü. İbiş'in kahveye yakın. Bir güzel yiyoruz, güveci ve salatayı. Mahmut'tan kaldığı kadarı ile birer çay bardağı dolusu rakımızı da içerek.

Kahveler kahvehanede içilecek. Belki bir taşlı okey partisi. Fena da olmaz hani. Zaman geçer. Burada tek amaç, biz dışarıdan gelenler için, zamanı çabucak geçirmek değil mi?...

Bu kez sırtım dönük kahvehanenin kapısına. "Hasta var" demesinler istiyorum. Hiç keyfim yok. Hiçbir kanalı doğru dürüst göstermeyen İbiş'in televizyonuna bakarak yitip gitmek telaşı içindeyim. Birden "Shine o you crazy diamond" şarkısının sözleri takılıyor dilime. Bildiğim kadarıyla mırıldanıyorum.

Bir el omzuma dokunuyor ansızın. Hüseyin. Gülüyor. O an, Hasan'ı hiç sormadığım düşünüyorum usuma. "Hasan nasıl" diye soruyorum hemen. "Hastanede mi?" Yine gülüyor Hüseyin. "Allah senden razı olsun Doktor Bey, dile benden ne dersen" diyor ve başlıyor anlatmaya. Kahvehane küçük. Kağıt oynayanlar da içinde olmak üzere kahvedeki herkes, Hüseyin'i dinlemeye başlıyor. Hastanedeki doktor yaptıklarını çok beğenmiş, "Kim bu doktor beni tanıştırsın, Hasan'ın hayatını kurtardı" demiş. Hüseyin'e kendi kartvizitini vermiş, yazdığı notu bana ulaştırırsın diye. "Değerli meslektaşım, hastaya gösterdiğiniz yakın ilgi ve ihtimam nedeniyle tebrik eder, başarılarınızın devamını dilerim. İmza, Dr..." biçiminde bir not var, katvizitte. Kahvede bir anlık sessizlik. Daha sonra kart elden ele dolaşıyor. Birazdan herkes oyuna devam edecek, biliyorum. Keşke hemen başlasalar. Şiddetli bir biçimde ağlamak geliyor içimden. Hiçbir şey düşünemiyorum. Hüseyin, karşı koymama fırsat vermeden sarılıp yanaklarımdan öpüyor. Kahvedeki her kесе meyve suyu söylüyor. Gözlerimden yaşlar süzülüyor yanaklarıma doğru. Bu neyin nesi anlayamıyorum. Görmesinler diye, başımı dereye bakan pencereye doğru usulca çeviriyorum.

Aradan epeyce zaman geçiyor. 1989'un Aralık ayı. Tayinim çıkmış. Rize'den, köylerimden ve son iki yılın dostlarından ayrılma zamanı.

Gitmeden önce bana bir veda yemeği vermek istiyorlar. Adetten. Vedalaşmayı sevmem, söyleyecek söz bulamam. Ancak yapacak bir şey yok. Bu yemeğe katılmam gerek. Fındıklı'dan öteye, sahildeki balık lokantasına gidilecek. Yaklaşık seksen kilometre bir yol. “Ne gerek var” diyorum. “Mahmut'un evinde yer içeriz olur biter.” Olmaz. İlle de oraya gideceğiz.

Bir otobüs ve üç otomobil dolusu yaklaşık kırk kişilik bir topluluk, bana verilecek veda yemeği için Fındıklı'ya gidiyoruz. Doğrusu bu kadar kalabalığı beklemiyordum. En fazla on kişi oluruz diyordum. Bayağı kalabalık olduk. İnsan kendisi için böyle bir etkinlik düzenlendiğinde ne yapacağını şaşırıyor. Daha giderken, otobüste biralar açılmaya başlıyor. Şarkılar, türküler. Bana zorla “Dağlarına bahar gelmiş memleketimin” şarkısını söyletiyorlar.

Lokanta ile önceden konuşulmuş. Üst kat tümüyle kapatılmış. Masalar “U” biçiminde sıralanmış. Bir de benim için buz buldurtmuşlar. Yaz, kış rakıyı buzla içtiğimi bildikleri için lokanta sahibinden rica etmişler. Organizasyon çok güzel. Gecenin ilerleyen saatlerine kadar yenilip içiliyor. Şarkılar söyleniyor.

Dönüş yolunda, gelirken yaşadığımız coşku artık yok. Herkes alkollü ve kimseden çit çıkmıyor. “Yani şimdi sen, yarın yoksun artık öyle mi” diye sessizliği ilk kez buzdolapçı Mustafa'nın kardeşi Şevket bozuyor. Ne kadar duygusal yaklaşıyor hayata diye geçiriyorum içimden. Derken, umulmadık bir biçimde ağlamaya başlıyor. Ardından Hüseyin, otobüsün arka sıralarından birinden kalkarak yanıma geliyor, koltuğun kenarına ilişip yaşlı gözlerle bana birşeyler söylemeye çalışıyor. Tutamıyor kendini o da ağlamaya başlıyor. Bundan sonrası çorap söküğü gibi geliyor. Ben başlıyorum ağlamaya. Neden ağladığımı bilmiyorum. Yakıştıramıyorum kendime. Daha iyi de hissetmiyorum üstelik. Buzdolapçı ağlıyor, İbiş ve gençten bir kaç delikanlı. Mahmut ve Muzaffer gözyaşlarını gizlemeye çalışıyorlar. Tanımaktan sevinç duyduğum öğretmenler. Başlarını otobüsün camından yana iyice çevirmiş, denizi seyrediyorlar.

Ertesi gün ayrıldım Rize'den. “Deli eder bu Karadeniz insanı adamı, kabadayı tavırlı, çabuk köpüren, belli ölçülerde bile olsa beklediğimiz saygıdan uzak, anlaşmanın zor olduğu...Diline, kültürüne, ilişkilerine uzak olduğumuz, sevecenliğine tanık olmak için uzun zamanların yaşanması gerektiği Karadeniz insanı” diye Rize-Artvin Tabip Odası'nın Bülteni'nde yakındığım ilk günlerimi düşünerek, Buzdolapçı Mustafa'nın babası Şevki Amca ile vedalaşmak için dükkanına uğrayıp, artık

göz yaşlarımı gizleyemedim yine yağmurlu, yine güneşe hasret bir kış günü ayrıldım Rize'den.

Hekimliği Rize'nin dağ köylerinde, ilk sağlık ocağımda yaşadım. Ayaklarım orada yere değdi. Hekimliğin yalnızca uğraşsal bir alan olmaktan öte, bir yaşam biçimi olduğunu orada öğrendim.

Yılbaşında Hasan'dan kart geldi. Belli, babası yazdırmış. "Ellerinden operim, Doktor Amca" diye yazıyor. İyiymiş.

Ocak 1996, Bursa

MOR BEBEK

MÜZEYEN SOYALP

Toprak hamur gibi. Nisan yağmurlarını emip; besliyor üzerindeki düğün çiçeklerini, ayrık otlarını, küçücük mavi bahar çiçeklerini. En çokta o maviş çiçekleri seviyorum. Çamur kokusu, ot kokusu, yağmur kokusu, ağaç fışkınlarının kokusu. Hepsi öyle bi güzel harmanlanıyor ki! Güneş, bütün bahçeyi kaplamış. Maviş çiçekler yer yer öbeklenmişler. Kimini tavuklar gagalamış, kimini kocaman insan ayakları. Maviş çiçeklerden toplayıp anneme versem, sevinip okşar mı beni? -Maviş çiçeklerimi kabul et anne. Anlamıyor musun o maviş çiçekler benim anne. Ben de küçücüküm onlar gibi. Bir üfürsen solacaklar, parmaklarının arasına alsan kırılacaklar. Küçücük anne, küçücük. Sarıl bana, ama örselemeden. Gülerek, küçük küçük nefeslerle kabul et anne maviş çiçeklerimi. Ayşe gibi mor değilim ama küçük ve maviyim. -

Annemin çılgınlıkları bütün bahçeyi sardı yine. Sanırım yine Ayşe morardı. Ayşe de ne kadar çok benziyor şu maviş çiçeklere. Küçücük, güçsüz ve mor. Ben de öksürüyorum ama morarmıyorum, Ayşe morarıyor. Ayşe morarınca annem başlıyor ağlamaya. Çılgık çılgına “getirin oklavayı, getirin oklavayı!” diyor. Ablam bi koşu getiriyor oklavayı. Oklavayı önce beşiğe sonra da Ayşe’ye yavaş yavaş dokunduruyor. Öyle komik görünüyor ki annem o an. Elinde asasıyla büyü yapan bir cadı sanki. Annemin neden ağladığını bir türlü anlamıyorum.

Başladı yağmur taneleri pıt pıt damlamaya, dut ağacının yaprakları arasından kayarak. Saçlarım sırlıslıkla ıslak. Kocaman açıyorum ağzımı, bir yutabilsem yağmuru. Kimi gözüme, kimi burnuma, kimi de dudağıma çarpıp kaçiveriyorlar ağzımdan. Bir yutabilsem yağmuru. Şimşekler çakıyor, gök kızıla boyanıyor. Tanrılar homurdanıyor, kızdılar tabi anneme. Bu kadar çokken Tanrılar, alır mısın eline oklavayı! Bi koşu gireceğim eve, ama çamur bırakmıyor ki ayağımı. Kapıyı açan annem kıpkırmızı, kaşları çatık. “Allah kahretmesin seni. Çamur içindesin yine. Yıka ayaklarını çeşmede, at elinden de o otları , öyle gir içeri!” Neden kızıyor annem, anlamıyorum bir türlü.

Dün akşam Nezihe teyze bize geldi. Annemle mırıl mırıl bir şeyler konuştular. Annem yine ağlıyordu. Bir ara “Ayşe ölecekmiş” dedi. - Ölsün! Annem, hep bunun için mi ağlıyor? Şu büyükler ne tuhaflar. - Nezihe teyze kocaman bir tencerede su kaynattı içine kül rengi bir çubuk koydu. Su kaynadıkça kül rengi çubuk başladı yavaş yavaş erimeye. Suyun üzerinde öyle güzel görüntüler oluştu ki! Bulutlar , bebekler, küçük maviş çiçekler, kaysı ağaçları...Annem başındaki tülbendi çıkardı, önce Ayşe’nin başını okşadı sonra da tülbendi beşiğin üzerine gererek bağladı. Nezihe teyzeyle birlikte mırıl mırıl dualar okudular. Nezihe teyze, delikli kepçeyle suyun üzerindeki kül rengi resimleri

teker teker topladı. “Bismillah” deyip, döktü tülbendin üstüne. Kayboluverdi o güzelim resimler. Çiçekler, ağaçlar, bebekler. Kocaman bir topaç oluverdi. Nezihe teyze bir çığlık attı. “Cinler, cinler, cinler toplanmış!” diye bağırıyordu.

-Babam bi gelirse, annem ağlamaz artık.-

Bugün büyükannem çörek getirdi. Yuvarlağın birini parçalayıp, verdi ablamla bana. Oturduk dut ağacının altına, bir yandan çöreklerimizi yiyoruz, ablam hikayesini okuyor bana. Çöreğini bitince sustu. “Çöreğini verersen, devam ederim.” -Okşasana beni anne. Masallar anlat. Masallarında kurtlar yemesin kuzuyu. Anneler öpsün yavrusunu. Ayşe de anlıyor belki öptüğünü, ama, ben de anlıyor ve istiyorum öpmeni. Saçlarımı okşa anne, dizine yasla beni. Kesik baş yuvarlanmasın oradan oraya. Korkuyorum anne, korkutma beni, sarıl bana, okşa beni. Masallar anlat, ablam gibi çöreğimi istemeden. Çöreğimi isteyince korkuyorum anne, korkuyorum aç kalmaktan. Açlıktan korkuyorum anne. -Babam bi gelirse. Okula da gönderir, okumayı da öğrenirim, işte o zaman çöreklerimi alamaz ablam. Ne kadar akıllı, becerikli, üstelik okumayı da biliyor! Yerden kalktı, asılıp kopardı dutun dallarından. İki dalı birbirine bağladı, çamurdan da bir kafa yerleştirdi. Sonra kağıttan elbiseler yaptı bebeğe. Kağıt elbiseleri boyadı renk renk. Mine'nin bebekleri gibi değil, yine de çok güzel.

Mine'nin bebekleri renk renk. -Bebekler renk renk olur. Ablam kırmızı ben de maviyim. Ayşe morarınca annem niye korkuyor? - Mine gelirken bütün bebeklerini getiriyor. Kırmızı, beyaz, mavi, yeşil, sarı...Dut ağacının altına diziyor bebekleri. Bazen bebeklerden birini koyuyor avucuma. Minnacık. Kollarını bacaklarını çeviriyorum, bi güzel dönüyorlar. Hemen aliveriyor bebeğini. “Kırsarın!”

-Babam bi gelsin, okula da gönderecek, bebek de alacak, kızamık şekeri de!-

Aklımda hep Mine'nin bebekleri. Dokunmasam da onları seyretmek bile o kadar güzeldi ki! Ablam okulda, Ayşe morarıyor, annem yine ağlıyor, Mine de gelmiyor artık. Annesi demiş ki “onlar boğmaca, gitme yanlarına, bebeklerin ölür.” Dut ağacının altında oturup kısıyorum gözlerimi; kirpiklerimde mavi, mor, kırmızı, sarı, yeşil noktacıklar uçuşturuyor güneş. Tıpkı Mine'nin bebekleri gibi.

Tezgahın üstünde nar gibi kızarmış çarşı ekmeği, sahadanda sucuk. Kokuları bütün dükkanı kaplamış mis gibi. Amcam taburesinden kalıp, elime sıkıştırıyor on kuruşu. “Hemen git eve, kızlar çıkmaz çarşıya, öğretemedi ananız !” İçim kıpır kıpır, on kuruş yakıyor avucumu. Artık

babamı beklemem gerekmeyecek bebek için. Bir solukta bakkaldaydım işte. Vitrinde dizilmiş renk renk bebekler, kavonozlarda kızamık şekerleri. Ayşe gibi mor bir bebeğe dikiyorum gözümü. “Onu istiyorum!”

Annem mor bebeğimi görünce çok şaşırıyor. “Nereden aldın onu ?” “Bakkaldaan !” “Para?” “Amcam verdi.” Bağırıyordu avaz avaz. “Canın çıkmasın senin, evde ekmeğe para yok, sen bebek alıyorsun. Benim kızların ikisi de aptal.”

Gözlerim dolu dolu. Bebek elimde eriyor sanki. Annem neden kızıyor anlamıyorum bir türlü. Dut ağacına koşuyorum. Toprağı eşeleyip bebeğimi gömüyorum.

SHİRE TÜNNE - SÜT YOK

NECDET TAMAMOĞULLARI

-Gelmekle iyi etmedin. Acı çekeceksin. Ölmüş görüneceğim.

Gerçekte ölmeyeceğim oysa.

Susuyordum.

-Anlıyorsun değil mi? Yol uzun.

Bu bedeni taşıyamam.

Çok ağır.

Susuyordum.

-Bırakılmış eski bir deniz kabuğu gibi olacak kalıbım.

Eski deniz kabuklarına acınmaz ki.

Küçük Prens- Saint EXUPERRY

Bu defteri Hakkari'deki tek kitapçıdan aldım. Buraya ilk geldiğimde Ferit Edgü'nün "O" sunu sorduğum kitapçıdan. Kitapçı, Süryani değildi. Süryani kitapçı, diğer Süryanilerle birlikte gitmişti.

İlk kez bir şeyler yazmaya başladım. Şimdiye kadar hiç zaman bulamamıştım. İki gün önce Üzümlü mülteci kampındaki görevimden "İhtiyaca binaen" alındım. Kahverengi süpürge saçlarını bir araya zor toplayan sağlık müdür yardımcısı bayan imzalamış yazımı. "Beni görevden almışsınız" diyorum. Gözlerinin içine bakıyorum. "Bugün Cumartesi, herhalde çalışmayacaksınız" diyor gayet tedirgin bir sesle. Gözlerimi çekmiyorum. Bulantıda olduğumu anlıyor. "Çalışacağım" diyorum büyük bir sakinlikle.

Sevdiğim kadınla gönüllü çalışıyorduk Üzümlü mülteci kampında. Onun gözyaşlarını ve sarılışını unutmak olanaksız. "Ama haksızlık bu, sen bir şey yapmadın ki?"

Haksızlık ne demek acaba? Nasıl geçer sözcüklerde? Hele yüz binlerin aç sefil, ölümle kardeş yaşadığı şu kampları gördükten sonra nasıl bir yer, anlamı olabilir ki?

Haksızlık benim göz küreleri çökmüş, derileri buruş buruş kurumuş bebelerine süt isteyen annelere, dudaklarımdan dökülen, sağdan soldan öğrendiğim o iki sözcükle başlamadı mı:

SHİRE TÜNNE- SÜT YOK.

I

Soğuk. Karanlık çökmüş. Üşüyorum. Herkes gibi. Çadırın yanında ateş yakılmış. Şoförümüz İsmail'in ceketini verdiği çocuk arada bir

çevreden çalı çırpı topluyor, ateşi beslemeye çalışıyor. Sigara içiyor. Sonradan farkediyorum. Kimi zaman yerdeki izmaritleri topluyor. Herkes ateşin başında. Çocuğun kim olduğunu soruyorum İsmail'e. İsmail'in dudakları, yüzü süreklili gergin. Dokunsan ağlayacak sanki. "Doktor bey, burada kalsın. Kimsesi yokmuş." Diyor. Herkes korkunç bir deprem görmüş gibi çaresizlik taşıyor sanki. Konuşmuyorum bir süre. Sonra çocuğa dönüp aç olup olmadığını soruyorum. Başını sallıyor. Yanımızdaki peynir ekmekten veriyoruz. Yiyecek başka bir şey yok. İştahla yiyor. Onu seyrediyorum. 13-14 yaşlarında gösteriyor. Bozuk bir Türkçe ile Kuveyt'te savaştığını, babasının, ağabeylerinin savaşta öldüğünü anlatıyor. Saddam'dan nefret ettiğini söylüyor. Bakıyorum yüzüne. Anlatırken yüzünde hiçbir ifade değişikliği görmüyorum. Yüzünde acı da yok, nefret de. Sanki çok uzak bir şeyleri, sanki hiç yaşamadığı, etkilenmediği şeyleri anlatır gibi. Kosinski'nin "Boyalı Kuş"u geliyor aklıma birdenbire. Savaşın içinde yiten bir çocuk. Yitirilmiş bir çocukluk. Bir daha asla geri gelmeyecek.

II

Derecik mülteci kampındayız. Şemdinli'ye 60-70 km uzakta. Bu yolu 8 saatte çıktık. Her taraf çamur deryası. Üç kez çamura battı ambulansımız. Hepsinde de yoldaki askerlerin yardımıyla kurtulduk. Ancak akşamüzeri varabildik Derecik'e. Sabah Şemdinli'de Yüksekova'dan gelecek bir başka ekibi bekliyorduk kaymakamlık emriyle. Oysa bir yerden gitmek gerekiyorsa, gidilmelidir. Hep bunu yaşıyorum. Bekleyemem. Yollar hep çağırıştır beni. Beklemek benden değildir. Gidilmelidir. Kimseyi beklemeden ekibi toparlayıp yola çıktık.

Sekiz saat sonra bir tepeyi dönerken çadırlar görünmeye başladı. Tepeyi dönünce askerler bizi durdurdular. Mülteciler her ambulansla ilaç, yiyecek olduğunu düşünüp yağmalyorlarmış. Ambulansı bırakıp yaya gitmemizi, gece de ambulansı alabileceğimizi söylediler. Bir çavuş bunu öyle içten, öyle heyecanla söyledi ki, ekibi indirip yürümeye başladık. Derecik deresinin öte yanında bekletilen mülteciler giderek daha net görünüyordular. Dere üzerindeki köprüyü askerler tutuyorlardı. Karşılarında uzun kuyruklar yapmış mülteciler...

III

Bizden önce Yüksekova'dan iki doktor gelmiş kampa. Hemşiresi, sağlık memuru, steteskopu, ceketini, ilacı olmayan iki pratisyen doktor. Ateşin başındayız. İkisinin de saçları, sakalları birbirine karışmış. Kızıl sakallı olanın gözleri ateşin içinde uzak, yaşanmamış, sanki eski bir zaman masalı anlatır gibi, fısıltıyla bir şeyler anlatıyor. Kamptakilerin

çoğunun ishalleri olduğunu, su olmadığından dereden su içildiğini, ellerinde hiç ilaç kalmadığını, her sabah çocuk ölümlerinin anne babaları tarafından önlerine atıldığını, kamp içine kurdukları sağlık çadırının mülteciler tarafından yağmalandığını, herkesin bir ilaç ama ne ilacı olursa olsun bir ilaç alabilmek için birbirini ezdiğini, bu arada tansiyon aleti, stetoskop ve ceketlerinin de alındığını söylüyor. Yüzüne bakıyorum. Yüzüne yansıyan alevlerden sanki bir eski zaman masalcısını seyrediyordum gibi geliyor bana. Hiçbir şey söyleyemiyorum. Bazen sözcükler insanı yaralar ya hani, susarsın. Dokunursun belki de o insana en fazla. Dokunamadım da. Oturduk öylece. Kimse konuşmadı. Hepimiz sessizlikte ortaklaştık.

Gece ikinci ekip de geldi arkamızdan. Bizden önce gelen doktorlar hiç beklemeden gittiler ikisi de gelen ambulansla. Buralarda neler yaşadıklarını düşündüm arkalarından. En çok da çocuk ölümlerini. Ölü çocuk yüzlerini. Küçük Prens geldi aklıma. "Ama deniz kabuklarına acınmaz ki." Çocuk cesedi. Deniz kabuğu Ben ki kendi çocuğunu bırakıp gitmiş bir adamdım. Nerede bir çocuk görsem Ezgi, kızım gelirdi aklıma. Nasıl dayanacaktım bunca deniz kabuğuna.

IV

Buraya gelir gelmez kampı gezdim. Her taraf çamur deryası. Ayakbatsız çocukların morarmış ayakları. İleri derecede su kayıpları, gözleri içeri çökmüş, kiminin derileri buruş buruş, besinsiz kalmış aç çocuklar. Binlerce insana tek tek sayılabilecek kadar çadır. Bu çadır da tıklım tıklım sığışmaya çalışan insanlar. Kimi yerde yemek pişiriliyor. Ne yiyorlar diye merak ediyorum. Bakıyorum, patates haşlanıyor. Hemen hemen her yerde patates. Sonradan öğreniyorum. Bu patatesi asker kendi erzağından dağıtmış. Daha yeterli yardım ulaşmamış buralara. İnsanlar çok yorgun, bitkin, kızgın görünüyorlar. Herkes bir şeylere sarınmaya çalışıyor. Battaniye, çarşaf, naylon parçaları, yırtık pırtık ceketler, paltolar. Üç dört gün olmuş buraya geleli. Çok geniş bir alana yayılmışlar. Büyük bir kısmının başlarını sokacağı hiçbir şeyi yok. Açık arazide kümeleşmişler. Yanlarında birkaç kapkacak. Geziyorum. Yabancı olduğum belli. Beni gazeteci sanıyorlar. Çevremde kümeleşip "Açız" diyorlar garip bir mülteci diliyle. İngilizce, Arapça, Kürtçe, Türkçe karışık bir mülteci dili. "Türküm, doktorum" diyorum. Türkmenler özlerinin Türkiye'ye çok kırgın olduğunu anlatıyorlar. "Kardeşlik biz sizinle, niye bizi buralarda tutuyorsunuz?" diye soruyorlar. "Siz özümüzü aç bıraktınız. Bebelerimiz her gün öleler, yahşiler her gün öleler, arvatlar her gün öleler, kardeşlik bu mudur?" "Düzelecek, düzelmeli" diye bir şeyler geveliyorum. Susuyorum sonra. İnsanlar ardı ardına konuş-

yor.Çevre köylüler bir çuval buğdayı bir milyon liraya satıyormuş onlara. Yiyecek karşılığı ellerindeki videoları, teypleri, altınlarını almışlar. Çok para verenlerin bir kısmı Şemdinli'ye, Hakkari'ye kaçırılmış. "Bunları beklemezdik" diyorlar. Kucağında bebelerini taşıyan genç bir kadın bağıyor en çok. Kadının başını okşuyorum, hiçbir şey demeden. Kadın şaşırıyor, susuyor. Bebelerini alıyorum kucağıma. Bütün bebeler Ezgi'dir. Kucağıma alıyorum Ezgi'yi. Sarıyorum Onu. Susuz kalmış. Göz küreleri yumuşamış. Emmesine bakıyorum. Küçük parmağımı somuruyor. Aç. Birdenbire bir çaresizlik ve utanç duygusu kaplıyor içimi. "Benim bu insanların burada bulunuşunda hiçbir katkım, sorumluluğum yok ki, neden utanıyorum böyle" diye geçiriyorum içimden. Hemen serum takılması gerektiğini düşünüyorum. Bebeyi alıp karşıya geçiriyorum köprüden. Annesi yanımda. Bu arada yeni doktorların geldiğini öğrenen insanlar köprüye yığılıyorlar. Askerler zor zaptediyorlar insanları. Binlerce insan doktora muayene olmak istiyor. Biz ise üç doktoruz. Geri dönüp çocukların içinden acil durumda olabilecekleri seçip, askerlere izin vermelerini söylüyorum. Askerlerden ambulansı getirmelerini istiyorum. Getiriyorlar. İlaçların içinde serum arıyorum. Yok. Yok. Yani tünne. Yani çünne. Yani yine bir şey yapamıyorum.

V

Ertesi sabah hemen ekibi toparlıyorum. Elimizde ne kadar ilaç varsa bir yere yığıyoruz. Çadıra gereksinimiz var. Ortada başvurabileceğim hiçbir sivil yetkili yok. Ne yapabileceğimi bilemiyorum. Dağın başında yapayalnız hissediyorum kendimi. Ekibe bakıyorum. Herkes suskun. Gözüme askerler ilişiyor. Başlarında bir asteğmen var. Adı Bülent. Çadır istiyorum ondan. Önce elinde çadır olmadığını söylüyor. "Bir şeyler yapmalı" diyorum. Bebeleri, hastaları anlatıyorum. O da çaresiz. Ama benim burada bulabildiğim tek yetkili o. "Bir şeyler yapmalı" diyorum. Gözüne erlerin ve kendisinin yattığı çadırlar ilişiyor. Hemen emir veriyor. Üç çadırın hemen sökülüp doktorun uygun gördüğü yere kurulmasını söylüyor. Sonra dönüp yüzüme bakıyor. Anlaşıyoruz, mutlu oluyoruz. Üç çadırı köprünün yanına kuruyoruz askerlerle. Birini ilaç çadırı yapıyoruz. Bütün ilaçları içine yığıyoruz, seçiyoruz, sınıflıyoruz. Hep beraber. Ekipten bir ilaç sorumlusu oluyor. Diğer çadırlardan birini çocuk çadırı, diğerini kadın doğum çadırı yapıyoruz. Ekipte korkunç bir gayret görüyoruz. İşe başladık ya. Herkes birbirinin moralini yükseltiyor. Ancak, sadece üç doktoruz. Binlerce insana bakmak olanaksız. Kampın içinde Irak'lı doktorlar olabileceğini düşünmüyoruz. Kampa gidiyorum. İki kadın doğumcu, üç çocuk hastalıkları uzmanı, iki pratisyen hekim olduğunu söyleyen insanları alıp, köprüden getiriyorum. Böylece hem doktor sorunumuzu, hem de dil sorunumuzu aşabi-

leceğimizi düşünüyoruz. Oturup konuşuyoruz. İş bölümü yapıyoruz. Iraklı doktorlara ilaç çadırındaki ilaçlar hakkındaki bilgi veriyoruz. Reçete kağıdı sorun oluyor. Kağıt arıyoruz, bulamıyoruz. İlaç kutularını alıp yırtıyoruz. Böylece en ideal reçete kağıdını da buluyoruz. Her sorunun bana iletilmesini istiyorum. Hava kararınca kadar iki üç bin insanı muayene ediyorum. Bu arada ilk yabancı sözcükleri öğreniyorum. "Derman tünne." İlaç yok. "Shire tünne" Süt yok. Mama yok. Özellikle ishal ilacı yok. İki çocuğumuz doğuyor kadın doğum çadırında. "Hoş geldin bebek, yaşama sırası sende." Diyorum içimden. İkisi de kız. Çocukların ailesi çocuğun adını koymam için ısrar ediyorlar. Birine sevdiğim kadının adını koyuyorum, diğerine de kızımın. Ama öteki çocukların durumu korkunç. Mutlaka serum bulmalıyız. Mama bulmalıyız. İlaç bulmalıyız. Eksiklerin listesini yapıyoruz. Uzun bir liste. As-teğmen Bülent'e gidiyorum. Telsizle kaymakamlığa bildiriyor isteklerimizi. Durumu anlatmaya çalışıyor. Bu arada Şemdinli Sağlık Ocağında-ki Dr. Murat Müslüman geliyor aklıma. "Tanrı dağı kadar Türk, Hıra dağı kadar Müslüman, Dr. Murat Müslüman." Kampta ilaç var mı? Serum var mı? Diye defalarca sormama rağmen, kayıtsız kalıp "Orası ilaç dolu" diye yanıt veren doktor. Bir yandan korkunç öfkeleniyorum, bir yandan da anlamaya çalışıyorum onu. Bir insan, hele bir doktor nasıl kayıtsız kalabilir böylesi bir duruma. Bir türlü çözemiyorum. Belki çıkıp buraları görmemiştir diye düşünüyorum. Yine de bir hafta sonra onunla karşılaştığımızda içimdeki bulantıya engel olamıyorum. Ko-nuşmuyorum.

Karanlık çökünce elimizdeki fenerlerle ilaç çadırımıza girip elimizde kalan son ilaçlara bakıyoruz. Hemen hemen hiçbir şey kalmamış. Ekip yorgun ve darmadağın. Hepsi genç insanlar. Suna hemşire bitap, hiç konuşmuyor. Aynur hemşire "Dua edeceğiz, ilaç gelsin" gibi bir şeyler yapmamı bekler gibi. Telsizle haber ilettiğimi, yarın mutlaka ilaç geleceğini anlatıyorum. Bu arada Hakkari'den Kürtçe bildiği için yanıma verilen sağlık memuruna takılıyor gözüm. Gün boyu o circuna içinde hastalardan kaçtığını ve neredeyse hiçbir şey yapmadığını ayırıyorum. Neden hastalara pansuman yapmadığını soruyorum. "Ama Doktor Bey, hepsi mikroplu bunların." Diye yanıt veriyor. Yüzüme bir tokat vurulmuş gibi irkiliyorum. Ekibe bakıyorum, hepsi de şaşkınlıkla bakıyor. Sonra büyük bir sakinlikle neden kadınlara enjeksiyon yapmadığını soruyorum. Bana kızgınlıkla "Ama abdestim bozuluyor, Doktor Bey" diye yanıt veriyor. Önce ona bir şeyler anlatmayı düşünüyorum, sonra vazgeçiyorum. "Akrep gibisin kardeşim" salt bir şiirdi değil mi? Kararımı veriyorum. Yarın bulabildiğim ilk arabayla buradan gidecek.

VI

136

İlk gece nöbeti için ekibin fikrini soruyorum. Bölünmeye razı olmuyorlar. Hep beraber ambulansa kalıp gece gelen hastalara bakmaya karar veriyoruz. Bu arada çadırdaki hastalara da daha kolay hakim olacaktık. Çadırdaki hastalara gidiyoruz. Bunları gündüz ayırdık. Gözümüzün önünde kalmalarını daha uygun bulduğumuz hastalar. Yeniden muayene ediyoruz. Daha sonra Iraklı doktorlar kampa gidiyor. Dr. Erol'u nöbetçi bırakıp ambulansa gidiyoruz. Üç battaniyeyi bölüşüyoruz. Dr. Mehmet ile bana bir battaniye, şoförümüz İsmail'e bir battaniye, Aynur ile Suna hemşireye de bir battaniye düşüyor. Ancak, üşüyoruz. İsmail'e kaloriferi çalıştırmasını söylüyorum. Benzinimizin çok az olduğunu ve harcamayacağını anlatıyor. İkna oluyorum. Titreye titreye uyumaya çalışıyoruz. Bu arada camdan dışarıya bakıyorum. Onlara. Onlar. ...Kürt? Türk? Müslüman? Hıristiyan? Hayır, hayır. Onlar sadece insan. Hasta ve yardıma muhtaç. Aç ve susuz. İnsan. Onlar uyuyabiliyorlar mı acaba? Ateşler yakmışlar yer yer. Çevresinde ısınmaya çalışıyorlar. Aklıma Tanrı geliyor. Bir Müslüman nasıl açıklar acaba durumu? Tanrı onları sınıyor mu? Tevekküllerini mi ölçüyor acaba? Bir gece dördüncü ve sağ kalan son çocuğa serum taktığımız bir kadına bu soruyu soracaktım. Bir şeyler söyleyecekti kadın ve aslında ona saygısızlık etmemeye çalışırken, onu dinlemeyecektim de. İnleyen dokuz on yaşlarındaki kız çocuğunun yüzündeki görüntülere dalacaktım. "Kızım senin yaşına gelecek bir gün" Saçlarını okşayacaktım. Ezgi'nin saçlarını okşar gibi. Bir yandan üşüyoruz hepimiz. Çadır soğuk. Toprağa sadece bir battaniye serebilmişiz. Kız onun üzerinde yatıyor. İnliyor. Kadın Tanrıyı anlatıyor. Ben kızımı mı düşünüyorum? Belki. Annesinden boşanalı beri çok az görebiliyorum. Ve onu bu dünyadaki her şeyden çok seviyorum. Bunu ona söylediğimde kimi zaman anlamsız kalıyor. Bunu biliyorum. Ama o zamanlar da çaresizdim şimdiki gibi. Bizi aşan ne kadar çok şeyler var yeryüzünde...

Uyumaya çalışıyorum. Daracak yerimde kocaman gövdemle dönüp duruyorum. Uyuyamayacağım. Bir sigara. Kaç paket içtim acaba? Mülteciler uyuyabildiler mi? Bugün yüzlerce insan Şemdinli'ye gönderilmeyi istedi. Hasta olan da, olmayan da. Sadece doktor varakası ile iniliyor Şemdinli'ye. Hepsi inmek istiyor. Hepsinin umudu oraya inip sıcak bir yemek, sıcak bir oda bulabilmek. Bu gün ise ancak bir iki araç çıkabildi buralara. Ben de durumu en acil olanlardan on, on beş kişiyi gönderebildim. En acil durumda olanları seçmek; hasta olmadığı halde çok ısrar edenlere "No" diye bir şeyler anlatmak; sadece ilaç yazabildiğim varakalara helva tenekesi, ayakkabı, battaniye, mama, süt, çadır, naylon yazmam için yalvaranlara o garip mülteci diliyle olanaksızlığını

anlatmaya çalışmak, annelerin sitemle "Eh, memnun" diyerek dönüp gitmeleri insanların gözleri kırgın, kızgın, küskün...Korkunç yükler bunlar. Hepsi sıcak yerlere yerleştirilmeli, hepsi sıcak aş bulmalı, hepsine süt, mama, ilaç bulunmalı. Yine mi utandım acaba? Ne kadar tanıdık bir duygu olmaya başladı, utanmak. Su içerken, bir şeyler yerken, geceleri ekiple ambulanda uyumaya çalışırken. "Shire tünne, derman tünne" derken. Uzaktan ekmek dağıtımını seyrederken. Bir çocuğun ölümünü engelleyemez durumdayken. Bir hamilenin düşüğünü durduramaz, kanamasına karşı elim kolum bağlıyken. Hep buna benzer duygular içinde olacaktım. Utanacaktım. Kendime kızacaktım. Arkadaşlarıma...Saddam'a...Özal'a...Sağlık Bakanlığına...Unicef'e...Fransızlara...Alet edenlere...Alet olanlara...Çok kızacaktım insan yaşamını politik malzeme olarak kullananlara ...Çok...En çok da görev sürem bitip de gitmem gerektiği zaman utanacaktım. Gitmeyecektim. Gönüllü kalacaktım.

VII

Gün doğarken kalktık. Uyumamıştı da zaten. Gece böcek ısırılmaları için gelenlere tedavi verdik. Bir de doğum için gelen bir annenin doğumuna yardımcı olduk. Birazdan Irak'lı doktorlar da geldi. Dünü yeniden konuşup değerlendirdik. Ancak ilacımız bitmişti. Dün binlerce mülteciye bakmıştık. İlacı beklemek durumundaydık. Yine de muayenelerin yapıp reçetelerin dağıtılması, ilaç gelince de o reçetelere göre ilacın dağıtılabileceğini düşündük. Öyle de yaptık. Zaten köprünün karşı tarafında binlerce insan birikmişti. Grup grup insanları alıp muayenelere başladık. Aklım fikrim gelmeyen ilaçlardaydı. Saat 11.00 civarında bir kamyonet geldi. Ekmek, peynir, helva vb. yardım malzemesi getirmiş. Ancak malzemenin içinde ilaç yokmuş.

Bu arada Tifo düşündüğüm bir hasta. Orta yaşlı. Yaş toprağa serilmiş bir battaniyenin üzerinde muayene ettim onu. Karaciğeri, dalağı büyümüş, kabızlığı var. Anlatıyorum. İlaç yok. Belki bu gün ilaç gelebilir. Minnetle bakıyor. Neden? Bu yarım ağız umut mu, onu böyle minnettar kılan. Battaniyenin üzerinde elleri, ayakları ve yüzünün bir kısmı yanmış genç bir çocuk yatıyor. Napalm mı? Önceden görmedim, bilemiyorum. Yanında dudakları, dili, elleri morarmış kalp yetmezliğinde bir yaşlı kadın. Ve bir çocuk. Kolları, bacakları yanık içinde. Babası yeşil gözleri ile nefret içinde bakıyor bana. Anlamak istiyorum. Neden bunca nefret içinde bakıyor diye. Çekmiyorum gözlerimi. Gözlerinin içine bakıyorum. Sonra anımsıyorum. Pansuman malzemesinin olmadığını söylediğim adam. "Ölecek" diyor, kucağındaki çocuğu gösterip. Çocuğun gerçekten ölebileceğini biliyorum. Ağızdan

ilaç başladığımı, mikroplardan korunacağını anlatmaya çalışıyorum. Gözlerini iyice diyor gözlerime. "Ölürse sorumlusu sensin" diyor. Saniyeler içinde önce şaşırıyor, sonra öfkeleniyor, bir şeyler söylemeye çalışırken susuyorum. "Neden ben?" diye düşünüyorum. Sonra herkes kadar sorumlu olduğumu anımsıyorum. Anlıyorum. Konuşmuyorum. Ertesi gün bir araçla Şemdinli'ye gönderecektim adamla çocuğunu. Çocuğu ölmeyecekti. Günler sonra Şemdinli çıkışında ambulansımızı durduruyor elini uzatıyor. Teşekkür ediyor, kendi dilinde. Yüzüne bakıyorum. Genç. Sert yüz hatları var. Ne elimi sıkarken ne de teşekkür ederken yüz hatları hiç gevşemiyor. "Yıllardır savaşınlardan" diye düşünüyorum. Sanki doğal karşılamak gerekir gibi geliyor bana. Ama o nefret dolu bakışlarını hiç unutamıyorum. Yük bindiriyor omuzlarıma.

VIII

Uzaktan bakıyorum. Ölülerini gömüyorlar. Mezardakilerin hepsi erkek. Sessizlik. Ağlama yok. Yakınma yok.

Ölüm anlamsız.

Yaşam anlamsız.

Sözcük darda.

IX

Şemdinli'deki Derecik mülteci kampına Bakanlık emri ile gelmiştim. On günlük bir görevdi. Görev tarihinin sonunda gönüllü kalmak üzere, sevdiğim kadın ile birlikte dilekçe verdik. İstana ateşe belki biraz daha çalı çırpı olabilmek, belki yaşamının ve ölmenin daha soylu, insanın biraz daha değerli bir varlık olduğunu görmek için. Belki o kurtulamadığım utanç duygusunu biraz hafifletmek için. Daha sonra Üzümlü mülteci kampında çalıştım. "İhtiyaca binaen" görevimden alınıncaya kadar. Hakkari Merkez mülteci kampına alındım. Burası Saddam'ın üst kadrosu olduğu söylenen kişilerin kaldığı bir kamptı. Koşulları çok iyiydi. Kendimi kızığa alınmış hissettim. Günde bir iki muayene geliyordu. Burada çalışmak istemedim. Bir hafta sonra da direnmem nedeniyle 41.Sınır taşındaki mülteci kampına göndermek lütfunda bulundular. Nazım, gönüllü olmanın ne kadar zor "Zor zenaat" olduğunu hiç bilemedi. Gönüllü. Potansiyel tehlike. Art niyetli. Buraya koşarak tüm içtenliğiyle gelen, yeri geldiğinde kazma kürek çalışan (Öyle değil mi Dr. Abdullah Bey?) insanlara tehlike gözüyle bakıldı. Ancak gerçek bir açmazdaydılar. Çünkü herşeyi gönüllülerin omuzladığını biliyorlardı. Ancak yüzyıllardır süre gelen gelenekleri vardı. Emir vereceklerdi. İn-

sanlar çalışacaklardı. Ama çalışmayanların sayısı epey kabarıktı. Öyle bir kargaşa yaşandı ki belki bir gün herşey yazılır , çizilir, anlatılır.

Doktor Torin, Doktor Hakem, Dr. İbrahim...Daha binlercesi. "Gözle-rinden, gözlerinden operim" diyen bir şairimiz vardır bizim. "Dayan tırnak ile, diş ile" diyen bir şairimiz. Umarım dayanmışsınızdır. Umarım yaşıyorsunuzdur. Ne zaman dünyanın her hangi bir yerinde bir mülteci olayı olsa yüreğimin bir yanları acıyor. Sizleri anımsıyorum. Ne yapalım ki çağımız kanlı, çağımız kirli. Egemenlerin elinde birer oyuncak sanki insan. Ancak kamplarda yaşadığım günler insana olan güvenimi bir kez daha tazeledi. Bir kez daha inandım insana. İskenderun'dan Dr. Belkıs ve Dr. Mehmet Ali, İstanbul'dan Dr. Sinan, Yüksekova'dan Dr. Erol, İzmir'den Dr. Ali ve Dr. Abdullah, İskenderun'dan Aynur ve Suna hemşire, Hatay'dan şoför İsmail kardeşim...Hele sevdiğim, sen: Yüre-ğimin insan türküsü.

ŞAİRİN ÖLÜMÜ

NECDET TAMAMOĞULLARI

Git. Bir ilkokul çocuğuna Sivas'ı sor. Sana Pir Sultan'ı söyleyecektir, Hızır Paşa'yı değil. Yarın da "Sivas?" diye sorulduğunda akla ilk gelen Asım BEZİRCİ, Metin ALTIOK, Behçet AYSAN ve diğerleri olacaktır.

2 Temmuz 1993 benim için bir yıl önceden başlar; bir yıl önceki Pir Sultan Şenlikleri'nden. Bozkırlardan, dağlardan -bir tür yalnızlıktan- geçip, Banaz'a -çoşkuya, dirence- vardığımda beni sarmalayan kalabalığın dostluğuyla ürpermiştim. Kadınlar, çocuklar, gençler, türküler, deyişler...Hele İsmail KAYA'nın genç ekibinin semahları...Yüzyıllardan gelen sevginin, dostluğun yürekten insana, insandan yüreğe yalın, gösterişsiz ve o ölçüde sarsıcı akışı...Ben böylesini görmemişim. Orada yalnızlığım bitti. Daha bir sevgiyi yükledim, daha bir umudu, daha bir dostluğu, kardeşliği...Ve bir yürek çarpıntısında bekledim bir yıl sonrasını.

O gün geldi...Ve ateşi gördüm. Ve kıyımı gördüm. Ve onlar İsrail borularını çaldırdılar kıyamet adına. Ve cehennem indirildi dar, bağnaz kafalardan yeryüzüne. Ve onlar ki şiire, sevgiye, gündüzün ışığına, belki bir karanfile düşman...Ve yanmış cesetler gördüm, boğulmuş fidanlar...Gözlükleri halen yüzlerinde Asaf'ın , Uğur'un. Genç, delikanlı uyuyorlar. Asım BEZİRCİ küçülmüş, ufacık bir gövde. Yasemin uyuyor, gelin. Metin ALTIOK şiir mi yazıyor, dalmış, belli belirsiz nefes alıyor. Ve daha niceleri...

Acil servisteyim. Az önce Dr. Burhanettin'den bir telefon: "Gel! Nasıl gelersen gel!" Şehirde koca bir duman bulutu. Her yandan silah sesleri. Her yandan ambulans sirenleri. İnsanlar perdelerin arkasında. Çoğunda ışıklar sönük. Zaman zaman "Kızılbaşlar camileri yakıyor, buraya geliyorlar!" sesleri. Kimin söylediği belli değil. Yanımda iki insan. Sorumluluk duyuyorum. Bırakamıyorum. Yanıma alıyorum onları da. Acil'deyim. Yerde sıra sıra cesetler. Burhanettin sapsarı, koşturuyor ötekilerle birlikte. "Bunlara bakıldı mı, ex mi?" diyorum. Sonra karmaşayı görünce, yeniden tek tek bakıyorum cesetlere. Yasemin'miş adı. Sonradan Burhanettin söylüyor. Gencecik bir kız, bir çiçek. Alıyorum sedeye. Hemen ressusitasyon'a başlıyoruz. Genç doktorlar, pırıl pırıl hemşireler, hocalar, asistanlar...Bu arada yere uzatılmış cesetlerden yaşayan birini arıyorum. Metin ALTIOK mu bu? Emin değiliz. Belli belirsiz nefes alıyor. Çok derinden gelen kalp sesleri. Tansiyonu sıfır. Ama belli ki ölmek istemiyor. Hemen ressusitasyon'a alıyoruz. Trakeostomi. Giludop. Dobutrex. Monitorizasyon. Kardiyak masaj. Ben bir insanım ama...Hayır. Sen bir doktorsun. Duygu yok. Lütfiye AYDIN'ı getiriyorlar. Oksijen, kortizon. Yoğun bakım. Umutluyum da. Aslında arada bir de öpüyorum onu, hiç dokunmadan. İyi gidiyor. Metin ALTIOK'tan da u-

umutluyum. Zafer Hoca gelip gidiyor. Burhanettin koşturuyor. Yasemin hiçbir tedaviye yanıt vermiyor. "Ağabey, bırakalım mı?" diyor genç arkadaşlar. "Hayır!" diyorum hırsla, "Devam edin!" Hırsımı ayırımsıyorum bu arada, öfkemi. "Onlar yaktı, biz yaşatacağız diyorum" Hepsi hırslı, hepsi öfkeli. Hepsi, "Onlara inat, yaşatacağız"ın peşinde. Bir saati geçiyor, Yasemin hiç yanıt vermiyor. Artık onu bırakmak gerek, biliyorum. Burhanettin pupillerine bakıyor, fix dilate. Artık dönmeyecek, biliyorum. "Bırakın" diyorum. Bu arada Aydoğan YAVAŞLI, eşi ve Cafer Can AYDIN'ı getiriyorlar. YAVAŞLI'nın eşi kötü. Cafer Can yanmış. Hemen müdahale ediliyor. Herkes bir yerlere koşuyor. Belinde kurşun yarası olan bir genç getiriliyor. Oteli yakanlardan. Cerrahlara haber veriyoruz. Hemen operasyona alınıyor. Artık yeni yaralı gelmiyor. Saat 22.00-22.30 suları. Artık Yasemin yok. Uğur KAYNAR yok. Asaf yok. Metin ALTIÖK kötü. Ötekilerden umutluyuz. "Şair"i yukarı servise alıyoruz. (ALTIÖK'a hastane personeli "Şair" diye sasleniyor.) İlaçla ama yine de tansiyonu var. Yanıkları daha çok yüzünde ve başında. Burhanettin'le konuşuyoruz: "Yaşayacak mı?" "Yaşayacak." Beş gün direniyor şair. " "Bir şaire bu yaraşır" mı demek istiyor? Nebahat geliyor ertesi gün. Ufak tefek, yorgun yüzlü bir kadın ilk bakışta. Sonraki günler onun sevgi, direnç ve sabır olduğunu görüyorum. "Metin direnir" diyor, "İnatçıdır, yaşar." O kadar doğal söylüyor ki, ürperiyorum. Kucaklıyorum onu. Maltepe yakıyoruz, sigaramız ortak.

Beş gün direniyor şair. Giderek tansiyonu düzeliyor, yaşamsal refleksleri geri geliyor. O günler, umutla umutsuzluk arasında gidip geldiğimiz günlerdi. Sanki kundakçılara inat, yaşamalıydı. İnsanların çabası olağanüstü. Yirmi dört saat sürekli insanlar kaldı başında. Normal mesailerini bitirenler, sabahlara dek ayrılmadılar.Şairimiz, kuşatıldığı sevgi çemberinde bir an olsun yalnız bırakılmadı. Tabii, bir de Nebahat. Bir de Zeynep ile dostlarının telefonları...Bir de uzun, upuzun bir adam, Fahri...O günler bu sayfalara sığmaz.

Helikopterdeyiz. Ben, Türkan ve Metin ALTIÖK. Artık Sivas'ta yapabileceğimiz her şey tükendi. Bir yanık merkezine gidiyoruz. Aşağıda bozkırlar, dereler, tepeler, küçük yerleşim yerleri...Türkan daracık ortamda onbeş dakikada bir tansiyon, nabız kontrol ediyor. Ben de 50 cc'lik enjektörle aspire ediyorum. İyi görünüyor. Güçlü refleksleri var ALTIÖK'un. Kaptan pilot, yüzüne bakamıyor yolcusunun. "Nasıl yaptılar doktor bey?" diyor tiksintiyle. Susuyorum. Bu suskunluğum Ezgi'yi getiriyor aklıma. Ezgi. Kızım. Şahdamarım. Yürekalanım. Daha altı yaşında telefonda soruyordu bana: "Baba, Sivas'ta insanları neden yaktılar?" Yanıtlamadım. Ne diyeyim? Kızım, büyüdüğünde, bir daha Sivas'ta kimseleri yakamayacaklar. Sen, göreceksin...

İlencin en büyüğü gönderildi onlara.

İşaretlendiler.

İşaretlendiler ve turnalar bir daha dönmemecesine terketti o kenti.

Gidişlerindeki ağıdı toprak gördü. Bozkır kaldı.

Yaprak gördü. Sarıya yolaldı.

Gökyüzü gördü. Mavisiz kaldı.

En son al ve yeşil gitti. Dirimsiz ve çiçeksiz kaldı.

Uğursuzluğuyla kaldı kent. İslî otelleriyle. Ölümün çığlıklarıyla.

Yarım kalmış şiirler. Yarım kalmış öyküler. Yarım kalmış öpüşler.

Nefessiz kalmanın uğursuzluğu sizin şanınızdır şimdi.

Dumanda boğulmanın.

Ateşte yanmanın.

O sizin en çok korktuğumuz."

7 Mart 1994
Sivas-Ankara

UMUDUN KÖR EBESİ

NECDET TAMAMOĞULLARI

Kanla yazılmış dizeler. Jiletle kesilmiş bileklerden sızan. Düşmanın bükemediği bileklerden. "Ölmek yeni bir şey değildir bu dünyada- Ama yaşamak da yeni bir şey olmasa gerek." O kırılğan ozanı, devrimin. Beynimde geziyordu. Sürekli. Bir yandan anlamak istiyordum. Ölmek? Yaşamak? Onu içimde duymak. Bir yandan da kurtulmaların peşindeydim. Beynimin içinden fırlatıp atmak.

Bileklerinden operim. Bileklerinden. Sana ihanet eden. Boşluklarla insan tümlenmesin. Boşluklarla hüzün. İnsanın içini yırtan bıçaklar.

Alnımın sol yanı ağrıyordu. Umud yanı. Epeyce eskilerden kalmaydı. Buzlara sürüyordum. Azalmasın. Azalmasın ağrılarımız. Anılarımız. Geçmiş. Geleceği nelerden yapacaksınız? Kulelerinizi? Meydanlarınızı? Sloganlarınızı? Resmi olmayan geçitlerinizi? Pankartlarınızı? Resmini, ter damlasını? Annelerin çığlıklarını nerelere koyacaksınız? Sevgilinin gözyaşlarını? Akan kanları? Gökten yağın kurşunları? Yakılan dostları? Tellerle boğulan? Gecelerde yitip , sonra cesetleri bulunan?

Umutlar azalmasın. İnsanı emziren şeyler. Yaşamı anlamlı kılan. İnsanı...

İkinci kez geliyordum. İstanbul. Büyük şehir. Umud şehir. Kavga şehir. Yüreğimin bir yanlarını büyüten. Yüreğimin ılık kalabilmiş yanlarını. Azıcık yaşama dönük. Azıcık umuda.

Bir Mayıs sabahı, daha gün yeni doğarken gelmiştim ilk kez. Coşku damarlarımdaydı. Kaslarımda. İnançla sıktığım yumruklarımda. Gelecek güzel günlerin umudunda. Oturmuş, ıssız bir peronun soğuşunda, gelecek trenleri beklemiyordum, beni yarın denem o belirsiz gönderecek. O zamanlar yarın, gelecek güzel günlerdi. Umutlu, güzel günler. Sorusuz. Korkusuz. Az sonra dokunabileceğim günler. Şimdiki gibi kaçağında değildim ömrün. "Yarın bugündür işte" diye düşünmüştüm. O kalabalıklar. Hepsi inançlı. Hepsi haykırışta. Hepsi yarımda. Ucu bucağı yok insanların. Yarın ne kadar yakın. Ne kadar. Yüreğinde duyumsuyorsun. Yanındakinin gözbebeğinde görüyorsun. Gülümseyen dudakların ince kıvrımlarında. Sloganların umut dolu haykırışlarında. Binlerce pankart. Bugünden. Geçmişten. Gelecekten. Hepsi "geliyoruz" da. Geliyoruz. Öylesine inanmış ki insanlar. Geliyoruz. Öylesine somut ki. Yüzbinler yürüyor. Yüzbinler. Kadın. Erkek. Çocuk. İşçi. Memur. Ev kadını. Yazar. Çizer. Öğrenci. Yaratan kim varsa. Üreten kim varsa. Kim gökyüzünü maviye boyuyorsa. Başağı sarı. Sevinci yeşil. Hepsi "geliyo-

ruz" da. Geliyoruz. Umudun iktidarına geliyoruz. Umudun. İşte bu gökyüzü bizimdir. Geliyoruz. İşte bu yeryüzü bizimdir. Geliyoruz. Üreten biziz. Geliyoruz. Yaratan biziz. Geliyoruz. Bir Mayıs sabahı. Güneşle, çiçeğiyle, yeşiliyle içimizde duyuyoruz. Gelecek dokunsan içimizi ısıtacak.

İşte o gün gelmişim ilk kez. İnsanlara karışınca içimizde yok olan tedirginlik. Dostlarla omuz omuza. İşte biz. Biz demek, yarına olan inanç demek. Biz demek, umudu hücrelerimize kadar büyütme. Biz, insanı sevmek. Biz, sömürsüz bir dünya. Biz, insanca yaşam. Biz, eşitlik. Biz, kardeşlik. Biz, açlığın olmadığı bir dünya. Biz, zulmün olmadığı. Zorbanın. Savaşların. Açlıkların. Siren seslerinin. Kurt ulmalarının. Yılan ısıklarının. Biz bir sevgi seliyiz. Yüreğimizi evren kadar açan. Ateşi yeryüzüne indiren tanrıdan bu yana toprak böyle çocukları hiç emzirmede sanki. Ateşlerinde yaşamın. Son çocuklarıyız yeryüzünün. Onun emzirdiği en güzel çocuklar.

Böyle bir günde ilk kez gelmişim İstanbul'a. Bir otobüs dolusu insanla. Sevginin şiirlerini okuyorduk. Aşkın türkülerini söylüyorduk. İnançın sloganlarını haykırıyorduk dünyaya. Şiirindeydik yaşamın. Türküsünde. Sevincinde.

Bu ikinci gelişim İstanbul'a. O çağırırdı beni. Yıllardan bu yana ilk kez. Konuşmaya. Ürkek bir sesteki telefonda, konuşurken sözcük seçiminde zorlanan. "Taksim'e gel. Kolay bulursun." Kolay buldum. Yine güneşli bir sabahı. Bankaların birine oturdum. Onu bekliyordum. En eski sevgili. Ancak gözlerim başkalarını da arıyor gibiydi. İlk gelişimden tanıyabileceğim birilerini. İnsanları seyrettim. İnsanlar...Gelip geçen. Birbirini omuzlayan. Kahkahalar atan. Paketler taşıyan. Bir yerlere yetişmeye çalışan. Benim gibi banklara oturup çevresindeki kalabalığın büyüünde kalan. Kimi kez ardı ardına sigaralar yakan. Yatağı, yorganıyla banklarda yatan; köyünü buralar taşımış. Sevgililer; yanak yanağa. Turistler. Travestiler. Birinin gözleri mutlaka kömür karası. Sesi ise ihanette. Fahişeler. Birisinin adı da mutlaka Pınar. Polisler. Otopark bekçisi. İlerde çiçekçiler. Hamburgerciler. Dönerciler. Kitapçılar. Gazete bayileri. Elektronik panolar. Puntolarda en iyi banka reklamları. En iyi sigorta şirketleri. Borsa haberleri. Mark, dolar pariterleri. Neredeyse oluk oluk akan insanlar. Yüzleri seyrettim. Yaşlılar. Gençler. Erkekler. Kadınlar. Çocuklar. "Yaşamak yeni bir şey değil"di gerçekten. Hiç de yeni değil. Son çocukları da değildi bu gördüğüm insanlar, yeryüzünün. Onun emzirdiği en güzel çocuklar. O çocuklar, o ağıtsız depremlerde mi yitip gitmişti? Ardında suskunluklar bırakan. Şaşkınlıklar bırakan. Umutsuzluklar...

O çağırıyordu beni. En eski sevgili. Çocuğumun annesi. Onu yıllardır görmüyordum. "Telefon kulübelerinin önüne gel." Telefon kulübelerinin önüne geldim. Onu bekliyorum. Aklıma bu meydana yüzbinlerin nasıl sığabildiği geldi. Ne taraftan girmiştik acaba meydana? Selva yaşam dolu bir insandı. Gözleri deniz mavisi. Ahmet, çelik işçisi. Yürekli. Şimdi neredeler, ne yapıyorlar? Görsem tanır mıyım ki? Yıllar oldu görmedim. Birden beri çağırın kadın saplanıyor aklıma. Ya onu görünce tanyacak mıyım acaba? Tanyacak mıyım? Bunu düşünmek bile sıkıntıdır. Sıkıntı. Böyle bir soru boşluğa fırlatıp atmaz mı bir yaşamı? Bu nasıl yaşanmış bir ömürdür? Ne ile dokunmuş bir ömür? Bir ilmek. Bir tereke. Bir ilmek. Bir tereke. Bu nasıl bir ritimdir? Dokuz yıl öptüğün bir kadının yüzünü, göz rengini, dudaklarını unutmak? Kokusunu. Terini. Koşuşunu. Dokunuşunu. Öpüşünü belki. Öpüş? Yıllarca bir kez bile bir kadının öpüşünü anımsamak? Bir kez bile kokusunu duyumşamamak? Bir kez bile meme ucunu? Bir sevişmeden sonraki ağızdaki tadını terini? Bir ömür neden yaşanır o zaman? Neden bir kadına "Seni seviyorum" denir, yürekle? Neden öpüş? Neden dokunmuş? Hep aldanış mıdır, bir ömür? Hep aldatmak mı? Sevgi dediğin şey sadece somurmak mıdır bir teni? Somurtmak? Boşalmak? Rahatlamak? Ruhlarımız bir çöp yığını şimdi; yaşadıklarımızı eskitip eskitip içine attığımız. Kullanıp kullanıp içlerini boşalttığımız. Korunaksız. Gelin sizler de boşaltın içinizdeki çöpleri. Atılacak neyiniz varsa. Metalleriniz. Plastikleriniz. Anılarınız. Düş artıkları. Yitmiş değerleriniz. Artık okumadığınız şiirleriniz. Artık içinde kaybolmadığınız sevgileriniz. Artık sizi bütünlemeyen yürüyüşleriniz. Uykusuz geceleriniz. Kabus düşleriniz. Kendinizi korumak üzere dışladığınız ne varsa. Sizi inciten. Ruhlarımız ancak bir çöp yığınağı şimdi. Korumadığımız.

Beynimi zorluyorum. Sisler içinde bir yüz. Ayrıntısız. Saçları kahveye çalardı, değil mi? Belki gözleri de öyle. Çiçeklerle çıkıp gelişleri unuttum. Bir onu unuttum. Kasımpatı. Hüsnü-yusuf. Kırmızı bir karanfil.: "Seni seviyorum." Çiçekleri getiren yüz ise boşluklarda. Unuttuğum işte. Bir ömre ihanet nedir? İşte bir ömre ihanettir sevilenin yüzünü böylesi unutmak. Öptüğünün yüzünü. Dokunduğunun. Biz bir ömrü onunla büyütmedik mi? Bir gelecek düşünüyü birlikte görmedik mi? Kendimizi onunla var etmedik mi? Öpüşlerimiz emzirmedik mi bizi? Dokunmalarımız dindirmedik mi sızılarımızı? Isıtmadı mı içimizi bir bakış? Sevgiye ihanet bir ömür. Sevgiliye. Bu kadar boşluklarla yaşanır mıydı bir ömür? Nereye giderdi? Nereye erişirdi? Menzil? Hayır. Onu mutlaka tanımalıyım. Görür görmez.

Onu görür görmez tanyorum. Yaşlanmış. İçimde hiçbir şey esmiyor. Şaşırıyorum. Sevgi. Nefret. Hiçbir şey. Eski bir tanıdık işte. Çok

Çok eski bir dost belki. Hayır, dost bile değil. Yıllardır görmediğin dostlarınla karşılaştığındaki coşkuyu anımsa. Evet. Evet. Sadece eski bir tanıdık. Zayıflamış. Küçülmüş sanki. Yine elmacık kemikleri fırlamış sanki yüzünün içinden. Anımsadım. O mutsuzken hep öyledir. Sızılar yayılır göz bebeklerinden. Beli bükülür nedense. Yüğünden mi dünyanın? Hep küçücük şeyler bağlar onu yaşama. Her an kopabilecek şeyler. Anımsıyorum. Hep kopma noktalarında yaşardı yaşamın. Hiçbir şey beklemeden. Hep kendi dünyasındadır. Belli. Yine umutsuz. Gözlerime bakıyorum doğrudan. Buyur. Bak. Artık hiç kimseden saklayacak, hiçbir şeyim yok benim. Senden bile. Sen. En eski sevgili. Sen. En eski düşman. Farkında olunmadan can havliyle savaşılan. Sen, en büyük yitişleri yaşamımın. Sen, yitirdiklerim. Sen, yüreğimin sol yarısı. Artık hiçbir savaşın anlamı yok benim için. Saklanacak hiçbir şeyim de. Gözlerimde de sakladığım hiçbir şey yoktur. Ne umut, ne umutsuzluk. Saklanacak herşeyimi usul usul yitirdim. Hiçbir şeyin yükünü taşımıyorum artık omuzlarımda. Öyle hafifledim ki yüklerimden. Bir tek ince bir sızısı kaldı yüreğimin. İnce bir sızısı. Başka hiçbir yük götürmüyorum kendimle. Bak işte gözbebeklerime. Gördüm. Aynada. Meydanlarda terkettiklerimizin gözbebeklerine benziyor. Vurulduktan sonraki. Heyecansız. Mat.

Elini uzatmıyor. Ben de oturduğum yerden kalkmıyorum. Aklıma gelmiyor. Elimi uzatmıyorum da. Onu seyrediyorum. Giysileri hiçbir şeyi anımsatmıyor. Gözlükleri. Yüzü. Göğüslerindeki kabarıklıklar. Dudakları. Hiçbir şey anımsamıyorum. Bu kadın bana ne kadar uzak. Bunu duyumsamak içimi ısıtıyor. İçimi ısıtıyor. İçim acıyor. Tanımsız bur mutsuzluk. Dokunsam acım hafifleyecek belki. Belki bir el sıkışma. Temas. Sarılsam usulca, bu uzaklarda kalan kadına. Elini, tenini hissetsem. Belki yeniden inanacağım çocukluğumdaki masallara. Ölümüne beş kala. Belki bir ömür bu kadar boşluğa düşmeyecek. Boşa yaşamış olmayacağım. Yapmıyorum. Yapamıyorum. Söyleyecek hiçbir sözcük de gelmiyor aklıma. Kalakalıyorum içimdeki bozkırla.

(BU BOZKIR HEPİNİZİNDİR. HEPİMİZİN.)

"Yürüyelim mi? Diyor, neden sonra. Kalkıyorum. Yürüyoruz. Her yönden binlerce insan akıyor. Gizli bir el yönlendiriyor sanki insanları. Koşturuyorlar. Geç kalmanın ağır yükü omuzlarında sanki. Yüklerini atacakları bir yerlere yetişmeye çalışıyorlar. Birbirlerinin omuzlarına çarpa çarpa. Dolmuşlara biniyorlar. Otobüslere atlıyorlar. Trenlere tutunmaya çalışıyorlar. Ürkütücü bir hız var gibi geliyor bana. Nereye koşuyor bu insanlar? Nereye bu kadar geç kalışlar? Bu kadar kör, bu kadar sağır, bu kadar koştuğunun peşinde. Bir an bir yerlere geç kaldı-

ğım duygusuna kapılıyorum sanki ben de. Nereye bilmiyorum. Ama bir yerlere işte. Anlamaya çalışıyorum. Birden korkunç bir yük biniyor omuzlarıma. Anlıyorum. Her şeye geç artık. Her şeye. Bunu ağrıyla farkediyorum. Artık yetişmeye çalışacak hiçbir yerim yok. Hemen buluşmam gereken hiçbir insan. Artık yanımdaki kadınla konuşmak için de geçtir. Bir yerlere yetişmek için koşmak da. O kadar uzak bir şey ki koşmak. Soluk alamıyorum. Şöyle derin bir soluk. Havayı ciğerlerimin içinde hissetmek. Biraz uzun yürüsem, soluk soluğa kalıyorum. Nedenise utaniyorum bu yüzden yanımdaki kadından. Ağır ağır yürüyoruz. İkimiz de konuşmuyoruz. İnsanlar omuzlayıp omuzlayıp geçiyor bizi. Kalabalık ayırıyor bizi kimi zaman. Gönüllüyüz de ayrı kalmalara. Di-renmiyoruz.

"Duyunca çok üzüldüm" diyor, "Olmayabilirdi. Olmamalıydı." Üzülmüş. Bu sözcük ne kadar anlamsız geliyor bana. İnsanlar mutlaka sözcüklerden başka şeyler bulmalıdır, anlaşmaya. Üzülmüş. Sonuçta bizler birbirimizin hırsızız da. Birbirimizin ömründen dokuzar yıl çalan. Birbirimizin kanlısıyız. Kanlı bıçaklısıyız. Birbirimizin ömürlerine karalar çalan. Yaşam sevinçlerimizi birbirimizin elinden alan. İhanetlerle insana, kendimize, geleceğe inancımızı sarsan. Birbirimizin kara celladı. Hesapları darağaçlarında paylaşan. Bir sevgiden körlükle, bencillikle sadece kanayan yalnızlıklar yaratan. Bir öpüşün sevgilerde değil, salt tende de gezinebileceğini kavratan. Seviştığımız gövdelerde ölümler bırakan. Ölümler bırakan. Somurduğumuz tende ölü morluğu. Boşaltıklarımız irin. Hiçbir kent almaz bizi. Hiçbir masal bizi anlatmaz. Hiçbir toprak almaz bizi koynuna. Hiçbir çiçek yüzümüze bakarak açmaz. Hiçbir ezgi yanımda yöremizde dolaşmaz.

"Kızım ne olacak?" diye soruyor. Onu iştiriyorum. Dönüp yüzüne bakıyorum. Terkedilmiş bir çocuk. Ağrıdır. Yüreğimde solucanlar geziyor. Yanımda. Yöremde. Solucanlar. O küstah bakışlı doktor öleceğimi söylediğinden bu yana en çok solucanlar aklımda. Gövdemde, yüzümde, beynimde gezinen solucanlar. Sık sık kırlara çıkıp solucanlar buluyorum. Yumuşacıklar. Zararsız. Yerlere uzanıp kulağımı dayıyorum. Toprağı dinliyorum. Tanımaya çalışıyorum. Toprağın sesi? Hınnnn. Kullandığı bir iletişim biçimi?...? Bazen tadyorum dilimin ucuyla. Toprağın tadı? Yüzümde, gözümde topraklar.

Hiç. Hiç. Hiç.

(BAZEN KORKTUĞUM DOĞRUDUR.)

"Nasıl okutacağım kızımı?" diyor. İlk kez bir şeyler mi yaşamdan? Nasıl da yorgun bir yüzü var. Solgun bir çiçek. Bir an onu sarmak

istiyorum. Kucaklamak. İçime almak. Kalan ömrümü de ona bağışlamak. Ona güç katmak. O da kızımı saracak. O da kızımı yalnız bırakmayacak. Yine yapamıyorum. Yapamayacağımı da biliyorum. Yüreğim çırpınıyor. İçimdeki bu ağır aksak sarkaç? Bir sağa. Bir sola. Bir geçmişe. Bir olmayan geleceğe. Bu ritm? Elimi sokup göğsüme, yüreğimi avuçluyorum. Onu sakinleştirmeye çalışıyorum. Bu kez içim susmuyor. Sizler yaşamınızla geleceğe anlamlar kattınız da; size uzanan ellere yürek verecek gücünüz vardı da; bağırın gözbebekleri öpecek dudaklar, çığlıkları işitecek duyarlılıklar yarattınız da; ondan mı bir kadının açtığı bacaklardan yeni yaşamlar fırlattınız ortalığa? Yeni canlar?

Durmadan birşeyler anlatıyor. Durmadan suçluyor. Burun kanatları inip inip kalkıyor. Mutsuz, benimle konuşmak zorunda kalışından. Herşeyin suçunu bende buluyor. Yaşadığı her şeyi yüklüyor omuzlarına. Yani yeni bir şey yok. Yıllar hiçbir şey katmamış. Yine suçlamalar. Yine her şeyin sorumluluğundan kaçmalar. Her zaman yaptığımız bu değil mi? Karşındakine kör bakmak. Suçlamalardan bir ateş yağmuru. İtiş. O aşılmaz duvarlar. Yeryüzünde bir başına bırakmak insanı. Korunmasız. Çırlıçıplak. Soluğumu idareli kullanmaya çalışarak ağır ağır yürüyorum. Yüreğimde bir kuş çırpıntısı. Boğuluyorum. Dayanamıyorum sonra. Bir köşeye oturup dinlenmek zorunda kalıyorum. Bir şeyler anlatıyor. Dinleyemiyorum. İçimdeki çırpıntıdan kurtulamıyorum. Gözüm takılıyor bir an. Karşı köşede yere uzanmış bir adam. Karşı köşede yere uzanmış bir adam. Giysileri paramparça. Üstü başı kir içinde. Bir dilenci belki. Belki de bir gönül efendisi. Yatışı ölüleri anımsatıyor. İrkiliyorum. Birden ilk gelişimi anımsıyorum. Siren sesleri. Coşkuyla yürüyen kalabalığın üzerine yağın kurşunlar. Yaşam çalan. Sevinç çalan. Umut çalan. *Hırsızlar. Hırsızlar.* Makineli tüfek sesleri. Düşen pankartlar. Düşen insanlar. Haykırışlar. Can havliyle kaçışan kalabalıklar. Kurşunla vurulanlar. Birbirini ezenler. Ezilerek ölenler. Kalabalığın dayanılmaz itiş. Karşı koyamamak. Bir türlü istediğin yere koşamamak. Kaçamamak. Kurtulamamak. Yanındakinin kolunun kaybolup gidişi. Sımsıkı tuttuğun. Yitişine engel olamamak. Çığlıklar. Çığlıklar. Gözbebekleri insanların. Korkunun gözbebekleri.

Ne korkunç bir bozgun. Ömrümüz gibi. Ömrümüz gibi.

O bir sıkıntıdır içimde.

Sonsuz bir düşünüş.

Büyüttüğüm umutların kör ebesi.

Onunla el sıkışmıyoruz.

Dokunmanın korku olduğu çağlara geldik. Ölümün bile hiçbir şeyi bağışlatamadığı çağlar.

Günahlarımızla kalıyoruz.

Ayrılıyorz/ Savruluyoruz.

7-6-90 / 14-9-95
SİVAS

KAN KARDEŞİ

AKIN YILDIZ

-Bir yaşanmış doktor öyküsü-

Takvime baktım, doktor olalı tam üç ay olmuş. Acil serviste hafta sonu nöbetindeydim. Pazar günkü nöbetçi gelemeyince bir günlük nöbet iki gün oldu. İki gündür uyumak bir yana doğru dürüst oturdum bile. Ortalık çok karışık, sedyeler arasında koşup duruyorum. Yemekhaneye gidecek vakit yok, zaten hemşire birşeyler getirmese aç olduğumun farkında değilim.

Bu yaşta yoruldum demeyi içime sindiremiyorum. Yoruldum diyemiyorum da yukarıdaki odasından telefonla emir yağdıran kıdemlime kızıyorum. Gelip biraz yardım etse ben daha da hızlanacağım.

Neyse ki böyle canım sıkılınca aklıma hep o geliyor. Yeşil gözlerini düşünüyorum, sıkıntım hemen geçiyor. O yeşil gözler için yaptığım uyduruk şarkılarını mırıldanıyorum. Beraber olduğumuz günleri hatırlıyorum, masal gibi. Onu çok özlüyorum ama gelmez. Bari iki yeşil pullu bir mektup yazda diyorum, yazmaz. Çünkü bana küsmüş . Bazen küsmek bile güzel de bu kadar uzatılmaz ki. Ben de uydurduğum şarkıları söylerim.

Şu nöbet bir bitse, biraz uyusam belki onu yine rüyamda görürüm ama geçen hafta gördüğüm rüya gibi olmasın. Rüya bu ya, biz elele dolaşırken ak sakallı bir ihtiyar yolumuzu kesiyor, bize bir yer tarif ediyor.

“Orayı görmelisiniz, orada çok güzel şeyler var, bütün güzelliklere doya doya bakın ama bir şartla , sakın orada birbirinizin gözüne bakmayın, unuttur bakarsanız ben çok üzülürüm” diyor. O koşarak gitmek istiyor, ben gitmeyelim diyorum, coşar unuttur biliyorum. Öyle uyanıyorum.

Ortalık biraz yatıştı. Bir sıcak çay içecek kadar vaktim var. Bardağı daha bitirmemiştim. “Koşun doktor bey” diyor hemşire. Bir sedye kapılara çarpa çarpa içeri alınıyor. Sedyenin başı kalabalık. “Çekilin” diye bağırlıyorum. Gelmez sanıyordum. İşte gelmiş ama ben onu böyle mi bekliyordum? Ne olmuş ona böyle?

Kan gruplarımız aynı, kan bankasına nasıl koştum bilmiyorum, alsalar hepsini vereceğim.

Kanım bir işe yaramıyor, yeşil gözler dakika dakika soluyor. Bir yeşil gözlere bakıyorum bir yere, acil servisin kırmızı lekeli kara taşlarına.

Uğruna şarkılar, türküler yakmışım, kan kardeşi olmaktan bir şey yapamıyorum, bu nasıl çaresizlik?

160 Şişedeki kanım biterken son sözlerini söylüyor. “İşte barıştık”

Yirmi yıl geçti, o şarkıları bir daha hiç söylemedim.

Bu öyküyü daha güzel yazabilmeyi çok isterdim.